

Leto XVIII. Stev. 185

DIREKTOR »BORBA«
VELJKO VLABOVIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
DUSAN BLAGOJEVIC
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka — Cene 10 dinarjevLjudska
PRAVICABORBA
GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVljena 5. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

Protest delegacije FLRJ v Trstu zaradi nasilnega raznarodovanja cone A

Pomočnik šefa delegacije FLRJ Bogo Gorjan pri Zavezniški vojaški upravi —
iredentistični organizaciji so prodali doslej že okrog 35.000 m² slovenske zemlje

Trst, 21. julija (Tanjug). Pomočnik šefa jugoslov. trgovinske delegacije v Trstu Bogo Gorjan je v odsotnosti polnomočnega ministra Jožeta Zemljaka protestiral danes v imenu jugoslovanske vlade pri Zavezniški vojaški upravi zaradi vse večjega

Razširjeni plenum CK ZK Slovenije je razpravljal o pismu CK ZKJ

Ljubljana, 21. julija. Danes je bil končan osmi razširjeni plenum Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. Plenum je proučil pismo Centralnega komiteja ZK Jugoslavije in na tej podlagi podrobneje analiziral nekatere pomankljivosti v nekaterih osnovnih organizacijah v Sloveniji.

V zvezi s tem je osmi plenum Centralnega komiteja ZK Slovenije povzval vse okrajne in občinske komiteje ter vse osnovne organizacije, naj se na podlagi tega pisma začno odločno boriti za poživitev političnega dela komunistov, za njihovo idejno okrepitev in za poudarjanje socialističnih ciljev v vsem našem demokratskem družbenem življenju.

Prihod novega sovjetskega veleposlanika

Beograd, 21. julija (Tanjug). Novi sovjetski veleposlanik v Jugoslaviji gosp. Vasilij Aleksejevič Valjokov je s svojo soprogo davi prispel z vlakom v Beograd. Na beograjski železniški postaji je veleposlanika Valjokova sprejel namestnik načelnika protokola državnega tajništva za zunanje zadeve Pavle Beljanski.

Privolitev za novega mehiškega veleposlanika

Beograd, 21. julija (Tanjug). Predsednik republike maršal Tito je pristal na imenovanje novega mehiškega veleposlanika v Jugoslaviji. Novi mehiški veleposlanik v naši državi bo dosedanji mehiški veleposlanik v Panami gosp. Eduardo Saffa Morillo.

Eleonora Roosevelt zapustila Jugoslavijo

Zagreb, 21. julija. Po večdnevem bivanju v Jugoslaviji je ga. Eleonora Roosevelt danes zapustila našo državo in odpotovala v Graz.

Ob odhodu ga. Roosevelt so bili navzoči predsednik ljudskega odbora Zagreba Večeslav Holjevac, predsednik društva za Zdravje narodov dr. Hinko Krizman, sekretar AFŽ Hrvatske Šeparović in ameriški konzul v Zagrebu G. Conally.

Radakrisnan pri Djilasu in Colakoviću

Beograd, 21. julija (Tanjug). Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas je danes ob 10. dopoldne sprejel podpredsednika indijske republike dr. Radakrisnana. Pri sprejemu sta bila navzoča generalni tajnik predsednika republike doktor Jože Vilfan in indijski veleposlanik v Jugoslaviji g. Binaj Ranjan Sen.

Podpredsednik indijske republike je danes dopoldne v spremstvu generalnega tajnika predsednika FLRJ Jožeta Volfana in indijskega veleposlanika Sena obiskal tudi Rodoljuba Colakovića, predsednika odbora za prosveto in kulturo Zveznega izvršnega sveta. G. Radakrisnan se je s tov. Colakovićem pol ure pristrčno in prijateljsko razgovarjal.

Po razgovoru s tov. Colakovićem si je visoki indijski gost ogledal beograjski narodni muzej. Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas je pripravil opoldne kosilo v počastitev podpredsednika indijske republike g. Radakrisnana. Razen g. Radakrisnana sta se kosila udeležila tudi indijski veleposlanik v Jugoslaviji g. Sen in svet-

raznarodovanja slovenskega ozemlja, ki ga sedaj intenzivno izvajajo v angloameriški coni STO z zidavo velikega števila naselij za italijanske begunce.

Poudaril je, da s temi naselji nasilno menjajo v skladu z obširnim načrtom italijanske vlade narodnostni sestav angloameriške cone. Rimska vlada skuša na ta način ustvariti italijansko mostišče na doslej strnjemem slovenskem ozemlju med Trstom in Italijo.

Hrati je pomočnik vodje jugoslovanske delegacije poudaril, da v neposredni bližini jugoslovanske meje na področju angloameriške cone STO grade italijanska naselja z namenom, da bi napravili osnovo za stalni iredentistični pritisk na jugoslovansko

mejo, kar pomeni kršitev mirovne pogodbe z Italijo.

Doselej so v okviru italijanskega načrta glede raznarodovanja cone A STO že zgradili naselja za begunce v Stivanu, Sv. Križu na Proseku, kupili so pa tudi zemljo za takšno naselje v Seslanju. Razen tega je 7. julija iredentistična večina v tržaškem svetu izglasovala sklep, da bo raznarodovano tudi slovensko ozemlje na Opčinah. V ta namen so prodali iredentistični organizaciji »Opera assistenza profughi Giuliani e Dalmati« 34.600 kvadr. metrov slovenske zemlje, ki je last tržaške občine, in na katerem bodo sezidali veliko naselje za italijanske begunce. V vseh teh krajih cone A živi izključno slovensko prebivalstvo.

POLOZAJ NA KOREJI

Redni sestanki v Pan Mun Jomu

Radio Fenjang sodi, da je premirje blizu

Pan Mun Jom, 21. jul. (AFP). Danes dopoldne ob 10. po krajnjem času so se v Pan Mun Jomu sestali štabni častniki, kot je bilo že določeno po programu razgovorov med kitajsko-severno-korejsko delegacijo in delegacijo Zdrženega poveljstva.

Štabni častniki so se razdelili v dve skupini, od katerih je imela vsaka po en sestanek.

V svoji današnji oddaji je radio Fenjang trdil, da kaže ne-

pričakovana povečana aktivnost v Pan Mun Jomu, da je podpis premirja blizu. Po trditvah radia je prišlo po jamstvih, da bo Sing Man Ri spoštoval premirje, »do vala optimizma in hitre oživitve delovanja v kraju razgovorov«.

Fenjangski radio je razen tega poročal, da kakih 700 kitajskih in severnokorejskih delavcev sedaj gradi »zgodovinsko poslopje v korejskem slogu, v katerem bodo podpisali premirje«.

V OZN SE BOJE NOVIH ZADRŽKOV

New York, 21. julija (Tanjug). Na sedežu Združenih narodov so znova optimistični glede sklenitve sporazuma o premirju na Koreji. Dejstvo, da se je v Pan Mun Jomu prvič sestala vojaška komisija za premirje, si tukaj razlagajo kot dobro znamenje, da bo sporazum v kratkem podpisan. To razpoloženje pa motijo nekatera znamenja, ki kažejo, da lahko nasprotovanje južnokorejskega predsednika še vedno škoduje ugodnemu razvoju dogovorov v Pan Mun Jomu. Opaževalci v Združenih narodih izražajo nezadovoljstvo tudi zaradi tega, ker del ameriškega tiska še vedno podpira pristransko ravnanje Sing Man Rija.

V Združenih narodih so začeli vnovič govoriti o morebitnem sklicanju izrednega zasedanja Generalne skupščine. To izredno zasedanje je bilo določeno za sredi tega meseca, so ga pa odložili, ker premirja še niso podpisali. Generalna skupščina bi morala takoj po sklenitvi premirja odločiti o nekaterih podrob-

nostih politične konference, na kateri bodo razpravljali o Daljnem vzhodu.

Predsednik zunanjepolitičnega odbora senata ZDA Wiley je izjavil, da je pristane generala Nam Ila na razpravljanje o podrobnostih premirja »do zdaj najboljša stvar«. Wiley je podprlo tudi več senatorjev, ki pa so dodali, da se lahko za tem še vedno skriva »kakva spletk« Severnokorejcev in Kitajcev. Wiley je nadalje dejal, da bi bilo premirje le prvi korak. »Če želimo resnični mir na Daljnem vzhodu,« je dodal, »je treba rešiti tudi vprašanje vojne v Indokinii. Na koncu je izrazil upanje, da bo Sing Man Ri spoštoval premirje. Senatorju Georgeu, vodilnemu demokratu v zunanjepolitičnem odboru, se zde stvari veliko jasnejše. Ta senator sodi, da bo v kratkem sledil zadnji korak za sklenitev premirja. Tudi predsednik vojaškega odbora senata Saltonstall je izrazil upanje v skorajšnje premirje.

Indija zahteva pojasnilo

Washington, 21. jul. (r.). Indija je pozvala vladi ZDA in Kitajski, naj razjasnita vlogo njenih čet, ki morajo oditi na Korejo, da bi sodelovale v nevtralni komisiji za nadzorstvo nad tistimi kitajskimi in severnokorejskimi ujetniki, ki zavračajo vrnitev v domovino. Indijska vlada je sporočila, da zahteva to pojasnilo, ker sicer ne bo sposobna svoje misije uspešno opraviti zaradi nasprotovanja Sing Man Rija, ki je pred tedni zagrozil, da se bodo južnokorejske čete s silo uprle prihodu indijskih čet na ozemlje Južne Koreje.

Naročnikom in bralcem sporočamo, da bo jutri »Ljudska pravica-Borba« redno izšla

Bralcem, naročnikom, sodelavcem in vsem delovnim ljudem Slovenije čestitamo k Dnevu vstaje slovenskega naroda!

Uredništvo in uprava
»Ljudske pravice-Borbe«

Čestitka predsednika Tita slovenskemu narodu

Brioni, 21. julija

Predsednik republike Josip Broz - Tito je poslal predsedniku Izvršnega sveta LR Slovenije tovarišu Mihi Marinku ob Dnevu vstaje ljudstva Slovenije naslednjo čestitko:

»Ob praznovanju obletnice ljudske vstaje v Sloveniji pošiljam Vam, prek Vas pa tudi vsemu slovenskemu narodu najpriskrnejše čestitke in najlepše želje za srečo in vsestranski napredek vaše republike.

Ob praznovanju tega velikega zgodovinskega datuma, 22. julija, se bo ljudstvo Slovenije ponosno spominjalo, da je na ta dan leta 1941 stopilo na pot oboroženega boja proti okupatorju in domačim izdajalcem ter skupaj z ostalimi narodi izbojevalo ne samo neodvisnost, marveč tudi največjo revolucionarno pridobitev — možnost, da zdaj v svobodni skupnosti narodov Jugoslavije gradi socializem.

Naj živi in procvita Federativna ljudska republika Jugoslavija!

Josip Broz - Tito«

Čestitka Blaža Jovanovića

Titograd, 21. jul. — Ob Dnevu vstaje slovenskega naroda je poslal predsednik Izvršnega sveta LR Crne gore Blažo Jovanović predsedniku Izvršnega sveta LR Slovenije Mihi Marinku naslednjo brzojavko:

»Za 22. julij, Dan vstaje slovenskega naroda, sprejmite najpriskrnejše pozdrave Izvršnega sveta in moje osebnostne želje za nadaljnje uspehe v graditvi socializma.

Naj živi 22. julij, Dan vstaje slovenskega naroda! — Predsednik Izvršnega sveta LR Crne gore Blažo Jovanović.

Čestitka Pere Brajovića

Ljubljana, 21. jul. — Od bivšega načelnika štaba IV. operativne cone polkovnika Pere Brajovića je prejel Izvršni svet LR Slovenije naslednjo brzojavko:

»Pošiljam plameneče pozdrave Vam in junaškemu slovenskemu narodu ob Dnevu vstaje željo za čim večji procvit Slovenije in za srečo socialistične Titove Jugoslavije! — Polkovnik Pero Brajović.

PRAZNIK SLOVENSKEGA LJUDSTVA

Pred 12. leti je prvi strel na okupatorjevega hlapca bil znak za pričetek oborožene vstaje slovenskega ljudstva. »K orožju!« je šel julija 1941 glas po vsej med tri okupatorje razkosani Sloveniji. Se posebno je bil ta odziv močan na Gorenjskem. V slovenskih gozdovih so začele rasti prve partizanske čete, tako Rašiška, Podlipoglavška, Kamniška, Mengeška, Kranjska, Jelovška, Ribniška, Trboveljska, Celjska, Savinjska, Jeseniška in Pohorska četa. Vse te čete so že prej začele napadati sovražnika, po nalogu Glavnega štaba slovenskih partizanskih odredov pa so bile 22. julija izvedene prve načrtne partizanske akcije, ki so se širile in konec julija dosegle vrhunec zlasti na Gorenjskem in v okolici Kamnika.

Slovensko ljudstvo je na poziv Komunistične partije dvignilo glavo in s puško v roki začelo skupno z ostalimi jugoslovanskimi narodi zgodovinski boj na življenje in smrt.

Danes proslavlja slovensko ljudstvo v bratskem krogu jugoslovanskih narodov obletnico začetka te velike bitke. Ta dan proslavlja s ponosno zavestjo, da je po skoro tisočletnem suženstvu z velikimi žrtvami priborilo svobodo, ponosno na velike zmage, ki so jih delovni ljudje naše domovine izbojevali v prav tako hudih bitkah povojnega obdobja. Praznik vstaje slovenskega ljudstva je tesno povezan s prizadevanji vseh ostalih jugoslovanskih narodov, saj je bila prav ta povezanost, bratstvo in enotnost, tista sila, ki je v prvi vrsti omogočila, da je iz krvi stotisočev življenj, iz nečloveških naporov zrastle čudežna roža svobode in boljšega življenja.

Po zgledu junakov NOB v boj proti ostankom starega

Ob odkritju spomenika borbenim ženam na trgu revolucije v Ljubljani
je govoril tovariš Franc Kimovec-Ziga

Ljubljana, 21. julija. Na okrašenem trgu Revolucije v Ljubljani je danes tov. Franc Kimovec-Ziga odkril spomenik revolucionarnim ljubljanskim ženam, ki so pred desetimi leti na tem mestu golih rok nastopale proti oboroženemu okupatorju ter zahtevale pravico.

Svečanemu odkritju spomenika, ki spada v okvir Dneva vstaje slovenskega naroda in v okvir mnogih letošnjih praznovanj ob desetletnici množičnih demonstracij ljubljanskega prebivalstva proti okupatorju, so prisostvovali tudi predsednik Ljudske skupščine Slovenije Ferdo Kozak, član CK ZKS Boris Zihler, predsednik glavnega odbora sindikatov

Slovenije narodni heroj Janko Rudolf in večtisočglava množica. Tovariš Kimovec je v začetku omenil, da je uspešna borba in končna zmaga našega naroda bila možna samo zato, ker smo imeli tako dobro organizirano Komunistično partijo pod vodstvom tovariša Tita. Potem je govoril o velikih žrtvah, ki jih je Ljubljana dala med NOB in o velikih zaslugah ljubljanskih žena, ki so med okupacijo predstavljale najštevilnejšo organizacijo v mestu.

Po vojni pa, zlasti zadnja leta, kakor je dejal, tovariš Ziga, lik pravega komuniste in borca blede, često popuščamo v naših načelnih vprašanjih in tako dajemo možnost, da se razširjajo neres-

nične in včasih celo zlonamerne govorice. Predvsem je naglasil, da je stvar socialistične graditve pri nas stvar dolžnosti, ki jo nosimo vsi skupaj, da pokažemo mednarodnemu proletariatu pravo pot. Dejaj je, da bi morali tudi danes vzeti za vzor tisoče in tisoče ljubljancev iz narodnoosvobodilni borbi od 1941 do 1945 odlikovani z redom narodnega heroja:

Novi narodni heroji

Z ukazom predsednika Federativne ljudske republike Jugoslavije so bili za veliko junaštvo v boju proti ljudskim sovražnikom in za zasluge v narodnoosvobodilni borbi od 1941 do 1945 odlikovani z redom narodnega heroja:

dr. Aleš Bebler, Jože Boldan-Silni, Andreana Družina-Olga, Albert Gruden-Blisk, Janez Hribar, Rudolf Hribnik-Svarun, Albert Jakopič-Kajumir, Mile Kilbarda, Ivan Kovačič-Esenka, Anton Okrogar-Nestl in Vinko Robek.

Z drugim ukazom predsednika FLRJ Jugoslavije so bili za veliko junaštvo in za zasluge v narodnoosvobodilni borbi od 1941 do 1945 odlikovani z redom narodnega heroja padli borci:

Matija Blej, Tončka Čeč, Olga, Karel Destovnik-Kajuh, Dušan Jereb, Milka Kerin, Antonija Kuglar, Jože Mihevc-Rudar, dr. Dušan Mravljak-Mrož, Maks Pečar, Miha Pintar, Valentin Rožanc-Tine, Ivan Sulic-Car, Alfonz Šah-Iztoč in Vida Janežič.

ZASEDANJE SVETOVNE UNIVERZITETNE ORGANIZACIJE

Pomoč univerzam nerazvitih dežel

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)

Carigrad, 21. julija. — V Carigradu je bila končana konferenca svetovne univerzitetne organizacije, ki sta se je udeležila sekretar Zveze Jugoslavije Miloš Nikolić in Tone Lah. To konferenco sklicujejo vsako leto. Na carigradskem zasedanju so sprejeli načrt za pomoč univerzam nerazvitih držav. Največ gnotnih sredstev so določili za pomoč univerzam v Indiji, Indoneziji, Burmi, Afriki itd.

Jugoslovanska predstavnika sta predlagala, da bi proučili, kakšne so možnosti za ustanovitve narodnih komitejev te organizacije v Ekvatorialni Afriki, da bi povečali pomoč tem državam. Predlagala sta tudi, naj bi poslali delegacijo v Južno Afriko, ki bi stopila v stike s tamkajšnjimi domačimi študentskimi organizacijami in univerzitetnimi oblastmi. Oba jugoslovanska predloga sta bila sprejeta.

Na konferenci so dodelili Jugoslaviji 15 tisoč švicarskih frankov za nabavo strokovnih knjig in instrumentov. Jugoslovanska predstavnika pa sta obljubila, da bo tudi naša država plačala v ta sklad organizacije določeni znesek. Razen tega sta izjavila, da bosta izposlovala pri pristojnih jugoslovanskih oblasteh dve štipendiji za študenta iz Nigerije, ki naj bi študirala na jugoslovanskih univerzah. Z. P.

MAR JE MOGOČE ZEMLJO PUSTITI LASTNIKU?

Ceprav so bili sestanki z okrajnimi komisijami že pred mesecem dni in so na njih obravnavali nejasna vprašanja, se vendar še vedno pripetijo, da se zakon o zemljiškem skladu ponekod uveljavlja počasi, tako da je videti, da naloga ne bo pravočasno izpolnjena.

Zato je republiška komisija za zemljiški sklad LR Srbije sklicala posvetovanja s predstavniki okrajnih komisij, na katerih razpravljajo, kaj so glede tega že storili.

Ugotovili so, da delajo okrajne komisije skupno. Vsa komisija obišče vsako vas, kar zavlačuje delo, namesto da bi se člani komisije razdelili in opravili posel hkrati v nekaj vaseh. Tudi nimajo zadosti tehničnega osebja. Stvari ne urejajo hkrati, to se pravi, da po končani razpravi v vasi ne napišejo takoj odlokov in ne razdelijo zemlje zadrugi ali kmetijskim organizacijam.

Posamezne komisije delajo zamotano, zlasti kar se tiče volil, dot in kupoprodaj, čeprav so bila vprašanja pojasnjena že na prejšnjih posvetovanjih.

Pokazalo se je, da komisije ne upoštevajo razlag posameznih članov pozneje izdanih zakonov. To zadeva zlasti razlago člena zakona, ki določa, da je treba pustiti zemljo lastnikom. V posameznih okrajih in vaseh ne morejo zemljo nikomur dodeliti, ker ni organizacije, ki bi jo sprejela. In komisije puščajo zemljo lastnikom, toda to je mogoče storiti samo, če gre za gospodarstva, ki imajo mnogo članov in ki jih je odvzem zemlje hudo prizadel. Če pa ni organizacije, ki bi ji lahko dodelili zemljo, jo je treba ustanoviti. Zdej je ljudem bolj jasno, komu je treba dati zemljo iz zemljiškega sklada kakor sprva, ko so hoteli predvsem ustanovljati kmetijska posestva. Zdej teže bolj za tem, da bi zemljo dobile zadrugi, kjer pa to ni mogoče, bodo ustanovili posestva. Kaže, da bodo agronomi postali upravniki novih kmetijskih organizacij. Zato bodo zanje pripravili seminarje, da bi se čimbolje pripravili in da bi zakon tudi politično razumeli ter tako dosegli, da bodo te gospodarske organizacije postale jedro socialističnih odnosov na vasi.

Ker se bo čez mesec dni začela jesenska setev, bi bilo treba vse naloge glede uveljavljanja zakona dotlej opraviti, da bi mogli zemljo za prihodnje leto izkoristiti.

Živahni sestanki organizacij ZK, ki proučujejo pismo CK ZKJ

Komunisti ostro kritizirajo tiste tovariše, ki postavljajo osebne koristi nad koristi skupnosti

Beograd, 21. julija. V vseh organizacijah Zveze komunistov Jugoslavije se nadaljuje proučevanje pisma CK ZKJ z drugega plenarnega sestanka na Brionih. Naši dopisniki vsak dan iz vseh krajev države poročajo, da komunisti na mnogih sestankih razpravljajo o pojavih in problemih, poudarjenih v pismu.

Naš dopisnik iz Rume poroča, da je v Sremu večina organizacij proučila pismo. Te dni je imel okrajni komite rumskega okraja plenarni sestanek, ki se ga je udeležil tudi sekretar Pokrajinskega komiteja ZK Srbije za Vojvodino Stevan Dronjski. Takšne sestanke so imeli tudi v okrajnih komitejih šidskega, staropazovskega in zemunkega okraja. V osnovnih organizacijah so največ govorili o čistosti lika komunistov. V vaseh Ležimiru, Sašincih, Jarku in Šišatovcu so poudarjali, da so v vrstah ZK tudi takšni posamezniki, katerih lastnosti niso v nobeni zvezi z likom komunistov.

Na sestanku občinskega komiteja v Rumi, ki so se ga udeležili tudi sekretarji 13 osnovnih organizacij, so ostro kritizirali nekatere člane Zveze, ker postavljajo osebne koristi nad koristi skupnosti.

nost. Tako so kritizirali tudi predsednika kmetijske delovne zadruge »9. maj« Mirka Svonjo in organizatorja sestanka kmetov, ki sta se izrekla za izstop iz zadruge. Svonja je z nekaterimi komunisti pospešil likvidacijo zadruge, da bi čimprej prišel do svojega posestva.

Organizacije Zveze komunistov v Nišu se sistematično pripravljajo na proučevanje pisma CK ZKJ. Mestni komite je na zadnjem sestanku obravnaval nekatere pojave v mestu. Isto so storile tudi osnovne organizacije in občinski komiteji. Mestni komite bo te dni organiziral s sekretarji osnovnih organizacij sestanek, na katerem bodo analizirali vse delo in položaj v mestu, kar bo komunistom znatno olajšalo razumeti bistvo pisma.

V kosmajskem okraju bo proučevanje pisma CK ZKJ kmalu končano. Razprave na sestankih komitejev so bile zelo živahne in večina članov je poudarjala, da je prišlo pismo pravočasno. Ne zadostuje pa pismo samo proučiti, poudarjajo v Okrajnem komiteju. Na sestankih osnovnih organizacij je treba nekatere probleme, zlasti tiste, ki se na-

našajo na ideološko in politično delo in vzgojo komunistov, podrobneje razčleniti in proučiti.

Na skupnem sestanku Okrajnega in Občinskega komiteja v Vrhu so proučili pismo CK ZKJ. Sestanka se je udeležil tudi član Centralnega komiteja ZKJ Pal Soti. Na sestanku so ugotovili, da je glavna pomanjkljivost komunistov nezadostno politično in ideološko delo. Splošni zaključek sestanka je bil, da se pismo CK in v njem izražena ocena v celoti nanašata tudi na delo komunistov vršanskega okraja.

ZVIŠANJE DNEVNIC ZA SLUŽBENA POTOVANJA IN TERENSKO DELO

Beograd, 21. julija. Zvezni izvršni svet je sprejeli uredbo o potnih in selitvenih stroških in sklenil zvišati sedanje dnevnice za službena potovanja za 100 din, tako da bodo od sedaj znašale: za uslužbenca, razporejenega do IV. plačnega razreda, največ 800 dinarjev, za uslužbenca, razporejenega od IX. do V. plačnega razreda in za visoko kvalificirane delavce do 700 dinarjev, za ostale uslužbenca in delavce pa 600 dinarjev.

Spremenjen je tudi predpis o višini dnevnice za službena potovanja v mejah okraja. Kadar gre za takšno potovanje, lahko ljudski odbor določi manjši znesek dnevnice, toda znižanje ne more znašati nad 40 % polne dnevnice. Dostoj pa so bili ljudski odbori pooblašteni, da so lahko znižali dnevnice tudi do 75 %. Po novih predpisih bodo uslužbenec, ki jih začasno pošljejo na delo kam drugam, prejeli prvih 30 dni celotne dnevnice,

Pisma uredništva

Še o sodnikih porotnikih in o porotnem sojenju

Tovariši uredniki!

V »Borbi« z dne 6. maja t. l. sem pisal na tem mestu o nekaterih izkušnjah iz sodne prakse o sodnikih porotnikih in o poroti. Pozneje so se še drugi javno dotaknili tega vprašanja. Zato Vas prosim, da mi dovolite nekaj besed o njihovem mnenju.

Nisem se izrekel za uveljavljanje porote po zahodnoevropskem zgledu, marveč sem glede na izkušnje naše prakse, to vprašanje samo sročil, odgovore pa prepustil tistim, ki to gradivo proučujejo, ko pripravljajo osnutek novega zakona o ureditvi ljudskih sodišč.

Toda ne zdi se mi, da je zavest naših ljudi na vasi že tako razvita, da bi že zdaj lahko uvedli poroto. S takšnega stališča bi se lahko človeku zdele prezgodnje tudi druge pridobitve buržoazne demokracije. Mi pa vemo, da postane šele v socialistični demokraciji možna tudi uporaba načel buržoazne demokracije v njihovi čisti obliki. »Zahodnoevropska porota, katere pogoj je bila zmaga meščanskih činiteljev o sodstvu, je postala v razdobju vedno ostrejših razrednih spopadov med buržoazijo in delonimi množicami buržoaziji nezaželena in zato se trudi, da se je znebi tako, da ji daje nepomembno vlogo in uveljavlja uradniško sodstvo.« (Dr. Ilirčević.) Nezaželena za buržoazijo postaja tembolj zaželena za delonno množico, zlasti v socialistični demokraciji, v kateri jo šele moremo uveljaviti v čisti obliki. Samo takšno uveljavljanje bi res moglo pokazati pravo prednost tega načela buržoazne demokracije.

Drugo vprašanje pa je sveda, ali so pri nas pogoji za uveljavljanje porote, ki je ni bilo doslej v nobeni naši državi. V Bosni in Hercegovini smo imeli za Avstrije peščanske sodne senat, v katerih so bili trije sodniki-uradniki, dva pa tako imenovana »prisidelniki« iz vrst prebivalstva. Vseh pet članov je odločalo tako glede ugotovitev, kakor tudi o pravnih vprašanjih. Takšne sodne senat smo imeli tudi v Srbiji, dokler nismo dobili v bosi Jugoslovij enolnega kazenskega postopka, toda z razliko, da je vseh pet članov kot porota odločalo porotno o vprašanjih ugotovitev, potem pa so porotniki iz vrst prebivalcev zapustili senat, ostali trije stalni sodniki pa so sklepali o pravnih vprašanjih in izrekli razsodbe. Bosensko-hercegovski način je izenačeval »prisidelnike« s sodniki-uradniki, srbski pa ravno obratno. Srbski sistem je bil bliže stvarnosti, ker lahko stalnega sodnika še nekako izenačimo s porotnikom, zlasti če je tudi sam izvoljen kakor slednji, medtem ko ostane obratno izenačenje dozdvo.

V takšnem mešanem senatu ostane sodniku porotniku največkrat samo vloga »prisidelnika« oziroma »prisodje«. Tu ne moremo pomagati niti najboljši izbor porotnikov, ki jih dajo na razprave po določenem redu, zaželena pa bi bilo, da bi jih za zavarovanje nepristranosti izbirali za vsak primer z žrebanjem. V Srbiji so za vsako porotno razpravo žrebali ne samo porotnike iz vrst prebivalcev, marveč tudi vse stalne sodnike.

Od sodnika porotnika ne moremo pričakovati, da bi poznal množico zakonov in drugih predpisov in jih znal tolačiti in upravljal. Če pa ne bi moral soditi na temelju paragrafov naših zakonov, marveč na temelju njihovih osnovnih načel, kakaj ne bi potemtakem tako sodil tudi stalni sodnik, ki je tudi o manjšini? Očitno bi s tem šli predaleč. Dušan Popović je o tem problemu pisal svoj čas o »Radniškim novinam«: »Presojanje dokazov po lastnem preudarku, poroka, je samo po sebi lepa stvar. Mi poroti ne nasprotujemo. Smo pa za to, da porotno sodi — porota.«

Te pripombe, povezane s tistimi, ki sem jih poslal o »Borbi« z dne 6. maja t. l., bi kazalo upoštevati pri obravnavanju tega vprašanja.

Dr. Dragoslav Ljubibratić

Opozorilo vsem upokojencem in invalidom

Za vse uživalce pokojnin in invalidnin socialnega zavarovanja je bil otroški dodatek za avgust že nakazan pred razglasitvijo novih predpisov o višini otroškega dodatka, zato jim bo otroški dodatek za avgust izplačan še v dosedanjih višini, preveč izplačana razlika pa se jim bo odračunala od pokojnine oz. invalidnine oz. otroškega dodatka v naslednjih mesecih.

Zavod za socialno zavarovanje LR Slovenije

Podružitev vžgalic

Iz trgovinskih podjetij za promet s tobačnimi izdelki in vžgalicami prihaja vest, da sta tovarni »Drava« v Osijeku in »Dolac« na Lašvi zvišali cene vžgalic. Namesto skatlice s 50 vžgalicami, ki je veljala doslej 8 din, bodo od sedaj prodajali skatlice s 50 vžgalicami po 10 din. Skatlice s 40 vžgalicami bodo prodajali po 8 din (prej 7 dinarjev). Trgovska podjetja imajo še nekaj zalog po stari ceni, toda čez nekaj dni bodo te zaloge izčrpane in vžgalice bodo prodajali po novi ceni.

Čudno je samo, da zdaj, ko vse kaže, da se bodo posamezni predmeti pocenili (nekateri so se že), cene vžgalic naraščajo. Tovarni posojalci to s podražitvijo surovin. Ali ne gre tu morda za izkoriščanje monopolističnega položaja tovarni vžgalic?

Uredba o davku na plačni sklad spremenjena

Razširjen je krog podjetij, ki jim bodo lahko sveti proizvajalcev povečali zneske povprečnih zaslužkov ob upoštevanju težine dela in specifičnih pogojev

Beograd, 21. julija. Zvezni izvršni svet je dopolnil sedanjo uredbo o davku na plačni sklad, tako da je bolj razvidno, na koga se nanaša, kaj vse gre v breme plačnega sklada in kaj se odbije od doseženega plačnega sklada pred obdavčenjem. Razen tega so nastale v uredbi tudi nekatere spremembe. Tako so jo razširili tudi na industrijske obrate kmetijskih združenj. Za vse v kmetijstvu s kmečkim delom zaposlene delavce je določen enoten povprečni zaslužek 6800 din.

Zvezni izvršni svet je tudi razširil krog podjetij, katerim bodo lahko sveti proizvajalcev povečali zneske povprečnih zaslužkov ob upoštevanju težine dela in specifičnih pogojev. Po novem predpisu bodo lahko sveti proizvajalcev povečali zneske povprečnih zaslužkov za:

a) premogovnike z jamskim delom, projektantske organizacije, hidrotehnične inštitute, biološke in inštitute, ki opravljajo storitve gospodarskim organizacijam glede organizacije tehnološkega procesa in gospodarsko raz-

čunskega poslovanja, revizijo gospodarskih organizacij ali tehnične storitve (proučevanje gradiva in podobno) do 20 %;

b) rudnike pisanih kovin z jamskim delom, premogovnike z dnevnim kopom, podjetja za proizvodnjo in predelavo nafte, podjetja črne in barvne metalurgije, podjetja težke kemične industrije in kokarne, rudnike nekovin z jamskim delom, cementarne, tovarne akumulatorjev, tovarne kileja, podjetja za raziskovalna dela in globinska vrtnanja, podjetja in obrate za natovarjanje, iztovarjanje in vskladitvenje v morskim in rečnih pristaniščih ter na železniških postajah (samo obrati s transportnimi delavci) do 15 %;

c) časopisna podjetja, založbe, javne radiofuzne postaje, tovarne katrana in podjetja filmske industrije ter pomorske ladjedelnice do 10 %;

d) podjetja za proizvodnjo in prenos električne energije, podjetja strojegradnje (vštevši strojegradnjo in elektroindustrijo), ostale ladjedelnice, tiskarne in montažna podjetja do 5 %.

DNEVNA KRONIKA

Praznovanje 22. julija v koprskem okraju

Koper, 21. julija. Praznovanje obletnice oborožene vstaje slovenskega naroda, ki jo bodo praznovali tudi v jugoslovanski coni STO, se je začelo danes tu s partizanskimi zbori in akademijami v raznih krajih koprškega okraja. Davi so iz Pirana, Sečovelja, Boršta in Ankarana odšle partizanske patrulje, ki obiščejo uporniške kraje v okraju, zvečer pa se sestanejo v vasi Ost nad Trstom. Pred gradom, ki stoji tik ob meji jugoslovanske in angloameriške cone STO, bo jutri velik partizanski miting.

Zemljo bodo kmalu odkupili

Zrenjanin, 21. julija. — V vaseh tamškega okraja zaključujejo odkup presežkov zemlje. Okrajna komisija za zemljiški sklad je te dni začela izdajati kmetovalcem odločbe o odkupu presežkov. Strokovnjaki že merijo in knjižijo novo zemljišča. V tem okraju bodo odkupili nad 12.000 oravlo zemlje. Večino zemlje bodo dali kmečkim delovnim zadrugam, ki bodo po reorganizaciji poslovale kot kmetijska podjetja.

Uvrstite se med poverjenike Prešernove družbe! — Vsak poverjenik obdrži 10 % pobrane članarine

Nova potniška ladja

Te dni so izročili Jadranski linijski plovbi novo potniško motorno ladjo »Aleksa Santića«. To je peta ladja iz serije potniških ladij tipa »Opaticja«, ki jih grade v ladjedelnici »Uljanik« v Pulju. Nova ladja, ki bo prevajala potnike vzdolž naše obale, vozi 15 morskih milj na uro in ima prostora za 800 potnikov. Sredi septembra bodo dogradili tudi šesto ladjo iz te serije, »Ivan Cankar«.

Z obiskom v bolnišnici »Franja« bodo proslavili Dan vstaje

V proslavo Dneva vstaje slovenskega naroda in na pobudo bivših borcev, sedaj uslužbencev Bolnišnice za dojenčke in Dečjega doma obišče delovni kolektiv tega zavoda partizansko bolnišnico »Franja« v Cerkljem. S komemoracijo in položitvijo vencev na grobove borcev bodo dostojno počastili njihov spomin.

Včeraj dopoldne je odšla na počitnice v inozemstvo prva skupina študentov, dijakov in vajencev. Letovali bodo v Steinbergu pri Gradcu. Kolorija šteje 60 članov, organizirala pa jo je Počitniška zveza Slovenije skupno s Svetom za zdravstvo in socialno politiko

Zvezni izvršni svet je izdal odločbo o ustanovitvi izpostav socialnega zavarovanja v podjetjih

Beograd, 21. julija. Zvezni izvršni svet je izdal tudi odločbo o ustanovitvi podružnic in izpostav zavodov za socialno zavarovanje. Po tej odločbi lahko zavodi za socialno zavarovanje okrajev in mest ustanove svoje podružnice in izpostave, ki bodo opravljale službo zavodov na posameznih področjih oziroma v posameznih krajih ali večjih podjetjih in ustanovah. Odlok o ustanovitvi podružnic in izpostav izda skupščina zavoda za socialno zavarovanje okraja oziroma mesta.

Podružnice zavodov za socialno zavarovanje okrajev in mest se ustanove za določena področja, ki se lahko, ne pa se morajo kriti s področjem ene ali več občin. Izpostave zavodov za socialno zavarovanje okrajev in mest se ustanove za posamezna mesta oziroma naselja ali za posamezna večja podjetja (obrate, delovišča) oziroma ustanove na področju zavoda.

Podružnice zavodov za socialno zavarovanje okrajev in mest upravljajo zavarovalci prek izvoljenih skupščin. Skupščina podružnice izvoli iz svoje srede izvršni odbor, po potrebi pa tudi druge odbore za posamezne panoge poslovanja. Redno poslovanje podružnice neposredno vodi upravniki, ki ga imenuje izvršni odbor zavoda na predlog skupščine.

V vseh gostilnah, kavarnah in restavracijah zahtevajte »Ljudsko pravico-Borbo«.

Poziv državnim organom, zavodom in podjetjem, ki izplačujejo svojim uslužbencem plače vnaprej

Kakor je bilo objavljeno, stopajo novi predpisi o višini otroškega dodatka v veljavo že 1. avgusta, po navodilu Sekretariata za socialno zaščito Zveznega izvršnega sveta št. 9176/53 z dne 14. 7. 1953 pa se mora uslužbenecem, ki so plačani vnaprej, za avgust izplačati otroški dodatek že v novih zneskih. Zato pozivamo vse državne organe, zavode in podjetja, da sestavijo sezname za izplačilo otroškega dodatka za uslužbenca, ki so plačani vnaprej, za avgust izjemoma na dosedanj način, a brez navedbe zneskov otroškega dodatka, pač pa z natančno oznako številke odločbe o pravici do otroškega

dodatka, ki jo je izdal pristojni okrajni (mestni) zavod za socialno zavarovanje. V tako sestavljeni in predloženi sezname za izplačilo otroškega dodatka morajo okrajni (mestni) zavodi za socialno zavarovanje sami vpisati nove zneske otroškega dodatka.

Za vse upravičence, ki se jim otroški dodatek izplačuje za nazaj, se bo izplačal dodatek za julij po dosedanjih predpisih, zato se bodo sezname za izplačilo otroškega dodatka za delavce in uslužbenca, ki so plačani za nazaj, sestavili in potrjevali ta mesec še na dosedanj način.

Z otvoritve mednarodne razstave barvne fotografije v Moderni galeriji. Med častnimi gosti (v sredi) belgijski poslanik g. Delcoigne

V ognju zgodovinske borbe za obstoj našega ljudstva

Razgovor s tovarišem Edvardom Kardeljem ob Dnevu vstaje slovenskega ljudstva

Na aprilskem plenumu CK KPJ v Zagrebu leta 1941 ste bili določeni, da kot predstavnik CK KPJ sodelujete s partijskimi vodstvi na Hrvaškem in v Sloveniji v pripravah za oboroženo vstajo. Ali nam lahko poveste, kaj je bilo za to obdobje vstaje v obeh deželah najznačilnejše in kakšne so bile zveze med osvobodilnim gibanjem v Sloveniji in na Hrvaškem?

Ob 22. juliju, Dnevu vstaje slovenskega naroda, se je urednik »Ljudske pravice — Borbe« Ivan Sinkovec obrnil na tovariša Edvarda Kardelja s prošnjo, da bi povedal nekatere svoje vtise o osvobodilnem gibanju v Sloveniji, kakor tudi v drugih predelih države, hkrati pa tudi kaj več o svojem življenju med osvobodilno borbo.

Tovariš Kardelj se je prošnji odzval in odgovoril na naslednja vprašanja.

Med Ljubljano in Zagrebom smo imeli v začetku dobre zveze, zlasti v aprilu in maju. V Zagreb je prihajal tov. Miha Marinko, največkrat pa Tone Tomšič.

V tem času ste večkrat prišli iz Zagreba v Ljubljano. V kateri smeri je teklo politično delo v Ljubljani in kakšni spomini Vas vežejo na te dni?

V Ljubljano sem prišel, zdi se mi, konec maja. Takrat smo imeli v Ljubljani širše posvetovanje s partijskimi kadri iz cele Slovenije zaradi priprave za oboroženo vstajo. V juliju in avgustu sem potem še dvakrat potoval v Zagreb. V Ljubljani sem večinoma živel tiste čase v Siški pri železniškem uradniku Petru Romavu, dobrem tovarišu, ki je bil pozneje ustreljen kot talec. Nekaj časa sem stanoval tudi pri Hacinovih, v zavedni delavski družini na Smartinski cesti in po raznih drugih stanovanjih. Pod Rožnikom, pri Romihu, pa sem bil šele 1942. leta, ko sem se vrnil iz Srbije.

Razmere v Ljubljani so bile takrat take, da nisem nikoli prejel ilegalnega dela pred vojno imel občutka tako svobodnega gibanja, kakor tiste dni. Vse je bilo na naši strani. Svobodno sem hodil po cestah in primerilo se je celo, da so me nekateri slovenski policisti, ki so me poznali, pozdravljali. Izolacija okupatorja je bila takrat še popolna.

zapustim vlak, se peš odpravim do Nove Pazove in potem z drugim vlakom nadaljujem pot v Beograd. Toda zgodilo se je, da v Stari Pazovi ni bilo nič kaj posebnega. Ko pa smo prišli na beograjsko postajo, smo naleteli na policijski kordon. Ljudi so po vrsti legitimirali in pregledovali. Moje pismo od Rdečega križa in uradna legitimacija sta jih kar takoj prepričala in so me pustili dalje. Mojo spremljevalko, ki pa je imela vse dokumente v najlepšem redu, so aretirali.

Odšel sem na javko in potrkal na vrata, toda nihče se ni oglasil. Zvedel sem, da je to žensko prejšnji dan iskal gestapo in da je odšla. Zato ni kazalo drugega, kot da sem se vrnil v Zagreb na enak način, kot sem prišel. Denarja pa mi je ostalo komaj toliko, da sem še plačal vozovnico tretjega razreda. V Zagrebu sem dobil novo javko in zopet sem odpotoval v Beograd. Ko je vlak pripeljal na postajo v Stari Pazovi, je bila na obeh straneh razpostavljena policija in skrajna nihče ni smel zapustiti vlaka. Bil sem si takoj na jasem, da bi položaj utegnil postati resen, kajti dokumenti, ki sem jih imel pri sebi, so bili slabo izdelani. Na srečo pa je tedaj privozil iz Beograda lokalni vlak in iz njega se je vsula množica ljudi. Nastal je vrvež, izkoristil sem priložnost ter preskočil iz svojega v ta vlak, se v njem pomešal med ljudi, z njimi vred izstopil ter nazadnje brez težav prišel s perona.

Da bi se izognil kontroli v Beogradu, sem se iz Nove Pazove peljal z vlakom samo do Zemuna in potem z ladjo čez Savo. Pa tudi pri vkrcanju na ladjo je bila kontrola, nisem pa vedel, kakšen dokument bi moral tu imeti. Oziral sem se po ljudeh, da bi našel koga, ki bi ga kaj takega lahko vprašal. In res sem ugledal delavca, ki je bil simpatičen na pogled in začel sem se z njim pogovarjati o splošnih stvareh. V pogovoru mu je mimogrede ušla beseda o peti koloni, zato sem se zanesel nanj, da je pošten, da je naš. Pa sem ga vprašal naravnost, kakšno legitimacijo bi moral imeti. Pokazal mi je svojo, bila je legitimacija za prehod čez Savo z ladjo. Bila je zelene barve. Legitimacija ljubljanskega uradnika, ki sem jo imel s seboj, je bila na vso srečo zelena, le malo bolj temne barve. Sredi med gosto množico sem se odpravil na ladjo mimo pregledovalcev, jim prav ravno dušno pomolil svojo legitimacijo in bil sem skozi.

Prišel sem na javko in že drugi dan dobil zvezo. V Beogradu je takrat že vladala atmosfera stalnih gestapovskih racij, zato so bile s stanovanji velike težave. Ker sem zamudil, so tovariši že odšli v Stoliche. In predem sem dobil novo zvezo in možnosti za odhod iz Beograda, se je posvetovanje v Stolicah že končalo.

Iz Beograda Vas je pot peljala v Vrhovni štab, ki je bil takrat na srbskem ozemlju. Med drugim ste organizirali tudi Slovensko četo v Užicu.

Iz Beograda sem se odpeljal na kmečkem vozu z ljudmi, ki so se vračali s trga v svojo vas. Bili smo nekako 10 do 15 kilometrov od Beograda, na začetku Lipovacke šume, ko nas je ustavila prva partizanska patrulja. Vse nas je legitimirala, jaz sem ji bil najbolj sumljiv, ker nisem povedal, kdo sem in po kaj sem prišel, ter sem trdil, da sem uradnik Rdečega križa iz Slovenije. Pa me je vendar pustila dalje. Kmalu smo našli drugo patruljo, tu je šlo gladko. Tretja pa me ni več pustila dalje. Aretirala me je in odpeljala v štab bataljona, vključnega v Posavski odred, ki ga je vodil takrat Koča Popović. Komisar bataljona je bil Ljubče Spanac, ki me je po imenu poznal. Za spremstvo mi je dal drugo patruljo, ki me je odpeljala v štab k Popoviću, od tu pa sem nadaljeval pot v Krupanj, kjer sem našel tovariša Tita, Vrhovni štab in Centralni komite. Tu sem delal v Vrhovnem štabu in CK KPJ v glavnem po političnih vprašanjih. Baval sem se tudi z organizacijo ljudske oblasti. Narodnoosvobodilne fronte. Ustanovili smo Glavni narodni odbor v Užicu, na terenu pa smo začeli ustanavljati narodne odbore. Ureje-

val sem tudi »Borbo«. Takrat so pravzaprav bila dognana in postavljena osnovna načela, ki so kasneje obveljala v organizaciji naše ljudske oblasti.

Res smo organizirali tudi Slovensko četo. Politkomisar ji je bil Pavle Zavar, komandant pa Albin Pibovec, ki je kasneje v Sloveniji padel. Četa ni bila posebno velika, toda v borbi se je dobro držala. V njej so bili skoraj sami delavci. Nekatere so nasilno priselili v Srbijo, nekateri pa so že prej bili tam. Od vsega začetka se je hrabro borila, utrpela je velike izgube pri Han Pjesku v Bosni, nato pa je bila vključena v spremljevalni bataljon Vrhovnega štaba.

Kar se pa tiče slovenskih intelektualcev, ki so prišli v Srbijo, je treba reči, da so bili večinoma precej oportunistični in kolebljivi, ni jih uspelo zaktivizirati. Sicer niso bili sovražniki ali izdajalci ter so bili tudi do srbskega prebivalstva lojalni, toda za borbo niso pokazali kakšne posebne pripravljenosti.

Kaj Vas je po formiranju prvih proletarskih brigad napotilo v Slovenijo? Kakšen je bil tedaj položaj v partijskih organizacijah Zagreba? Kako ste prišli v Ljubljano in katere glavne naloge so bile izvedene do Vašega odhoda julija 1942 na partizansko ozemlje?

Po nemški ofenzivi smo bili v težkem položaju. Partizanska vojska je bila močno zmanjšana, med odredi v Bosni pa je nastalo veliko kolebanje, tako da ni bilo jasno, kaj nam bo od teh čet uspelo obdržati v naših vrstah. Prav ustanovitev prvih dveh proletarskih brigad je v prvih mesecih 1942 naglo in bistveno spremenila položaj, toda takrat pozimi stvar še ni bila jasna. Zato je bilo sklenjeno, da je treba razen ustanavljanja proletarskih brigad poživiti partijsko delo v zaledju ter spraviti Hrvatsko, Slovenijo in Srbijo v večje partizanske akcije. Lola Ribar, Vukmanović-Tempo in jaz smo bili določeni, da odidemo na partijsko delo na okupirano ozemlje. Tempo v Sarajevu, Lola Ribar in jaz pa v Zagreb in v Slovenijo, da bi ustvarila nekako poverjenišvo CK KPJ na okupiranem ozemlju in okrepila politično delo. To je veljalo posebno za Hrvatsko, pa tudi za Slovenijo. Z menoj je tedaj šel tudi Ivan Maček-Matija, ki je prišel v Užice takrat, ko so pobegnili iz mitroviških zaporov.

V Zagrebu sem bil nekaj več kot 2 meseca od januarja do marca. Prav takrat je ob provali Hebrang padel v roke ustašem. Dan ali dva, preden so ga prijeli, sem s Hebrangom živel še v istem stanovanju pri Srebrnjaku, to pa zato, ker smo imeli takrat v Zagrebu velike težave s stanovanjem. Človek nikoli ni vedel, kje in kako bo spal. Partijska organizacija je doživela težke udarce, vendar ni bila razbita in se je junaško borila.

Kmalu sem dobil podatke, da se je Hebrang v zaporu izdajalsko držal. Zvedel smo, da je izdal Centralni komite in da sva bila z Ribarjem v Zagrebu, toda trdnih dokazov za to takrat še nismo imeli. Kasneje, ko je Hebrang prišel iz zapore, nas je uspel prepričati, da so bile vesti o njegovem izdajalskem zadržanju neresnične. V drugi polovici marca 1942 sem prišel v Ljubljano z namenom, da ostanem tu

le nekaj časa, potem pa se spet vrnem v Zagreb. Šel sem prek Karlovca, kjer je bila organizirana javka. Toda nisem je našel. Peš sem šel čez mejo, s splavom čez Kolpo in potem v Metliko. Tam sem našel tovariša Mačka, ki je šel nekaj dni pred menoj iz Zagreba. Vodil me je Crnivec, ki je pozneje padel. V Metliki mi je železniški strojevodja, ki je vozil vlak iz Ljubljane v Metliko, preskrbel železniško legitimacijo, dal oguljeno železničarsko uniformo, kapo in svetiljko in me kot svojega pomožnega kurjača vzel na stroj. V tej uniformi sem se pripeljal v Ljubljano. Tu je odklopil tovrne vagone in zapeljal s strojem na prehod na Dunajski cesti med obe zapornici, ker je vsepovsod drug-

do 2. julija v Ljubljani, v glavnem zaradi tega, ker sem imel namen iti najprej v Zagreb in ker smo takrat pripravljali z zagrebško skupino radijsko postajo, da bi se povezali z Vrhovnim štabom. Da oddajne postaje takrat nismo prišli, preprečila nam jo je sovražna ofenziva, bile pa so tudi tehnične težave. V Tomičevem smo dolgo časa postavljali postajo, ki je pa nismo mogli spraviti v obrat. Zato smo konec koncev poklicali na osvobojeno ozemlje radiotelefista z aparatom iz Zagreba. Šele po prvi ofenzivi 1942, leta smo uspeli vzpostaviti svoj radijski oddajnik, s katerim smo nekaj časa vzdrževali zvezo z Vrhovnim štabom in tovarišem Titom prek Moskve, nato pa direktno.

Tovariš Edvard Kardelj, Marjan Breclj, Franc Leskošek in Pepca Kardelj v Kočevskem Rogu

je bila stroga kontrola. Sredi ceste je ustavil lokomotivo, da sem skočil z nje, dvignile so se zapornice in tako sem se znašel v mestu. Odšel sem na Dolenjsko cesto h Karlovškemu mostu. Tu je bil pri Stanetu Dolenjcu-bunker, v katerem sem našel Kidriča, Leskoška, Rusa in druge člane Izvršnega odbora Osvobodilne fronte. Izvršni odbor je bil tedaj v bunkerju zato, ker so prav tedaj Italijani vršili sistematične racije po vseh hišah, rajon za rajonom. Iz tega bunkerja sem se čez nekaj časa, potem, ko je prva faza racij prenehala, preselil v Streliško ulico, zatem pa k Romihu pod Rožnik.

Osnovna naloga, ki smo si jo takrat postavili, je bila pospešitev in zaostreitev oborožene vstaje na slovenskem ozemlju, zlasti v coni, ki so jo okupirali Italijani. Imeli smo že močne odrede, toda bilo je še vedno precej oportunističnega odpora proti zaostrovi oborožene borbe, zlasti v malomeščanskih krogih, ki so širili svoj vpliv tudi na OF in KP. Po našem prvotnem načrtu naj bi predvsem prišli do osvoboditve ozemlja na Gorenjskem, toda razvoj borbe je pokazal, da so pogoji za osvoboditev večjega ozemlja hitreje dozorevali na Dolenjskem. Pospešili smo akcijo in meseca maja je že prva skupina članov Izvršnega odbora lahko odšla na teren. Konec maja so odšli Kidrič, Rus in drugi, junija je šel Leskošek. Jaz pa sem ostal

Prav tedaj se je začela Roška ofenziva. Naše ljudi zanima, kako ste jo preživeli.

Iz Ljubljane sem odšel tik pred veliko ofenzivo, ki se je začela 16. julija. Imel sem s seboj številne podatke o pripravah nanjo, toda nisem jim v celoti verjel. Zdeli so se mi precej pretirani. Toda, da se pripravljala resna ofenziva mi je bilo tedaj povsem jasno.

Poprej sem imel namen, da bi se vrnil v Zagreb, ko pa sem videl, da pripravljajo ofenzivo, sem se premislil ter se odpravil na partizansko ozemlje, kajti imel sem nekaj izkušenj iz prve velike nemške ofenzive v Srbiji ter sem sodil, da nam bodo te izkušnje lahko koristile v borbi proti ofenzivi in njenim političnim posledicam.

Pri Faberjevem križu smo se poizkušali prebiti skozi italijanski obroč. Tam smo se razbili, čeprav je glavna skupina ostala skupaj. Sedem ali osem se nas je izgubilo v hudi temi, sploh nismo vedeli, kje smo. Našli smo se šele zjutraj, ko se je zdanilo. Poskušali smo priti skozi italijanski obroč. Ko smo prišli na bližnji hrib, smo od utrujenosti zaspali. Šele kasneje smo ugotovili, da smo bili komaj sto metrov oddaljeni od italijanskega taborišča. Z nami sta bila dva partizana, eden je stražil, drugi pa je z nami zaspal. Kar neenkrat pa je ta, ki je bil na straži, prišel in zavpil: »Italijani!« (Nadaljevanje na 4. strani)

Tomšičevci po kapitulaciji Italije v Ribnici

maja ali aprila, ko so ustaši uvedli svoj teror nad srbskim prebivalstvom. Del partijskega kadra v teh krajih in v Zagrebu samem se ni takoj znašel v tej situaciji glede na to, ker CK KPJ takrat še ni dal gesla za splošno vstajo. Ti tovariši niso razumeli, da je treba iti v korak s spontano vstajo ljudstva, da je treba prevzeti njeno vodstvo, ko je že sama od sebe izbruhnila. V Zagrebu smo imeli posvetovanje z našimi kadri na Hrvaškem in Marko Orešković je bil poslan v Liko z nalogo, da bi Partija v Liko vstajajo v svoje roke in jo sistematično razvila.

Po juniju mesecu se je tudi na Hrvaškem v delu partijskega kadra pojavil odpor proti politiki razvijanja oborožene vstaje. Tako stališče je zastopal tudi Hebrang. On je zagovarjal stališče, da bi se morali kadri čimveč držati v mestih, da bi morali tu ustvariti sabotažne skupine, ne pa da bi odšli kadri na teren in organizirali partizanske enote ter začeli partizansko borbo. Opravičeval je to stališče z argumenti, da je na Hrvaškem poseben položaj zaradi obstoja NDH in da zato še ni pogojev za oboroženo vstajo.

Po dolgih in napornih razpravah smo dosegli, da je bila vrsta kadra poslana na teren. Tako se je tudi v hrvaških krajih začelo razvijati partizansko gibanje. Sestavljalo ga je splošno predvsem delavstvo, zlasti zagrebško, ki je tako postalo jedro partizanstva med hrvaškim prebivalstvom Gibanju so se seveda pridružili tudi srbski kmetje, ki so se že prej uprli zaradi ustaškega tororja. Bil pa je problem ravno v tem. Kako mobilizirati tudi hrvaške kmečke množice. Prav zaradi tega je bilo tudi potrebno poslati predvsem delavske kadre iz hrvaških mest na deželo.

V septembru 1941 ste odšli na vojaško posvetovanje v Stoliche, ki se ga pa niste mogli udeležiti. Kako je bilo s tem potovanjem?

V Stoliche smo šli Franc Leskošek-Luka, Miha Marinko in jaz. Luka in Marinko sta šla na Sarajevo in peš na Stoliche, mene pa je CK KPJ napotil preko Beograda. Tovariši iz Beograda so mi sporočili, da bom od tam dalje lahko potoval skupaj z Lolo Ribarjem in nekaterimi drugimi tovariši.

S seboj sem imel ponarejeno legitimacijo ljubljanskega mestnega uradnika in prav tako ponarejeno pooblastilo slovenskega Rdečega križa, da potujem zaradi tega, da bi vzpostavil zvezo s Slovenci, ki so bili v Srbiji. V Zagrebu sem dobil javko za Beograd ter neko tovarišico za spremstvo, kajti tako je bil človek manj sumljiv. Opozorili so me še, da bo nekoliko natančnejši pregled samo v Stari Pazovi, na beograjski postaji pa da pregleda ni. Zato so mi svetovali, naj v Stari Pazovi

V vrhovnem štabu NOV in POJ. Na sliki od leve proti desni: dr. Bakarić, Milutinović, Edvard Kardelj, maršal Tito, Aleksander Ranković, Svetozar Vukmanović-Tempo in Milovan Djilas

Tovariš Kardelj o ljudski vstaji v Sloveniji

(Nadaljevanje s 3. strani)

Planili smo pokonci, Italijani so bili od nas komaj 50 do 80 metrov. Začeli so po nas peklensko streljati. Pošteno smo jo ucvrtili, ker drugega izhoda ni bilo. Kroglo so zvižgale okoli nas, toda nobena ni zadela. In še danes ne vem, kako se je moglo to zgoditi. Pač pa sta dva tovariša, ki sta se oddvojila od naše skupine, takoj zatem padla v drugo italijansko zasedo in bila ubita. Mi smo kmalu nato našli našo glavino. Prišli smo iz obroča, zopet smo se zbrali. Kasneje, ko so nas pa Italijani ponovno napadli pri Šentpetru, so se člani Centralnega komiteja in Glavnega štaba ter Izvršnega odbora razdelili v dve skupini. V eni smo bili Leskošek, Fajfar, Vidmar, Marijan Breclj, Avšič in jaz, v drugi pa: Kidrič, Maček in drugi. Naša skupina je odšla proti Ljubljani, druga pa je ostala na Rogu. Šli smo na Podlipoglav ves čas neposredno za hrbtom italijanske ofenzive, ki je še divjala po Suhi krajini in se nato obrnila proti Gorjancem. Hoteli smo se čimbolj približati Ljubljani.

Kaj Vas je napotilo, da ste se po Roški ofenzivi za nekaj časa preselili v Ljubljano? Kako je bilo tu s partijsko organizacijo?

Bistvo stvari je bilo v tem, da nam je bil takrat z italijansko ofenzivo prizadejan precej hud udarec ne le v vojaškem, marveč

slabiti enotnost osvobodilnega gibanja, zlasti Osvobodilne fronte.

Sodili smo, da je treba preprečiti takšne procese zlasti v Ljubljani, ker je bila Ljubljana s svojo enotnostjo dotlej, kakor tudi potem, v veliki meri opora in vzgled ostali Sloveniji. Razen tega smo smatrali, da je treba v Ljubljani okrepiti Delavsko enotnost, ki naj bi postala jedro Osvobodilne fronte, da bi v njej preprečili predominanco malomeščanskih vplivov, kajti prav ti so tedaj začeli majati enotnost Osvobodilne fronte.

Naloge so bile predvsem tri: prvič, sklicati Vrhovni plenum Osvobodilne fronte in utrditi njeno enotnost, drugič, organizirati akcijski odbor Delavske enotnosti, ki bi močneje povezal delavce komuniste z drugimi delavci, a zlasti s socialisti in krščanskimi socialisti in bi se tako ustvaril enoten blok delavstva proti raznim destruktivnim tendencam, tretjič, utrditi partijsko vodstvo v Ljubljani, ki bi se organiziralo tudi kot poverjenstvo CK KPS za vso ostalo Slovenijo. Delovalo bi v nekaki paraleli s CK na osvobojenem ozemlju, povezano bi bilo po ilegalnih političnih kanalih z ostalimi pokrajinami Slovenije, ter bi v primeru, da bi bile prekinjene zveze s Centralnim komitejem, lahko samostojno delovalo. V Ljubljano sem prišel na dan, ko je bil ubit Natlačen. Tako sem skoraj padel v italijansko zasedo. Kidrič pa je pri-

udarce, predvsem pa je bilo za nas važno in potrebno, da se vstaja razširi, oziroma okrepi in zaostri tudi na drugih področjih, zlasti na Primorskem, Gorenjskem in Stajerskem. Zato smo morali biti čim bližje centra, da smo si tako olajšali zveze z Gorenjsko, Primorsko in Stajersko pa tudi s samo Ljubljano, preko katere smo držali velik del političnih zvez. Takrat še ni bilo široke mreže rečnih stanic, zato nam je bil Rog preveč na periferiji. Ko se je pozneje gibanje spet okrepilo in so se zveze solidno uredile, vprašanje centra ni bilo več tako važno, zato smo se mogli vrniti na Rog, kjer so bili pogoji za delo vodstva, seveda, najboljši.

Ko se sedaj spominjam teh sklepov, mi je vedno bolj jasno, da je bil naš sklep za Dolomite izredno koristen, da je bil tako rekoč odločilen za to, da smo lahko hitro premagali posledice italijanske ofenzive.

Zdi se mi, da je bilo to razdobje dela v Centralnem komiteju in Glavnem štabu izredno plodno. Dejstvo, da nam je takrat v Ljubljani uspelo utrditi enotnost v Vrhovnem plenumu OF, organizirati Delavsko enotnost in doseči, da je njen glavni odbor sprejel resolucijo o neobhodnosti popolne enotnosti Osvobodilne fronte ter za vodilno vlogo delavskega razreda v njej, nam je omogočilo, da smo se lahko lotili razčističevanja situacije v samem Izvršnem odboru Osvobodilne fronte, zlasti s Kočekom. V IOOF je bilo precej mučnih razprav. Njih rezultat je bila znana izjava treh skupin. Z njo je bila enotnost v organizaciji utrjena. Sicer so tudi še pozneje nekajkrat skušali, da bi jo razbili, toda nikdar več te tendence niso bile tako nevarne, kakor v jeseni 1942, ko jim je šla na roko splošna situacija po italijansko-nemški ofenzivi.

Na vojaškem področju pa je bilo odločilno, da so se tedaj utrdile brigade, ki smo jih formalizirali iz prejšnjih odredov. Z ustanovitvijo naših brigad po izkušnjah Titovih proletarskih brigad iz nemške ofenzive 1941, se je naša vojska začela naglo utrjevati vojaško in politično. Tako smo že v zgodnji spomladi 1943 lahko spet prešli v ofenzivo proti okupatorju, osvobodilno gibanje se je okrepilo in naš položaj se je spet utrdil.

Kje Vas je zatekla kapitulacija Italije? Gotovo imate iz tistih dni dosti spominov. Takrat je bila ustanovljena tudi I. motorizirana brigada v Sloveniji. Katere so bile njene prve akcije?

Sredi 1943. leta so nam zahodni zavezanci vrgli s padalom iz letala 4 protitankovske topove, toda eden se je ob padcu razbil. Glavni štab NOV Hrvatske nam je razen tega tudi dal en top. To je bila prva artilerija NOV na Slovenskem. Prvič smo te štiri topove uporabili pri našem napadu na Žužemberk. Tedaj je prišel k meni nekdo iz propagande. Tam so imeli s seboj trobila, skozi katere so trobili parole, namenjene Italijanom. Vprašal me je, kaj naj vpijejo. V šali sem rekel, vpijejo, da je Mussolini odstopil, čeprav za to nisem imel nobene konkretne osnove. Edina osnova je bila politična kalkulacija. Dva dni nato je Mussolini res padel. Italijanski oficirji so morali biti presenečeni, od kod smo to zvedeli. Bil pa je čisto navaden poizkus, kako demoralizirati italijanske vojske.

Ob kapitulaciji Italije sem bil v Otočcu, kamor sem 1943. leta

večkrat odhajal, in kjer je bil tedaj Centralni komitej Hrvatske in tudi Glavni štab. Tam je bilo centralno vprašanje spet vprašanje politične linije zaradi mobilizacije hrvaških kmečkih množic za narodnoosvobodilno vstajo. Hebrang je vodil izrazito sektaško politiko proti radičevskim množicam. Ta politika jih je odbijala od nas. Obenem pa je Hebrang

Letos bomo slavili desetletnico Kočevskega zбора. Morda bi nam povedali, kaj je vodilo k temu, da je bil sklican in katere so njegove osnovne značilnosti.

Kočevski zbor je bil uspeh naše vojaške in politične zmage. Ob tem je bilo treba kovati konkreten kapital za okrepitev oblasti

puško v roki in je reagiral na vse mogoče negativne pojave vse drugače, kakor marsikje danes reagirajo neki komunisti, ki se jih je oprijela birokratska in malomeščanska rja.

Sledilo je drugo zasedanje AVNOJ v Jajcu.

V Jajce sem odpotoval takoj po Kočevskem zboru in sem bil tam na političnem delu v Centralnem komiteju. Pripravljala smo II. zasedanje AVNOJ-a. Politbiro je sklenil, kakor je znano, da svojih namenov na tem zasedanju ne bo sporočil v Sovjetsko zvezo. Vedeli smo namreč, da bi nam Moskva skušala preprečiti nameravane korake. Da smo prav postopali, to nam potrjujejo poznejši dogodki.

Se eno vprašanje, tovariš podpredsednik: V marcu 1944, po zasedanju SNOS, ste odšli v Drvar in tam skupaj s tovarišem Titom preživeli nemški napad. Morda bi nam povedali še nekaj o tem.

S tovarišem Titom sva pravzaprav bila v vasi Bastasi v bližini Drvarja. Tisto noč pred napadom pa sva prišla v pečino. Če bi ostala v Bastasi, ki je pravzaprav bila za hrbtom drvarskega področja, bi naju padalski napad ne zajel. Tako pa sva prišla ravno v sredo napada. Pod ognjem je bila vsa pot pod votlino, v kateri je bil Vrhovni štab. Spustili smo se po vrvi preko slapa in krenili po strugi potoka. Zaščiteni od skal smo se pomaknili v breg, ki je bil ves v dosegu nemških mitraljezov, toda prikrivalo nas je grmovje. Nemci nas niso opazili. Na vrhu pečine je bila planota, ki so jo Nemci neprestano bombardirali. Pod avionskim bombardiranjem smo se umikali, s seboj smo odveli ves arhiv in

Pepca in Edvard Kardelj ter Boris Kidrič v Kočevskem Rogu v bližini baze Izvršnega odbora

kazal izrazito nacionalistične težnje proti Srbom. Njegova politika je bila objektivno — a morda tudi subjektivno — le voda na mlin ustašev, ki so držali v svojih krempljih velik del HSS, to je hrvaških kmetov, samo zato, ker se jim komunisti niso znali približati.

Jaz — kakor tudi drugi tovariši iz hrvaškega CK smo to Hebrangovo politiko tedaj kritizirali; dosegli smo, da se je ta politika spremenila in da se je Komunistična partija začela sistematično in intenzivno boriti za enotnost hrvaških delovnih množic — to se pravi tudi radičevskih — proti ustašem. Ta nova politika je omogočila, da so se osvobodilnemu gibanju na Hrvatskem vse bolj množično pridruževali tudi hrvaški kmetje.

Ko je Italija kapitulirala, sem se vrnil iz Hrvatske v Slovenijo. Z menoj je bila patrolja 15 partizanov. Pri prehodu čez železnico pri Generalskem stolu, so nam kmetje povedali, da je med Italijani v Generalskem stolu nastala zmešnjava in da ne vedo, komu naj bi se predali, ali nam ali Nemcem. Računali smo, da je Italijanov od 50 do 100, pozneje pa smo videli, da jih je bilo 500. Bil je to neki fašistični »Me bataljon«, ki je našim petnajstim partizanom prepustil večji del lažjega in skoraj vse težko orožja, od ostanka orožja pa so jih seveda druge naše enote popolnoma osvobodile, še preden so zapustile našo zemljo.

Prvo motorizirano brigado v Sloveniji smo ustanovili v Velikih Laščah. S Kvedrom sva šla s to motorizirano brigado v Ilirsko Bistrico. Na Mašunu smo, zdi se mi, formalizirali še dve brigadi. Motorizirana brigada, v kateri so bili sami odlični fantje, je postala jedro te sile. Svoj ognjeni krst je prestala v Ilirski Bistrici, ko se je spopadla z Nemci. Fantje so se dobro držali. Brigada je sicer v borbi izgubila dva tanka ali dva oklopnjaka — tega se ne spominjam več dobro — toda uničila je pa več nemških.

delovnega ljudstva, za socialistično revolucijo. Treba je bilo utrditi oblast, organe oblasti, v katerih sta morala imeti vodilno vlogo delavski razred in Komunistična partija. Dovolj smo že bili močni, da smo lahko rekli, da ne priznamo več ne londonske vlade, ne ostankov stare oblasti

Pot v skrito partizansko bolnišnico

ter da izvedemo načelo oblasti delovnega ljudstva. To je morala biti prva konkretna afirmacija zmagovite socialistične revolucije, ki se je ves čas prepletala z našo narodnoosvobodilno vojno in tej dajala tudi svojo moč. Tedaj je delovno ljudstvo prevzelo oblast in s tem opredelilo pot razvoja za vso bodočnost. Zato ima Kočevski zbor v zgodovini našega gibanja izreden politični pomen. Marsikdo se spominja Kočevskega zбора, kjer je delovni človek dominiral kot ljudski poslanec a

nismo ničesar pustili v votlini. Srečno smo se umaknili čez vrh na drugo stran. Zame pa je bilo to še prav posebej težavno, ker sem bil pred tem močno bolan. Takrat sem hudo oslabil, tako da sem se na umiku pošteno namučil. Zatem se je Vrhovni štab preselil na Vis.

Ob koncu še vprašanje o Vaših ilegalnih imenih.

Imel sem več ilegalnih imen: Golja, Peter, Levce, Bevc, Krištof in druga.

Seje Izvršnega odbora Osvobodilne fronte so bile v partizanih večkrat sredi host, pod milim nebom

tudi v političnem oziru. Vojska se je precej zmanjšala, izgubili smo osvobojeno ozemlje, pojavljali so se znaki demoralizacije, in sicer tako v partizanskih vrstah, kakor tudi na terenu. Glavna naloga je bila ustaviti ta proces demoralizacije, čimprej utrditi vojsko in partijsko organizacijo ter Osvobodilno fronto. Bilo je potrebno čimbolj skrajšati obdobje defenzive in čim hitreje osvojit vojsko in OF za nove ofenzivne akcije proti okupatorju. Pojavi demoralizacije so se pokazali zlasti tudi v okviru Osvobodilne fronte. Razni malomeščanski in tuji elementi so začeli izpodkopavati enotnost Osvobodilne fronte. Dezerterske tendence so se pojavljale kot tendence po samostojnih skupinah in organizacijah. Zlasti je oživela akcija po neki samostojni katoliški skupini kot posebni organizaciji, ki se je razvijala na platformi kapitulantskih in oportunističnih parol. Očitna je postala nevarnost, da bi okupatorjev udarec začel

šel nekaj dni kasneje. V Ljubljani sva ostala nekaj tednov, Kidrič do srede novembra, jaz pa sem se odpravil v Dolomite prve dni decembra. Svoje naloge smo v Ljubljani opravili. Takrat smo začeli izdajati tudi list Delavsko enotnost. Tudi to pot sem prišel v Ljubljano z vlakom v uniformi železniškega uslužbenca, a stanoval sem v vili dr. Neubergerja za kolodvorom. V Dolomite pa sem se odpravil v uniformi poštnega uslužbenca z motorjem in z orodjem za plezanje po telegrafskih drogovi in povezovanje žice.

Cemu so bili Dolomiti izbrani za središče osvobodilnega gibanja? Kako ste decembra 1943 prišli tja? Katere so značilnosti tega obdobja?

Za Dolomite smo se odločili zaradi tega, ker smo sodili, da je to neobhodno potrebno v trenutku, ko naša vojska na Dolenjskem še ni bila sposobna, da bi sovražniku prizadejala resnejše

Sava Nikolić: Partizani

NA ŠTAJERSKEM OB PRAZNIKU USTAJE - 22. JULIJU

Tudi prebivalci Pohorja, Kozjaka, Slovenskih gor in Preklojke, pa vse tja do Prekmurja so se kar najbolj dostojno pripravili na prazno zgodovinske obletnice Dneva vstaje. Po vseh okrajih severozahodne Slovenije obiskujejo partizanske patrolje kraje in družine.

Od Hodoša do Maribora, od Lendave do Kidričevega in od Ruše do Slovenjega Gradca so danes polne izobesili številne zastave. Nocoj bodo po vseh gričih in hribih zagoreli tudi kresovi, ob katerih se bodo zbrali prebivalci in poslušali pripovedovanje bivših borec.

V ptujskem okraju so odšli na pot tri glavne patrolje, ki bodo nocoj ob 18. uri prispele v Ljudski vrt v Ptuj, kjer se bodo udeležile velikega mitinga. Patrolje so med potjo obiskale med drugim Sagadinovo hišo, kjer je bil med okupacijo bunker za zdravljenje partizanskih ranjencev, nadalje Muretnice, kjer je delovala tehniška Jožeta Lacka od februarja do avgusta 1944. leta, ko so jo zaradi povečane okupatorjeve nevarnosti

prestavili v Gornje Haloze, kjer je ostala do osvoboditve. Ustavili so se tudi v Zavrču in na Turškem vrhu, kjer so prebivalci množično podpirali NOB in skrbeli za zvezo naših enot s hrvaškimi, zlasti z Zagorsko brigado.

V mariborskem okoliškem okraju je odšlo na pot danes popoldne 18 partizanskih patrolj iz raznih krajev. Med potjo so iskali družine padlih borec in prebivalce, ki so podpirali NOB, jutri dopoldne ob 11. uri pa se bodo patrolje udeležile spominke svečanosti na kraju, kjer je junakom padel slavni Pohorski bataljon.

O liku teh tovarišev bosta govorila preživeli borec Pohorskega bataljona ter predsednik Okrajnega odbora ZB NOV Maribor-okolica tov. Leon Zalaznik, nakar bomo pri spomeniku položili vence. V vseh večjih krajih bodo nocoj proslave in akademije. V Oplotnici se bo patrolja udeležila akademije, nato pa bo skupno s prebivalci odšla na Osankarico, kjer bodo taborili do jutri zjutraj. Tudi v Limbušu bo vso noč tabor-

jenje, združeno s partizanskim veseljem. V Slovenski Bistrici bodo izvedli partizanski napad ter obdarili partizanske vdove. Jutri ob 8. uri bo tudi proslava na Planici, znani partizanski vasi, ki so jo Nemci požgali, v Rušah pa bo v tem času obdaritev 100 ljudi, ki jim je okupator uničil domove. Lepa proslava bo tudi v Ručah, kjer bodo 2. avgusta odkrili veličasten spomenik padlim borec, na Džakovčevem na Ostrem vrhu pa bodo v počastitev Dneva vstaje odkrili 2. avgusta spominsko ploščo, hkrati pa bo zagorela tudi elektrika.

Partizanski patroljam se bodo pridružili tudi borci iz Maribora, ki bodo jutri na Pohorju počastili spomin padlih borec Pohorskega bataljona, mnogo pa jih bo obiskalo partizanske vasi Planico in Džakovčev. Razen tega bodo bivši borci Kozjanskega odreda odšli na odkritje spominke plošče na Kozjanskem, kjer bodo izročili tudi zbranih 400.000 din za spomenik, za elektrifikacijo in za partizanske družine. J. S.

»Ej, lepi so bili ti časi,« je vzdihnila vdova. »Zdaj s pa še lepši,« je dodala čez čas in potem. »Ko bi jih le mogli uživati z vsemi, z mojem in s Karlijem, ki sta hlepleca. Svobodi in delala zanjo. Vsem privoščim to življenje, to svobodo, prav vsem, ki so poštenj. Le tistim ne, ki jim j naša širokogrudnost spregledala njihove grehe, tistim, ki a me nekaj zaničevali in preganjali, danes pa žive mirno i so prijazni in vsakomur uslužni. Kakor nekaj so ti ljudje. Toda, če se bo treba še kdaj boriti, bom še vedno znal prijeti za puško!« o rekli se je partizanka Marica po nosno zavrnila in človek bi ji ne prisodil več kot štirideset let. Čprav ji pleča teži prejkone ut krizev.

IZ VZHODNE NEMCIJE

Pieck navdušen za vsenemško konferenco

Hilda Benjamin, novi pravosodni minister vzhodnonemške vlade, obtožuje svojega prednika Fechnerja

Berlin, 21. jul. (Reuter) Predsednik vzhodnonemške republike Wilhelm Pieck je izjavil, da so izkušnje v zadnjih 8 letih pokazale, da je mogoče le »skupno akcijo Nemcev iz Vzhodne in Zahodne Nemčije ustvariti enotno, demokratično in miroljubno nemško državo in premagati sile reakcije, fašizma ter napadalnosti, ki v Nemčiji dvigajo glavo«.

Po Pieckovih besedah bi morali na vsenemški konferenci določiti »praktične ukrepe, ki so nujno potrebni za izvedbo svobodnih volitev v vsej Nemčiji. Na tej konferenci naj bi proučili tudi ustanovitve vsenemške vlade in izdali učinkovite ukrepe za čim hitrejši sklenitev mirovne pogodbe z Nemčijo in umik okupacijskih čet iz države. Po mnenju Piecka bi vsenemška konferenca prispevala k sporazumu štirih velisil o Nemčiji.

Britanska zunanjepolitična razprava

London, 21. julija (r.). V britanskem Spodnjem domu se je danes popoldne začela dvodnevna zunanjepolitična razprava. Predsednik dolžnosti britanskega predsednika vlade Butler je govoril o nemškem vprašanju in med drugim izrazil upanje, da bo SZ sprejela poziv treh zahodnih ministrov, naj se udeležijo konference štirih zunanjih ministrov o nemškem in avstrijskem vprašanju.

Butler je dodal, da je treba za rešitev nemškega vprašanja izvesti najprej svobodne volitve v vsej Nemčiji, sestaviti enotno nemško vlado, nato pa z njo skleniti mirovno pogodbo.

Vršilec dolžnosti britanskega zunanjega ministra lord Salisbury, ki se je sinoči vrnil iz washingtonske konference treh zunanjih ministrov, pa je danes poročal britanski vladi o svojih razgovorih v Washingtonu. Njegovo poročilo so popoldne prebrali tudi med zunanjepolitično razpravo v Spodnjem domu.

TRI MESECE PO HUDI POMORSKI NESREČI

RAZPRAVO PROTI KAPITANU LORETSONU BODO NADALJEVALI

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Carigrad, 21. julija. — Ze tri mesece čaka poškodovana švedska ladja »Naboband«, zasidrana v Zlatem Rogu, na odločitev o njeni nadaljnji usodi in o usodi poveljnika kapitana Loretsona. Pred nekaj dnevi se je spet začela razprava, ki so jo doslej že dvakrat prekinili. Ugotavljajo krivca najhujše nesreče, ki se je kdaj pripetila v turških morskih ozirah — potopitve podmornice »Dumlinar« in smrti 81 ljudi.

Branilec kapitana Loretsona ni priznal pristojnosti sodišča v Canakaleu. Višje sodne oblasti pa se s tem niso strinjale in so zadevo spet vrnilo temu sodišču.

Ta primer je doslej raziskoval že nekaj komisij. Dogodek so spet obnovili: V Dardanelski ožini sta se na mestu nesreče in ob istem nočnem času srečali ladja in podmornica pri svetlobnem znamenju, ki danes označuje mesto, kjer se je potopila podmornica »Dumlinar«. Ladja in podmornica sta vozili z isto hitrostjo in v isti smeri, vodila pa sta ju kapitan Loretson in preživel poveljnik podmornice Sabri Celebioglu.

Ladjo in podmornico je ob tej priložnosti nadzorovala komisija strokovnjakov, med katerimi je bil tudi angleški strokovnjak kapitan Reeds. Ugotovila je, da je nesreče kriv kapitan Loretson zaradi nepozornosti in nepazljivosti. Toda zdaj se, da je kapitan Reeds kasneje izpremenil svojo sodbo.

Zahteval je, naj mu podaljšajo rok za strokovni izkaz. Pred nedavnim pa je oddal svoje poročilo, v katerem pravi, da je glavni krivec te nesreče kapitan podmornice Celebioglu, manjši del krivde ima Sved. To je bilo največje presenečenje na tej razpravi in jo osvetljuje z nove strani. Ta del razprave bo najbrž odločilen.

Na razpravi v Canakaleu je tudi član stockholmskega Vrhovnega sodišča profesor Fritz Sterzel, ki je pred nekaj dnevi prisel v Turčijo. Odvetniki civilnih strank, družin umrlih, so zdaj zahtevali od švedske agencije, ki je lastnik ladje, odškodnino 200 tisoč turških lir.

Kapitan Loretson je že nad 100 dni interniran v bolnišnici. Ima hudo živčno depresijo. Ves dan se s sklonjeno glavo spre-

Pravosodni minister vzhodnonemške vlade Hilda Benjamin je obtožila Maxa Fechnerja, ki je do pred kratkim zavaljal njen dosedanj položaj, da je skušal poskus »fašističnega državnega udara z dne 17. junija« prikazati kot stavko.

Prodaja živeža za vzhodnonemške prebivalce v zahodnem Berlinu

NOVA SOVJETSKA NOTA TURCIJI

Obisk tujih vojnih ladij — vojaška „demonstracija“

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Carigrad, 21. julija. — Današnji carigradski tisk je z velikim presenečenjem zabeležil novico radia Pariz, po kateri je SZ večer izročila turški vladi noto zaradi obiska 27 vojnih ladij britanske mornarice in 10 enot ameriškega sredozemskega brodogoja v Carigradu. Vsebinska nota je povzročila, kot poročajo tuje agencije, veliko začudenje v turških političnih krogih, ker je že običajno, da številna brodogoja obiskujejo Carigrad.

V Sovjetski noti je rečeno, da so postali obiski v carigradskem pristanišču, ki leži ob črnomoški ožini, preveč pogosti in da so »nekažna vojaška demonstracija«. Sovjetska zveza zahteva od Turčije, razen obvestil, ki jih je sovjetsko poslanstvo v Ankari že dobilo od turškega zunanjega ministrstva, še nadaljnja obvestila o teh obiskih.

V carigradskem pristanišču je sedaj tudi jugoslovanska ladja »Galeb«. Danes pričakujejo prihod enot indijskega brodogoja. Jutri bo priplula ameriška težka križarka »Salem«, ki ji poveljuje viceadmiral Casady, in še devet ladij ameriškega sredozemskega brodogoja. Ob obisku admiral Mountbatena v Turčiji bo 27. t. m. zaplulo v carigradsko pristanišče tudi veliko britansko brodogoja, v katerem bo 27 enot.

V ankarških političnih krogih poudarjajo, da še ni znano, če gre pri tej sovjetski noti za protest vlade ZSSR ali pa če nota zahteva le nadaljnjih obvestil. Prav tako poudarjajo, da prihod enot ameriškega in britanskega brodogoja v Carigrad in Izmir ni drugega kot golo naključje. Monteuska konvencija ne omejuje niti števila niti tonaže tujih eskadri, ki prihajajo na prijateljski obisk v turška pristanišča ob Dardanelah.

Z VSEH STRANI SVETA

Protestna nota ameriškemu veleposlaniku

Dunaj, 21. julija. (AFP). Češko-slovaško zunanje ministrstvo je poslalo ameriškemu veleposlaniku v Pragi noto, v kateri protestira proti spušcanju balonov s propagandnimi letaki na češkoslovaško ozemlje. Nota med drugim pravi, da je to »izjava, ki nadljuje in izkorenjuje hladno vojno in politika oviranja miroljubnih mednarodnih odnosov«. Na koncu pravi nota, da pošiljajo balone na češkoslovaško ameriški državljani, ki žive na Bavarskem.

Manifestacije v Teheranu

Teheran, 21. julija. (Reuter). V Teheranu so bile danes manifestacije ob obitnici vrnitve predsednika vlade dr. Mosadeka. Člani Nacionalne fronte, ki podpirajo Mosadekovo vlado, so davi manifestirali na trgu pred parlamentom, manifestacije komunistične stranke Tudeh pa so bile na istem kraju nočjo.

Orožje za Japonsko

Washington, 21. julija. (Reuter). V dobro obveščenih krogih se je zvedelo, da namerava ameriška vlada podariti japonski vladi za več milijonov dolarjev orožja. ZDA bodo dale lahke tanke, različna lahka orožja, puške in streljivo. To orožje bodo uporabili za opremo japonskih sil notranje varnosti.

Charles Bohlen odpotoval v Evropo

New York, 21. julija. (AFP). Ameriški veleposlanik v Moskvi Charles Bohlen je sinoči odpotoval z letalom v Pariz. Bohlen je pred kratkim na

Sovjetska živila za Vzhodno Nemčijo

Berlin, 21. julija. Na zahtevo vzhodnonemške vlade je Sovjetska zveza sklenila poslati nekaj hrane, ki je dolžna v trgovinski pogodbi med Vzhodno Nemčijo in Sovjetsko zvezo za leto 1953.

VZHODNA NEMCIJA Nove obsodbe zaradi junijskih dogodkov

Berlin, 21. julija. Po poročilu vzhodnonemške uradne agencije je sodišče v Dresdenu obsodilo 18. julija 16 udeležencev junijskih demonstracij v mestu Niesky pri Dresdenu. Sodisce je ugotovilo, da je demonstrante vodil nek Markwitz, ki so ga obsodili na dosmrtno ječo, medtem ko so druge na različne zaporne kazni do 13 let ječe. Poročilo pravi, da so bili ti »izjaviči« fašisti.

VIETNAM Potopljena francoska topničarka

Peking, 21. julija. Kakor poroča agencija Nova Kitajska, ki je v Minhovalu čete v delti Rdeče reke 55

Gentleman, predlagam še preizkušnjo na natezalnici, preden ji zaupamo čiščenje uradnih prostorov.

SUDANSKO VPRAŠANJE

V SENCI DVEH ZASTAV

»Zivel smo v miru pod dve-ma zastavama — angleško in egiptovsko — zdaj pa nam ponujajo sudansko. Sudanska zastava nam ni potrebna. Kar naj Angleži ostanejo še malo pri nas, dokler ne bomo zrasli in postali sposobni, da se bomo sami upravljali.«

To so baje besede z nekega mitinga domačinov v Južnem Sudanu v interpretaciji BBC. Na mitingu so se baje domačini izrekli proti sedanjim naporom, da bi iskali možnosti samostojnega življenja in razvoja vsega Sudana. Komentar londonskega Radia je še pripomnil: »Sudanci imajo razvito samokritičnost in ne verjamejo, da bi se lahko sami upravljali.«

Zdaj, pred volitvami v Sudanu, ki naj odločijo, kašna bo prihodnost te dežele, si angleški propagandisti prizadevajo dopovedati svetu, da prebivalci posameznih delov Sudana sploh ne žele, da bi Angleži odšli iz te dežele, in da se je to zlasti pokazalo v Južnem Sudanu, ki ne zaupa gibanju na Severu, kjer prebivalci zahtevajo umik Angležev in najtesnejše sodelovanje z Egiptom.

Južni Sudan deli od Severnega deseti vzporednik. Če pa hočemo dobiti sliko o velikosti in prostiranosti Sudana, moramo vedeti, da je na primer Južni Sudan nekoliko manjši od Francije, njegova pokrajina Ekvatorija pa dvakrat večja od Avstrije. V Južnem Sudanu je kakih 35 upravnih položajev v administraciji in vsi so v rokah izključno Angležev, ki menijo, da bo treba počakati še 20 do 30 let in da bo ta del Sudana šele potem zmožen samostojnega življenja.

Ali imamo vprašanje Južnega Sudana?

Angleži ne samo trdijo, da ga imamo, marveč je zdaj, pred volitvami prišlo tudi do polnega izraza, ker prebivalci Južnega Sudana ne verjamejo prebivalcem Severnega, pa tudi ne Egiptčanom. Baje so prepričani, da jih imajo prvi in drugi za ljudi nižje rase, za sužnje, ki naj delajo za njihove koristi, in da jih nameravajo v tej ali oni obliki izkoristiti. V novem sudanskem parlamentu naj bi imel Južni Sudan od 100, kolikor bo vseh, 22 poslancev in dva ministra v vladi.

Vtem ko Angleži vztrajajo na potrebi zaštite koristi Sudancev na jugu, ki sami baje tega niso zmožni, pa Egipt trdi, da vprašanja Južnega Sudana sploh ni. V začetku letošnjega leta se je mudila tam egiptovska mislija s članom revolucionarnega sveta majorjem Salahom Salemom na čelu. Med poglavari raznih plemen je organizirala anketo, ki je pokazala, da se prebivalci Južnega Sudana prebivalcem Severnega in Egiptčanov prav nič ne boje, marveč da so Angleži umetno sprožili to vprašanje.

V začetku tega meseca je tajnik Unionistične stranke Sudana Mohamed Nuredin obiskal Kairo in po razgovoru s predsednikom Nagibom izjavil: »Predsednik Nagib nam je dal napotke in nasvete v zadevi naše združitve v Sudanu. Samo če bomo enotni,

bom lahko izgnali Angleže in koristili svoji domovini. Unionistična stranka Sudana bo storila vse, da bomo enotnost dosegli. Upamo, da bomo enake nazore našli tudi pri drugih strankah, in pripravljeni smo na vse žrtve, ki jih bo ta cilj zahteval.«

V Egiptu se z vprašanjem Sudana ukvarjajo že več let. Sedanjim krmarjem te dežele se pa zavedajo, da se je treba tega vprašanja lotiti bolj resno in konstruktivno, kakor so ga obravnavali doslej. V začetku tega meseca je Salah Salem na sestanku društva za pospeševanje kmetijstva Srednjega vzhoda rekel: »Egipt je že zdavnaj razglasil enotnost s Sudanom, kar pa ni imelo tehtnejše osnove, tako da se je Angležem posrečilo prepričati Sudance, da bi Egipt pravzaprav razširil svoje vladanje na Sudan.« Prav zaradi tega so na sestanku sklenili, da bo Egipt vložil v Sudan nekaj kapitala za zgraditev njegove kmetijske pro-

General Nagib

izvodnje, in sicer v obojestransko korist. Na sestanku so poudarjali, da je nujno potrebno, da bi

stiki z Egiptom in Sudanom temeljili na medsebojnih gmočnih koristih. Da bi ta cilj dosegli, so začeli že zdaj v Sudanu obdelovati 50.000 fedanov zemlje. Računajo, da bo v to delo vloženi trud in kapital v obliki treh žetev na leto kmalu prinesel velik dobiček. Sedanja obdelovalna površina Sudana pa znaša komaj dober milijon fedanov, vtem ko 40 milijonov fedanov dobre zemlje čaka na obdelavo, za katero primanjkuje predvsem delovne sile in kmetijskih strojev. Sedanja egiptovska vlada vidi v poglabljanju gospodarskih stikov najboljšo pot, da Sudancem pokaže, da je njihova bodočnost na gospodarskem in političnem področju v sodelovanju z Egiptom, ne pa z Veliko Britanijo.

Da pa na tej poti ne gre vse najboljše, dokazujejo vesti, ki so prišle pred dnevi v Kairo iz Kartuma. Egiptovska vlada je namreč nedavno poslala v Sudan državnega podtajnika za vprašanje te dežele El Dardiri Ahmet Ismaila, da bi Sudan prepotoval in ji poročal o ondotnem političnem položaju. Ahmet Ismail je povabil mnogo uglednih Sudancev, naj bi kot gostje egiptovske vlade 23. julija, na dan obletnice egiptovske revolucije, prispeili v Kairo. Te dni so egiptovskemu odposlancu uradno sporočili, da lahko pride v Kairo samo 25 Sudancev, ne da bi nastale v državnih poslih motnje. V Kairo vidijo v tem sklepu znak nove krize v zvezi s sudanskim vprašanjem. Iz Kaira so takoj sporočili, da je major Salah Salem, ki naj bi te dni obiskal Sudan, potovanje odgnil.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Z. P.

PRED LETNO KONFERENCO LABURISTOV

Glavni boj za program stranke

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

London, 21. julija. Vedno bolj jasno je, da bo letna konferenca laburistične stranke, ki se bo začela 28. septembra v Margateu, zelo burna. Po Arthurju Deakinu, ki je v imenu sindikata transportnih delavcev pozval strankino vodstvo, naj se vzdrži nacionalizacije, je sir Hartley Shawcross ostro grajal predlog bevanistov, da bi nacionalizirali velika kmetijska posestva. Okoli 30 krajevnih strankinskih organizacij je poslalo Izvršnemu odboru resolucijo, v katerih zahtevajo razširitev programa nacionalizacije. Pričakujejo, da bo do 15. avgusta, ko bo potekel rok za pripombe k strankinemu programu, predloženih okoli 400 resolucij, kar bi bil svojevrsten rekord. Navadno so v podobnih primerih predložili največ okoli 150 resolucij.

Okoli programa stranke, zlasti pa okoli nacionalizacije, se bo razvila glavna bitka, hkrati s tem pa tudi ogorčeni boj za mesta v Izvršnem odboru. Lani je bevanistom uspelo, da so si z glasovi osnovnih organizacij osvojili osem mest. Na splošno presenečenje niso izvolili Herberta Morrisona, ki ga imajo Attleejevega naslednika. Da bi se letos izognil podobni neprijetnosti, je Morrison kandidiral na listi sindikatov za mesto predsednika stranke. Toda v tem primeru bi se moral dosedanj predsednik Arthur Greenwood umakniti, za kar pa ne kaže nikake pripravljenosti. Tako bo prišlo do položaja, da bodo nekateri sindikati kandidirali Morrisona, drugi pa Greenwooda. V osnovnih organizacijah je v teku akcija, da bi spremenili z njihovimi glasovi sestavo Izvršnega odbora, v katerem prevladujejo pristaši Bevana.

Konservativni tisk zelo pozorno spremlja razvoj položaja in razpoloženje članstva v sindikatih in osnovnih organizacijah. Izjave Arthurja Deakina in sira Hartleya Shawcrossa objavljajo na prvih straneh in jih komentirajo kot zmerne in trezne. B. Pešič

Izredno stanje podaljšano

Singapur, 21. julija. (Reuter). Zakonodajni svet Singapura je odobril predlog o podaljšanju izrednega stanja v tej britanski koloniji še za tri mesece.

Kolonijalni tajnik Blithy je izjavil, da bodo izredni ukrepi potrebni toliko časa, dokler bo »Singapur grozila nevarnost nasilja in podtalne delavnosti«.

JAPONSKA Diplomatski odnosi z Avstrijo

Tokio, 21. julija. (Reuter). Japonsko zunanje ministrstvo je danes sporočilo, da sta Avstrija in Japonska obnovili diplomatske stike. Poročilo pravi, da bosta obe državi v prihodnjem času izmenjali svoja diplomatska predstavnika.

Diplomatski odnosi med Avstrijo in Japonsko so prenehali 12. marca 1938., ko je bila Avstrija okupirana.

PROTEST v Rimu zaradi zaplenjene ladje

Atene, 21. julija. (Tanjug). Grški zunanji minister Stefanopoulos je izjavil, da je Grčija protestirala pri italijanski vladi zaradi zaplenbe grške ladje »Achilles«. To ladjo, ki so jo zgradili v Italiji na račun reparacij, je zaplenila italijanska trgovska družba zato, ker so ostala nepojasnjena neka vprašanja o reparacijah. Stefanopoulos je dejal, da je italijanska vlada dovolila zaplenbo, ne da bi se poprej posvetovala z grško vlado.

Današnji »Etnos« piše, da je grško javno mnenje ogorčeno zaradi tega »samovoljnega dejanja, ki je v popolnem nasprotju z napori za zboljšanje grško-italijanskih odnosov«.

Kako je bilo na otoku Tungšanu

Tokio, 20. jul. (UP). Kakor je znano, se je pretekli teden okrog 10.000 ljudi kuomintanske vojske izkrcalo na kitajskem otoku Tungšanu. Današnji listi poročajo o tem, da je bil napad zelo težaven in da so kuomintanski oddelki izgubili okrog 3000 ljudi. Po vesteh iz kuomintanskih virov je bil napad uspešen. Po teh vesteh je v bojih na otoku padlo več kot 1000 nasprotnikov. Po opravljeni akciji so se kuomintanske čete umaknile in odvedle s seboj tudi 300 ujetnikov. Po nasprotnih vesteh pa se je napad docela ponesrečil in so kuomintanske oddelke vrgli v morje.

Vladna kriza v Indoneziji

Džakarta, 20. jul. (AFP). Predsednik Sukarno je danes poveljal mandat za sestavo nove vlade predsedniku indonezijske stranke enotnosti Vongu Sonegoro, ki naj bi rešil vladno krizo, ki traja že 48 dni. Sonegorova stranka je tretja največja indonezijska stranka in ima v parlamentu 18 mandator. Kakor sodijo v indonezijskih političnih krogih, bo Sonegoro uspelo ustvariti v parlamentu koalicio, ki bo zajela več manjših strank. Ta koalicio bi bila v ravnotežju s stranko muslimanskih nacionalistov »Masdzumi«, ki je že trikrat brezuspešno poskušala sestaviti novo vlado.

Iz včerajšnje druge izdaje

De Gasperijev beg v zunanjo politiko
ne more utešiti italijanskega delavskega razreda,
kakor ga ne more informbirojevska tlaka v SZ

Rim, 20. jul. (Tanjug) Jutri se bo sestala poslanska zbornica. Dan pred njenim zasedanjem pa De Gasperijeva vlada še ne ve, na čigavo podporo lahko računa v novem parlamentu. Gotovo je, da jo bodo podprli krščanski demokrati in da bodo proti njej poslanci skrajne levice in skrajne desnice, a socialdemokratski poslanci da se bodo vzdržali glasovanja. Bržkone bodo slednji sledili tudi liberalci.

Pogledi nove vlade so uprti proti monarhistom, ki imajo poleg desnega krila demokratske stranke v svojih rokah njeno prihodnost. A že monarhisti so se razdelili: predsednik Lauro je za vlado, tajnik Covelli proti, sicer-

DA V RIMU NE BODO SPET RIBARILI V KALNEM

Washington, 20. jul. Vest o bližnjih razgovorih delegacije JLA v Washingtonu z zastopniki ZDA, Velike Britanije in Francije o vojaški pomoči Jugoslaviji je, kakor je to že v politični navadi rimskih šovinističnih krogov, te kroge še prav močno razburila. Zato se je tudi italijanski ministrski predsednik De Gasperi, ki bo jutri s svojo novo vlado stopil pred parlament, odločil, da se bo v zunanje političnem delu svoje deklaracije o politiki in nalogah nove vlade dotaknil v zvezi s tržaškim vprašanjem tudi zahodne vojaške pomoči Jugoslaviji.

Danes je ameriško zunanje ministrstvo očitno zato, da v Rimu ne bi spet ribarili v kalnem, objavilo izjavo, ki v njej pravi, da se pri razgovorih o zahodni vojaški pomoči Jugoslaviji ne bodo lotili vprašanj, ki bi zadevala Italijo. Ameriška vlada svoje politike tesnega prijateljstva z italijanskim ljudstvom, pravi izjava izrečno, ne bo spremenila. Razgovori se tudi ne bodo nanašali na vprašanja, ki se tičejo Severnoatlantskega pakta, ki mu Jugoslavija ne pripada.

Washingtonski krogi dodajajo k izjavi, da je zanje povsem razumljivo, če je napoved vojaške konference v Washingtonu v nekaterih vrstah italijanskih političnih povzročila razočaranje in nezadovoljstvo. Ti rimski politiki vztrajajo pri svojih več ali manj

Živila za Vzhodno Nemčijo
Eisenhowerjeva poslanica kanclerju Adenauerju

Bonn, 20. jul. (AFP). Ameriški predsednik Eisenhower je poslal državnemu kanclerju Adenauerju spomenico z odgovorom na njegovo zadnje zahtevo, naj ZDA kljub sovjetskim in vzhodnonemškimi odklonitvi pošljejo še napovedana živila za Vzhodno Nemčijo. Eisenhower pravi, da se je za to v resnici odločil in da bo stavil ameriška živila na razpolago Adenauerju, ki naj najde pota in način, kako bi ta živila spravil dejansko na najlažji način v roke vzhodnonemškemu prebivalstvu. Ameriška vlada pa si bo medtem še nadalje na vse načine prizadevala preprečiti Sovjetsko vlado, da s pošiljko živil ni nameravala sprožiti nikake politične akcije, marveč le iz docela humanitarnih razlogov priskočiti na pomoč civilnemu prebivalstvu Vzhodne Nemčije.

Medtem prihaja v Kreutzberg blizu Berlina dan za dnem mnogo ljudi iz vzhodne cone, ki prejemajo tam bone za brezplačno delitev živil. Živila do vrednosti 5 mark prejemajo posamezniki potem v vseh zahodnonemških prodajalnah. V Berlinu so objavili, da so dale ta živila začasno na razpolago berlinske mestne oblasti. Nabavile so jih s prostovoljnimi prispevki, ki so jih nabrale posamezne organizacije in ustanove v zvezi z junijskimi dogodki v Vzhodni Nemčiji. Živila bodo Vzhodni Nemci na ta način prejemali vse dotlej, ko se bi pričel redni dotok ameriških živil, katerih prve pošiljke so že na poti.

NOVE OBSODBE ZARADI
JUNIJSKIH DOGODKOV

Berlin, 20. jul. (Reuters). Pred vzhodnonemškimi sodišči se je zaključila nova vrsta obravnave proti udeležencem junijske vstaje. Tako je bilo danes v Dresdenu obsojenih 16 ljudi na zaporne kazni po 6 mesecev do doživetne ječe.

REVIZIJA PROCESA PROTI VOJNIM ZLOČINCEM
V ZAHODNI NEMČIJI

Berlin, 20. jul. (AFP). Zahodni visoki komisariji so nocoj objavili, da so se sporazumeli z zahodnonemško vlado, da bodo še enkrat proučili vprašanje obsojenih nemških vojnih zločincev. Dogovorili so se, da bodo ustanovili posebne mešane pravne komisije, ki bodo sestavljene iz zastopnikov zahodnih okupacijskih oblasti in nemške vlade. Te komisije bodo revidirale vse sodne obravnave proti vojnim zločincem, ki so se vršile pred ameriškimi, angleškimi ali francoskimi vojnimi sodišči, ter pripravile vrsto predlogov za pomilostitve oziroma za ukinitve kazni posameznih obsojenec pod pogojem, da se bodo s častno besedo obvezali, da se ne bodo povrnili k svojemu nekdanjemu nacističnemu delovanju. Za vojne zločince, ki jih je obsojilo kako mednarodno sodišče, ta sporazum ne bo veljal. Tako se sporazum ne bo nanašal na obsojenec iz nürnberškega procesa. Po tem sporazumu bodo prvič tudi Nemci sodelovali pri presoji nacističnih vojnih zločincev.

Sedaj je v zaporih v angleški okupacijski coni 98 vojnih zločincev, od teh 8 glavnih obsojenec, v francoski coni okrog 100, v ameriški pa okrog 350. Napovedane pomilostitve in ukinitve kazni bodo prišle v poštev za našete obsojenec.

Sedaj je v zaporih v angleški okupacijski coni 98 vojnih zločincev, od teh 8 glavnih obsojenec, v francoski coni okrog 100, v ameriški pa okrog 350. Napovedane pomilostitve in ukinitve kazni bodo prišle v poštev za našete obsojenec.

Sedaj je v zaporih v angleški okupacijski coni 98 vojnih zločincev, od teh 8 glavnih obsojenec, v francoski coni okrog 100, v ameriški pa okrog 350. Napovedane pomilostitve in ukinitve kazni bodo prišle v poštev za našete obsojenec.

Sedaj je v zaporih v angleški okupacijski coni 98 vojnih zločincev, od teh 8 glavnih obsojenec, v francoski coni okrog 100, v ameriški pa okrog 350. Napovedane pomilostitve in ukinitve kazni bodo prišle v poštev za našete obsojenec.

Sedaj je v zaporih v angleški okupacijski coni 98 vojnih zločincev, od teh 8 glavnih obsojenec, v francoski coni okrog 100, v ameriški pa okrog 350. Napovedane pomilostitve in ukinitve kazni bodo prišle v poštev za našete obsojenec.

Sedaj je v zaporih v angleški okupacijski coni 98 vojnih zločincev, od teh 8 glavnih obsojenec, v francoski coni okrog 100, v ameriški pa okrog 350. Napovedane pomilostitve in ukinitve kazni bodo prišle v poštev za našete obsojenec.

Čestitke predsednika
republike za belgijski
državni praznik

Beograd, 20. julija (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal belgijskemu kralju Baudoinu ob belgijskem narodnem prazniku tole brzojavko:

Prosim Vaše veličanstvo, da sprejmete moje iskrene čestitke ob narodnem prazniku, ki ga Belgija danes proslavlja, ter moje najboljše želje za srečno bodočnost belgijskega naroda in osebno blaginjo Vašega veličanstva.

Josip Broz Tito

Plenum CK ZKS

Ljubljana, 20. jul. (Tanjug) V Ljubljani se je danes začel plenum CK Zveze komunistov Slovenije. Plenum bo jutri nadaljeval in zaključil svoje delo.

Radakrišan v Beogradu

Beograd, 20. jul. Podpredsednik indijske republike Sarvepali Radakrišan je nocoj prisel v letalo v Beograd. V Jugoslaviji bo gost predsednika republike maršala Tita.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Radakrišana je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas. Pri sprejemu so bili tudi Rodoljub Calaković ter svetnik indijskega veleposlaništva Maanjet Singh in odpravnik poslov Velike Britanije v Beogradu Duncan Willson.

Plemiški naslovi in podržavljenje
dve točki na konferenci britanskega sindikata prevoznih delavcev

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

London, 21. julija.

Ko je Clement Attlee kot predsednik laburistične vlade predlagal kralju Juriju, naj odlikuje Winstona Churchilla z redom hlačne podveze, je vodja konservativcev to zavrnil. Najvišje britansko odlikovanje pa je sprejel letos, ko mu ga je kraljica ob kronanju osebno podelila. Hkrati je dobilo naslov »sir« več sindikalnih voditeljev, ki sicer pripadajo laburističnemu gibanju. Lete ni motilo, da so dobili to odlikovanje na predlog konservativcev. Bilo pa je precejšnje število sindikalistov in laburistov, ki so videli v tem politični škandal.

Na konferenci najštevilnejšega sindikata Zveze prevoznih delavcev South Shieldsa, ki je bila večeraj končana, so sprožili tudi to vprašanje. Pri tem so nastala različna gledišča.

»Mar naj gledamo naše voditelje, kako predejo od zadovoljstva kot mačke, zato ker so dobili naslov, ki pripada razredu, ki ga hočemo uničiti? Končno jim moramo sporočiti, da nečemo videti naših ljudi, kako se kinčajo s to šaro... Mar to ne potrjuje, da ko nekdo sprejema te naslove, jih sprejema kot nagrado za usluge, ki jih je napravil torijevcem?«

Delegat Crank je celotno vprašanje obravnaval s stališča hišnega miru: »Moški,« je rekel Crank, »pa tudi ženske se nagibajo k snobizmu. Pri tem mislim na vsakogar, ki ima ženo in dve do tri hčerke. Če bi se tak odrek plemstvu, ko mu ga ponudijo, bi ga vrgli iz lastne hiše.«

Nekateri delegati so se strinjali s Stevensonom, ki je branil plemenske naslove, mnogi pa so pritrjevali Cranku. Vse pa je pomiril generalni tajnik tega najmočnejšega sindikata, najpogostejši funkcionar kongresa Trade uniona — Arthur Deakin, ki je že tudi pred kongresom branil nove plemene pred očitki njihovih tovarišev, navadnih smrtnikov. Le-ta je vstal, ko je bila razprava najbolj napeta in je pretila, da bo zavzela neslučen obseg. Spregovoril je v zvezi protestom vseh prijavljenih govornikov, ki so videli v njegovem posredovanju očiten poskus, da bi razpravo o tem zaključili.

»To so drobnarije,« je vpadel izurjeni sindikalist. »Na tem sestanku imamo opravka s pomembnejšimi vprašanji. Glede te zadeve pa vam lahko rečem, da Arthur Deakin ne bo nikdar postal sir Arthur. Največje odlikovanje, ki ga utegne kdo dobiti, je to, da si pridobi zaupanje svojih tovarišev. Kar zadeva resolucijo, ki nam priporoča, naj ne sprejemamo odlikovanj od razreda, ki bi ga radi uničili, pa mislim, da počemo nikogar uničiti, temveč da hočemo doseči privilegije, ki jih ima sedanji privilegirani razred.«

Velika večina resolucij, s katerimi so hoteli zavreči pravice sindikalnih funkcionarjev, da sprejemajo odlikovanja iz rok konservativcev, je bila zavrnjena. Gledišče Arthura Deakina, da bi morali Trade unioni sodelovati s katerokoli vlado v prid delavskega razreda, je prineslo novo zmago, vendar je tudi zaostriło razpravo med sindikalnimi člani, ki čedalje bolj zaskrbljeno opazujejo proces oddaljevanja sindikatov od laburističnega gibanja.

Ko je odpravil z dnevnega reda to »drobnarijo«, se je Arthur Deakin lotil svojega nadaljnjega obračunavanja z laburisti, točneje z njihovim levim krilom — bevanisti. Le-ta je, kakor je to konservativni tisk z zadovoljstvom zabeležil, »izlil vrh hladne vode na razbeljene glave bevanistov.«

Konec septembra bo v Margateu kongres laburistične stranke. Glavna točka dnevnega reda bo proučevanje osnutka programa bodoče laburistične vlade, ki ga je z imenom »poziv Britanije« predlagal laburistični izvršni odbor. Ta program določa ponovno podržavljenje tistih industrijskih panog, ki so jih konservativci denacionalizirali in podržavljenje nekaterih novih industrijskih panog — bodisi delno ali popolno. Vsekakor to močno diši po državnem kapitalizmu. Ni slabo, je napisal Bevanov Tribune, lahko pa bi bilo še bolje.

Bevanisti so za še temeljitejšo podržavljenje, za udeležbo in nadzorstvo države v proizvodnji, pri čemer se opirajo na čedalje bolj glasne zahteve sindikalnih članov. Vodstvo Trade unionov se je uprlo bevanističnim težnjam in uporabilo veto k nadaljnjem podržavljenju. Sad teh trenj je program bodoče laburistične vlade, ki določa ustvaritev državnega sektorja poleg izredno močnega zasebnega sektorja. Arthur seveda ni naravnost napadel podržavljenje, vendar pa se je določeno izrekel proti njemu. Pozval je delegate, naj dobro razmislijo, preden zavzamejo svoje stališče. Argumenti, ki so nam že dobro znani,

so imeli smoter »ohladi razbeljene glave«.

Deakin je skušal delegatom na svoj način pestro predočiti, do kakšne zmede in padca življenjske ravni bo prišlo, ko bodo jeli izvajati nacionalizacijo. Predočil je velikansko odgovornost vlade, ki bi se odločila, za takšen tvegani »korak v negotovost in mrak« itd.

Današnji »Tribune« je že po hitel z odgovorom Deakinu: »Deakin se je zaletel v podržavljenje, ki ima, kar tudi mi priznavamo, slabosti. Toda na kongresu Trade unionov v Margateu je dobil napotke za sodelovanje pri programu, ki določa razširitev nacionalizacije in sodelovanje proizvajalcev pri lastnini. A kaj on dela? Čim odpre usta, že napravi glavni naslov za Daily Telegraph.«

Ze tretjič se je zgodilo, da je prišlo med bevanisti in Deakinom do hudega in odkritega spopada. Prvikrat ob podeljevanju plemiškega naslova Lincolnu Ewansu, ko je moral izvršni odbor posre-

dovati in preprečiti razdor. Drugikrat ob razpravi o strankinem programu v izvršnem odboru, ko se je Deakin prav tako uprl podržavljenju. Tretjič pa sedaj, ko sta obe vprašanji, odlikovanje sindikalnih funkcionarjev in podržavljenje, ponovno prišli na dnevni red.

Do kongresa v Margateu bo nemara še prišlo do resnih spopadov med razgibanimi bevanisti in žolčnim Deakinom. Ali bo to rodilo kakšne posledice (z njimi pričakujemo konservativci razcep v stranki in temu podobno), je težko soditi, gotovo pa je, da bo ta kongres izmed vseh dosedanjih najbolj vihar, saj bevanisti in večina članstva Trade unionov in laburistične stranke zahteva več pobude in javne kontrole v proizvodnji, kot to določa program. Voditelji Trade unionov so večidel za zmanjšanje programa nacionalizacije ali bolje rečeno za odpravo tega programa.

B. Pešič

POLITIČNO ŽIVLJENJE V TURČIJI

Poskus ponovnega vzpostavljanja
kalifata in oblasti dervišev

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Ob pričetku proučevanja političnih problemov Turčije se nam ti problemi kažejo v izredno jasni luči, in sicer črno-belo: napredni in reakcionarni elementi. Človeku se zdi, da se povsem lahko odloči, kako bi ocenil sleherno politično dogajanje. Toda to v resnici ni točno. Treba je dobro proučiti zadnjih 30 let političnega razvoja Turčije, seznaniti se z njenimi gospodarskimi problemi in možnostmi in šele potem razlagati in razčleniti sedanji politični položaj.

Člani Demokratske stranke na primer sploh ne priznavajo, da je bilo do njihovega prihoda na krmilo kakršnokoli politično življenje v državi. Bila je le ena stranka — Republikanska narodna stranka — ustanovljena od zgoraj. Volili so po sistemu deligiranih delegatov, ki so redno dobivali svoja poslanska mesta; izvoljeni poslanci niso sploh nikdar prihajali med svoje volivce in tudi niso upoštevali njihovih potreb in življenja ter so sprito tega dobili naziv: poslanci — državni funkcionarji.

Nezadovoljniji so leta 1946 izstopili iz te stranke in ustanovili novo — Demokratsko stranko. Po nekaj letih so leta 1950 premagali na volitvah republikance in prišli na krmilo. To je bila skupina pod vodstvom Dželala Bajerja, Menderesa, Köprülüja, Koraltana in drugih. V krilu te novoustavljene stranke so se kaj kmalu pojavili nezadovoljniji in leta 1948 je neka skupina poslancev zapustila svojo dotedanjo stranko in ustanovila tako imenovano Milet — »ljudsko« stranko.

Ko je govoril o svobodni zavesti, je Menderes dejal, da stranka Milet prikazuje demokrate, češ da so proti svobodni zavesti, kar pa ni resnično. Opozoril je, da je Demokratska stranka dovolila, da smejo peti »ezan« v arabščini, da sme državni radio prenašati »mevljude in omogočila, da je prišlo ob petkih na spored oddaj državnega radia tudi branje »korana«.

Te koncesije Demokratske stranke verskim krogom, ki slone na volilnih oblubah, ki pa jih še dandanes dajejo; pred kratkim je vlada odobrila romarjem na poti v Meko, da smejo vzeti s seboj precejšnja gnojna sredstva, pri čemer jim je dala precejšen popust pri potovanju z letali, imajo reakcionarni krogi za nezadostne. Celotna Republikanska stranka, ki se je za Kemala brezobzirno borila proti turškim duhovnikom in dervišem ter izgnala poslednje kalife vrhovnega verskega poglavarja in vseh muslimanov, odpravila pouk »ezana« v arabščini in uvedla pouk »ezana« v turščini, vnaša sedaj v svoj program nove in še večje koncesije, kot jih je sama sedanja vlada dala posameznim verskim krogom. To barantanje dveh glavnih političnih strank o koncesijah reakcionarnim verskim krogom pa spominja na nevarno igranje z ognjem.

Turška javnost resno komentira dogodke okrog stranke Milet: njen notranji razcep in zmago reakcionarnih elementov ter smotre, po katerih teži ta stranka. Rifki Atay je ob tej priložnosti dejal: »Leta 1953 je bil v Ankari kongres neke politične stranke, ki bi nas rada pahnila nazaj v srednji vek.«

Reakcionarni elementi stranke Milet so stavili v svoj program tudi obnove kalifata, obnovev Tekija, državnih zakon, ki slovi na verskih načelih, ponovno uvedbo arabščine v šolah ter odpravo najpomembnejših reform Kemalove republike. S tem bi radi pridobili še zmeraj dokaj zastarele množice v turški vasi. To so argumenti, s katerimi izpričujejo svojo demokracijo, sli je večja kot v drugih strankah, da bi tako prišli na krmilo. Napredni ljudje v Turčiji pa se zavedajo, da demokracija ni obnavljanje reakcionarnih institucij in so zato pripravljeni podpreti sleherni boj proti tistim, ki si žele vrniti nazaj.

Z. Pečar

Turški invalidi

Ali je res zašel naš turizem zaradi visokih cen v zažato?

Pričakovali so, da bo na letovišča velik naval, zdaj pa so marsikje le napol zasedena — Gostje se zadržujejo le kratek čas pri nas — Preveč so se zanašali na tuje goste

Glede urejenosti gostinskih obratov in kakovosti njihovih uslug smo letos napravili gotovo velik korak naprej, čeprav so še vidne nekatere pomanjkljivosti. Turistična društva so s svojo zvezo na čelu podvojila delo. Obsežna turistična propaganda v inozemstvu, ki smo jo do leta 1951 docela zanemarjali, bo po vseh znamenjih sodeč uspešna, četudi ne bo opravičila prvotnega pretirane optimizma. Verjetno bo letos število inozemskih gostov najmanj dvakrat večje kakor lani. Drugo poglavje pa so seveda cene. Gostinska podjetja kategorije A in B so svoje cene letos zvišala za 150 do 300 din na dan, tako da doseže dnevna oskrba v luksuznih hotelih v Opatiji in Dubrovniku celo 1900 do 1600 din, na Bledu pa 1200 din. V hotelih kategorije B pa znaša povprečna cena 700 din, razen Dubrovniku in Opatiji, kjer je višja. V manjšem obsegu so zvišala svoje cene tudi ostala gostinska podjetja, sindikatni počitniški domovi pa so le nebitno spremenili cene. Tako so v mnogih gostinskih obratih postale letos pensijske

cene težko dosegljive za večino delovnih ljudi. Zato opažamo, da so manjši turistični kraji, kjer so cene nižje, popolnoma zasedeni, drugod pa le deloma, zlasti v Dalmaciji, kjer so cene sorazmerno najvišje.

VEC GOSTOV, TODA MANJ NOČITEV
Razvoj turističnega prometa v Sloveniji kaže že od leta 1950 značilno tendenco naraščanja števila gostov ob č-

S poti na Komno je veličasten razgled na Bohinjsko jezero

Predsednik Tito boter otrokom štirih Krajišnikov

Banja Luka, 21. julija
Predsednik republike tov. Tito je prek svojih odposlancev botroval devetima otrokoma Paše Hadžića in Kamila Pašića iz okraja Banja Luka, desetemu otroku Spase Miličevića iz okraja Sanski most ter desetemu otroku Vide Beronje iz okraja Bosanska Krupa.

Odposlanci so izročili otrokom darila tov. Tita.

Žetev v Banatu končana

Zrenjanin, 21. julija. — V večini banatskih krajev so žito poželi. Mlačevo bo letos trajala nekoliko dlje, kakor prejšnja leta, ker imajo polne roke dela. Tako bodo v bežejskem okraju mlátili kar 40 dni. V Banatu so uslužbenci »Žitoprometa« sklenili pogodbe za 11.000 vagonov nove pšenice.

Marsikaj uvažamo po nepotrebnem

Zato naj bi pogodbe o raznih nabavah iz tujine pregledovali tehnični in pravni strokovnjaki

Zagreb, 20. julija
V državnem tajništvu za narodno gospodarstvo Hrvatske je bila nedavno konferenca, na kateri so obravnavali uvoz in potrebo, da bi pogodbe o nakupu investicijske opreme in o tehnični pomoči iz tujine pregledovali državni gospodarski organ. Decentralizacija zunanje trgovine je v pogojih našega novega gospodarskega sistema na poslovanje naših uvoznih podjetij ugodno vplivala. Vendar pa so se pokazale nekatere pomanjkljivosti, ki povzročajo našemu gospodarstvu veliko škodo. Podjetja niso zmeraj dobila najugodnejših ponudb.

Ker so naša devizna sredstva omejena, je čedalje očitnejša potreba, da jih čim bolj ekonomično trošimo. Zato je treba dosedanje delo v zvezi s sklepanjem pogodb temeljito preučiti. Podjetja se doslej ob sklepanju pogodb niso posvetovala s širšimi forumi, ki imajo boljši pregled nad trgi, čeprav je to drugod po svetu običaj. Posamezne gospodarske mnogo močnejše države z raznimi ukrepi in strogo kontrolo uvoza ščitijo do-

dalje krajsi povprečni dobi bivanja. Predlanski in lani je bilo v Sloveniji po vojni največ gostov, kar pa turističnemu gostinstvu ni prineslo finančnega uspeha, ker je število nočitev močno padlo, in sicer lani na 961.000 nasproti 1.245.000 oziroma 1.368.000 v prejšnjih dveh letih. Ob višjih cenah so se morali

lanskim tudi ne sme zapeljati k prenašljenim sklepom.
Po prehodu k ekonomskim cenam v turizmu se je znova pokazalo, da je življenjsko vprašanje našega gostinstva, kako podaljšati sezono. Podjetje, ki obratuje z dobičkom le dva do tri mesece v letu, tudi pri visokih pensijskih cenah ne more zaslužiti toliko, da bi krilo režijo v mrtvi sezoni. Doslej so gostinska podjetja le malo storila, da bi dosegla podaljšanje sezone in se vse preveč zanašajo na stimulacijo, ki jo nudi visok regres države za delavce in uslužbence, ki izkoriščajo svoj dopust izven glavne sezone. Naša zdravilišča pa dajejo le nezadostne popuste ustanovam socialnega zavarovanja, ki morajo plačevati za zavarovance po 360 do 640 din na dan (le Laško računa samo 500 din), medtem ko zahtevajo zdravilišča na Hrvaškem od ustanov socialnega zavarovanja le od 480 do 500 din.

PREVEČ SO SE ZANASALI NA INOZEMSKE GOSTE

Ob velikih naporih za večji obisk inozemskih gostov so mnoga turistična gostinska podjetja pozabila, da predstavljajo temelj turističnega prometa le domači gostje, se pravi naši delovni

Nova separacija v rudniku kroma

Peč, 21. julija
Včeraj so slovesno odprli novo separacijo rudnika kroma Deva pri Djakovici. Separacija bo v marsičem olajšala pridobivanje kromove rude.

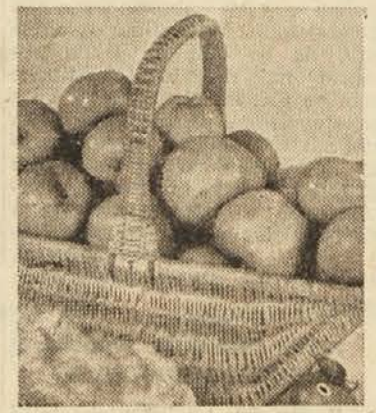
Doslej so morali vso izkopano rudo odvažati s kamioni v Peč, od tam pa z vlakom v separacijo blizu Skoplja. Računajo, da bodo samo z zalagami izkopane kromove rude, ki znašajo kakih 80 tisoč ton, prihranili na voznini 708 milijonov.

ljudje. Od celotnega turističnega prometa v Sloveniji je lani padlo na inozemski turizem po številu gostov le 9 odstotkov, po številu nočin pa 6,5 odstotka. Z letošnjimi visokimi cenami v podjetjih kategorije A in B, ki pridejo prvenstveno v poštev za inozemski turizem, ne moremo več uspešno konkurirati Italiji ali Avstriji, zato se inozemski gostje le kratko dobo zadržujejo pri nas, in še to bolj v mestih kakor v turističnih krajih. Letos v maju je bilo v Slo-

veniji sicer dva in pol krat več inozemskih gostov kakor lani, povprečna doba bivanja pa je znašala le 1,6 dneva nasproti 2 dnevoma v lanskem maju. Kratka doba bivanja inozemskih turistov pa je zlasti prekrizala račune nekaterim podjetjem v Dalmaciji, ki so že v aprilu odklanjali rezervacije domačih gostov, češ da bodo vse zasedli inozemci.

Navedene številke pa še ne predstavljajo skrajnih možnosti za izvoz sadja iz teh krajev. Se mnogo več sadja bi lahko nudili domačim in inozemskim potrošnikom, če bi pridelovalci mislili na še boljše vzgojo sadnega drevoja. Pro dajo in izvoz ovira zlasti razdrobljen gospodarstvo, dalje dejstvo, da le po časi prodira naziranje, kako je najprej tabilnejši način plantažni način gojitve sadnega drevoja v nasprotju z dosedanjim prakso, ko je posameznik gojil vse vrste sadja. Vrednost sadja pa bi bila lahko tudi večja, če bi pridelovalci pri obiranju plodov in pri dostavljanju v zbirališče pazili, da se sadje ne bi preveč potolklo in poškodovalo. Prosta trgovina in zdrava konkurenca bosta gled-

tega storili gotovo več kot mnogo lepših besed in razlag.
V zadnjih dveh letih, zlasti pa lani, so pridelovalci sadja prodajali svoje pridelke nad vse ugodno. Suša je prizadela zlasti južne predele države, tako da ni bilo konkurence subotičkih in smederevskih pridelovalcev, marveč so cene formalno v Sloveniji. To je vplivalo na prodajo doma in na prodajo v inozemstvu. Sadje so zelo drago prodajali v domače republike, zaradi česar an izvoz

niso dosti mislili. V povojnih letih izvažamo zlasti malo jabolok. Pred vojno smo izvozili letno običajno do 10.000 ton jabolok, po vojni pa smo to število presegli samo leta 1946, ko je bil izredno obilen pridelek, potem pa je od leta do leta izvoz padel. Najboljša in povsem neokuzena jabolka gojijo v Brkinih, predvsem v Savinjski dolini in Brkinih. Toda potrošnja svežega sadja doma, predelovanje v jabolčnik in marmelade zmanjšuje količine, ki bi bile sicer na razpolago za izvoz.

Letošnja sadna letina količinsko veliko obeta. Toda vsi izvozniki, ne samo Sloveniji, temveč po vsej državi, se ritožujejo nad slabo vzdržljivostjo sadja. To je povzročilo muhasta deževna reme. Zato se še tem bolj občuti pomanjkanje hladilnih naprav in hladilnih agencij. Doslej je veliko koristila hladilnica v Sempetru pri Gorici, ki so jo to leto dogradili, na hladilnice pa mislijo tudi po drugih okrajih, da bi tako preprečili okvare sadja. Z boljšim gospodarstvom bo mogoče postopoma odpraviti tudi težave, ki jih imamo še z enalazjo, prevozi in drugim, ter se bo Slovenija lahko v bodoče še bolj postavila na mednarodnem tržišču kot močan in omliden izvoznik sadja.

F. F.

V Sloveniji bomo lahko pridelovali več sadja za domače potrebe in izvoz

Nova slovenska poljudnogodovinska revija

Sekcija za lokalno zgodovino Zgodovinskega društva za Slovenijo je začela izdajati »Kroniko — časopis za slovensko krajevno zgodovino«. Po tehni vsebini prve številke sodimo, da bo revija odlično izpolnila vrzel, ki je nastala po prenehanju nekdanje Kronike slovenskih mest.

Naj posebej opozorim na razpravo »Bela krajina v uporu«, ki jo je prispeval Janko Jarc. Čeprav ne manjka po dobrih razprav, se mi zdi Jarčeva najbolj pregledna. Več lahko sedaj pričakujemo le od »Belokranjskega zbornika«, ki ga za desetletnico SNOS pripravljajo Dušan Bole, Regina Fir, Božidar Jakac, Janko Jarc, Janez Kramar, Janez Vitkovič in Lojze Zupanc skupno z ostalimi belokranjskimi borci, aktivisti in prosvetnimi delavci. Do izida tega zbornika nam bo kot priročnik o političnih dogajanjih v Beli krajini v razdobju 1918 — 1945 prav gotovo najbolj služila Jarčeva razprava.

V dosedanjem priročnem delu razprave opisuje avtor boj belokranjskega ljudstva z monarhofašističnim režimom stare Jugoslavije in dogajanja v prvih mesecih sovražne zasedbe. Glavna odlika Jarčeve razprave je v tem, da je zbral mnogo konkretnih podatkov, ki so mu omogočili pravilne zaključke.

Nekatera vprašanja, kakor vloga »Ljudske pravice«, sicer presegajo okvir Jarčeve razprave, vendar jih je osvetlil po ugotovitvi, da princesa prav ustanovitev »Ljudske pravice« leta 1934 novi polet v politično delo Bele krajine, avtor

dojaja, da vse je kmalu za tem, ko se je razširila po Prekmurju, širila tudi po Beli krajini, kakor da bi s tem hotel popraviti drugi del trditve nepodpisane avtorja v »Tovariš« št. 7 z dne 13. II. 1953: »Ljudska pravica« je 5. oktobra 1934 prvič izšla v Lendavi. Po nekaj letih, ko je postala potrebna vsemu narodnemu slovenskemu ljudstvu, je izhajala v Ljubljani. Dejansko namreč ni bilo niti tiste časovne razlike, ki jo dopušča Jarc, da ne govorimo o večletni, ki sploh ni mogla nastati, ker je bila »Ljudska pravica« že po sedemnajstih mesecih izhajanja zatrta in je zatem izšla legalno pred vojno samo ena številka dne 15. decembra 1939 v Zagrebu in tri ilegalna januarja in februarja 1941. V resnici so si te prve številke »Ljudske pravice« utirale pot po vsej Sloveniji, v Beli krajini pa nič pozneje kot v Prekmurju. Po nekaj mesecih so jo čitali tudi že Slovenci na avstrijskem Koroškem in Slovenci pod Italijo. Kot primer, kakšen naj bo ljudski časopis, pa so jo srbski in hrvaški študentje prenesli tudi v svoje domače kraje. Študenta Bogdana Jerkovića iz Banje Luke je »Ljudsko pravico« tako navdušila, da je s svojimi somišljeniki začel dne 15. julija 1953 izdajati štirinajstodnevnik »Narodna pravda« in o čilici. Bogdan Jerković je imel osebnostike z belokranjskim rojakom Janezom Marentičem, ki ima brez dvoma največji zaslug, da se je »Ljudska pravica« že leta 1934 močno razširila v Beli krajini. »Ljudska pravica« torej ni začela izhajati kot lokalni prekmurski časopis, ki

se je šele sčasoma razširil po Sloveniji, marveč je bil časopis, ki ga je Partija od vsega začetka namenila vsej Sloveniji in zamejskim Slovincem, čeprav je izhajal na periferiji Slovenije.

Za Janeza Marentiča, ki je bil na kongresu na Čebinovem 1937 leta (izvoljen za člana CK KPS, ni treba posebej poudarjati, da je bil več kot samo belokranjski politični delavec, saj je njegova politična vloga je dovolj osvetljena, pač pa je treba nekaj dodati še k Špeharjevi politični vlogi, ker je Jarc povedal o njem pač tisto, kar je bilo važno za razumevanje političnega razvoja v Beli krajini.

Tudi Franc Špehar ni bil samo belo kranjski politični delavec. Prav gotovo ne po letu 1938, ko je bil izvoljen za predsednika Slovenske kmečke stranke. Na to mesto je bil izvoljen s pristankom eksekutivne SKS in Mačkovega vodstva v Zagrebu, ki je računalo, da bo Špehar brez ugovaranja izpolnjeval navodila, ki jih bo kot predsednik SKS dobival od zgoraj. Dokler je HSS bila v opoziciji, s Špeharjem ni bilo težav, čeprav se je že takrat udeleževal mnogih sestankov Slovenskega kmečkodelavskega gibanja. Tako tudi novomeškega 1938, na katerem je bil, kakor ugotavlja Jarc, pridobil za stvar kmečkodelavskega gibanja in mu ostal dosledno zvest, ko pa je vodstvo HSS začelo pogajanja za vstop v vlado, in še bolj, ko je HSS postala vladna stranka, se je odrekel eksekutivni SKS in Mačkoveemu vodstvu ter s svojimi pristaši javno pristopil v Zvezo

delovnega ljudstva Slovenije. Kot takega so ga začeli preganjati in ker je podpisal oklic ZDLS, so ga celo aretirali in zahtevali od njega, da prekliče podpis, čemur se je odločno uprl.

Prav zaradi tega, ker poznamo tendenco, da bi se zmanjšal pomen ZDLS, je prav, da jo Jarc v svoji razpravi na več mestih omenja, čeprav ne opredeli njenega časovnega trajanja. Kakor je zapisal tudi Jarc, je bila ZDLS ustanovljena 3. septembra 1939 na delegatskem zborovanju v Celju, delovala pa je, kar je predvsem važno, v nasprotju s svojimi 21 okrajnimi organizacijami vse do ustanovitve Oslobojilne fronte 27. aprila 1941.

Ni manj zanimivi niso Jarčevi podatki o tem, kako so oblasti pri petomajskih volitvah potvrdile volilne rezultate in kako je ljudstvo reagiralo na njihove goljufije. Dne 6. maja 1935 je prišlo do velikih demonstracij v več krajih Bele krajine, predvsem pa v Dragatušu, kjer je spopad z orožniki terjal celo smrtno žrtev. Prav isto se je ponovilo pri parlamentarnih volitvah 11. decembra 1938 (in ne pri občinskih volitvah, kakor sem pomotoma napisal v »Naših razgledih« št. 8 z dne 25. aprila 1953), ko je prišlo do demonstracij v Podzemlju, Gradcu in Crnomlju.

Jarc tudi pravilno omenja, da je zborovanje ZDLS v restavraciji »Kmet« na Gosposvetki cesti 28. oktobra v resnici 29. oktobra 1939 razbila policija, toda ne pove, da so delegati, ki jih je uspelo zaupno napotiti v restavracijo Lloyd, tam neopaženi od policije delo nadaljevali in uspešno končali.

Ne da bi omenjal še druge važne podatke iz Jarčeve razprave, naj ugotovim,

da avtor v zaključnem delu, ki obsega obdobje med dvema vojnama, ni prezel nobenega dogodka, ki bi bil bistveno važen za razvoj ljudskega gibanja v Beli krajini.

Naj sedaj registriram še ostale prispevke.

O izkopaninah pri tovarni za lepen ko v Zagradu na Koroškem je Jaro Šašel napisal razpravo: »Zagrad pri Pravaljah«. Prispevek ilustrira 11 slik. Iz publicistične zapuščine Vladislava Fabjančiča je priročna razprava: »Prej ljubljanski livarji zvonov in topov« (k temu le to tehnično pripombo: Sodi, da je naslov te razprave stavljen iz pre-majhnih črk v primeri z velikostjo črk med tekstom reproduciranih napisov na zvonovih). Sledi prispevek: »Kranjski portali, ki ga je s področja umetnostne zgodovine napisal Nace Šumi. Članek Rudolfa Golouha: »Iz zgodovine delavskega gibanja v Ljubljani« pa obravnava ljubljansko delavsko gibanje po ustanovitvi prvih naših delavskih društev. V razpravi: »Maribor in slovenska univerza« razčlenjuje Vladimir Bonač socialni sestav in dotok mariborskih študentov na ljubljansko univerzo. Slavko Smolej je prispeval članek: »Najstarejša livarna železa na Slovenskem«. Ni treba posebej poudarjati, da je Smolej, ki je znan fotografski mojster — amater, svoj prispevek o odkopanih topiliščih železa v Nomnju v Bohinjskem kotu opremil z lepimi posnetki in risbami. Uspele reprodukcije ponazarjajo tudi odlomek notopisa angleškega zdravnika Browna (1669), ki ga komentira S. V. V. prispevek: »Nov opis francoske Ljubljane« razlaga France Dobrovoljc poleg Ljubljanih predvsem Bresove (Jean Paul Bress-

beležke o Ljubljani. Jože Bertonec v prispevku »Trg v Kropi« na šaljiv način dokazuje potrebo po razširitvi in ureditvi domačega trga. Silvo Kranjec je prispeval strujen življenjepis zgodovinarja Ivana Vrhovca. Sledi rubrika »Arhivi pripovedujejo« s poročili in podatki iz leta 1932 in stoletnice tega leta vključno z 1832. letom. Arhivski rubriki sledi muzejstvo: »Muzejske novice«. Glede na to, da je bila redakcija »Kronike« zaključena že decembra 1952, je zgubil prispevek v tej rubriki: »Razstava Ljubljana v narodnoosvobodilni borbi«, ki ga je napisal Miroslav Luštek, na aktualnosti, saj sta tej razstavi sledili še dve: »Slovenska Koroška v boju za obstoj« in »Razvoj narodnoosvobodilnega tiska 1941 — 1945«. Razen tega je v vsebini (na začetni notranji strani omota) naslov članka napačno označen »Muzej NOB v Ljubljani« namesto »Razstava Ljubljana v narodnoosvobodilni borbi«. V naslovu Muzeja pa je tudi napaka, ker se ne imenuje Muzej NOB, temveč Muzej na rodne osvoboditve. »Arhejske datume« v tej rubriki je potlačilo o razstavi portizanskega tiska v Novem mestu, ki ga je napisal Janko Jarc. O uspešnem delu pokrajinskega muzeja v Mariboru v letu 1952 je napisal poročilo Bogo Tepič. Rubrika »Iz naših revij« registrira zgodovinske članke, ki so jih pri čile revije, rubrika »Iz naših krajev« pa zgodovinske članke iz krajevne časopisi. V vsebini ni označen prispevek dr. Josipa Mala »Marginalije ob ljubljanskem Mestnem muzeju«.

Zeleti je, da bi se ta prepotrebna poljudnogodovinska revija čimprej in čim bolj uveljavila v slovenskem javnem življenju.

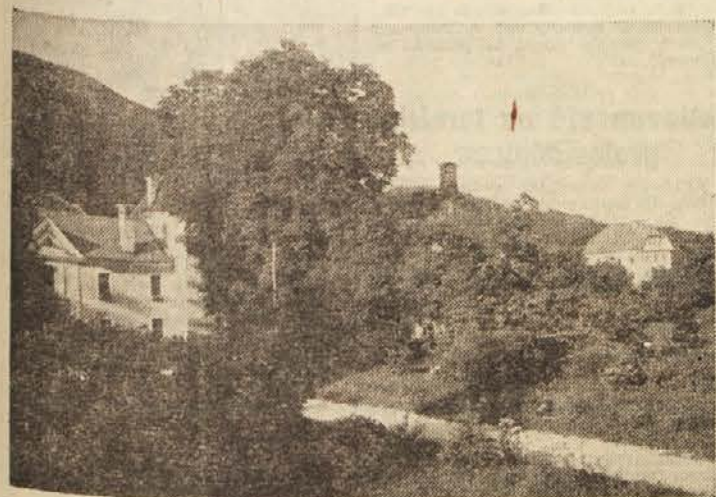
Joan Krell

IZ NAŠIH KRAJEV

VRATA V NOVO ŽIVLJENJE

Nekaj sličic iz Vzgojno poboljševalnega doma za mladoletnike na Dvoru pri Radečah

Pred poldrugim letom je bilo urejeno na Dvoru blizu Radeč pri Zidanem mostu prijetno bivališče mladoletnim fantom in dekletom, ki so kakorkoli zašli na kriva pota. Največ je takih, ki jih je zmagala tuja lastnina, pa jih je sodišče poslalo v Dom na Dvoru za eno do pet let, kot je pač kdo grešil. V nekdanjih sobanah lepega gradu se vrste snažne postelje druga ob drugi — moške spalnice. V prvem nadstropju so učilnice, v njih dopolnjujejo osnovnošolsko znanje tisti, ki še niso dovršili osnovne šole. Drugi pa, ki so se že učili kake obrti, preden so prišli na Dvor in obiskovali vajeniško šolo, nadaljujejo tam, kjer so nehali. V delavnicah si mojstri skrbno prizadevajo, da bi fantje zapustili dom kot dobri mizarji, ključavničarji, kovači, mehaniki, čev-

Mladoletniki so našli prijetno bivališče v gradu sredi sončnega parka; dekleta pa domujejo v belem poslopju na levi strani

ljarij... Skoraj vsak si lahko izbere poklic, ki ga veseli. Možnosti imajo precej, fantje več kot dekleta. Po končanem šolanju opravijo izpite pred komisijo, ki pristojuje tudi član okrajne obrtne zbornice. Tako dobijo fantje v Domu največ, kar je mogoče: izučijo se poklica. Nadarjeni Slavko pa si je uredil v prvem nadstropju celo prijeten atelje. Marsikateri slikar bi mu ga zavidal. Od prvomajski razstavi, ko so v Domu priredili razstavo vseh izdelkov, je tudi Slavko razstavljal svoje slike.

Vitko, visokoraslo dekle je naglo, kot bi ji bilo nerodno, stopalo po kamenitem dvorišču. Spremljala jo je drobna blondinka.

»Anica,« je poklical upravnik spremljevalko in jo vprašal: »Kaj pa je z njo? Odkod je?«

»Ne vem še.«

»Le prijazne bodite z njo...«

Prva je v domu novinka. Pred dobro uro se je pripeljala s spremljevalcem iz Maribora. V Radečah sta izstopila in povprašala za pot proti Dvoru. Sonce je neusmiljeno pripekalo. Stopala sta počasi vsak s svojimi mislimi. On: Samo da jo pripeljem v dom in jo srečno izročim upravniku. Ona: Kam me pelje? Kako bodo ravnali z menoj?

Med bolj redkimi hišami so se vrstile njive, porasle s krompirjem in visoko koruzo. Morda se je misel že prej pletla v njeni

PHILIPPS OPPENHEIM

ROMAN VELIKA PREVARA

ILUSTRACIJE: JESA MILANOVIĆ

»Tako kaže, gospod. Njegovega jezika ne razumem, zdi pa se mi, da s sprejemom tu ni bil povsem zadovoljen. Vzrok mi ni znan. Odpeljal se je z avtom, ki vozi z železniške postaje večerne časnike, in ujel je zadnji vlak.«

Seaman je nekaj časa molčal. Ta vest je bila zanj udarec.

»Kaj delate tu?« je vprašal svojega sobesednika.

»Pišem se Reynolds, gospod,« se je glasil vljuden odgovor.

»Sem sluga gospoda Pelhama.«

»Ali mi lahko poveste, zakaj je soba tega človeka zaklenjena, če se je odpeljal?«

»Gospod Parkins jo je zaklenil, preden je odšel, gospod. Spremlja je gospoda Millerja, mislim, da se tako piše, na postajo.«

Seaman je bil videti ko človek, ki ni povsem zadovoljen.

»Ali je običaj sobe tako zaklepati?« je vprašal.

»Gospod Parkins to zmeraj stori, gospod. Tu imamo cigarete, tu so ključki od vinske kleti in od omar za posodo. Nihče izmed stalne služinčadi te sobe ne uporablja, razen če gospod Parkins koga povabi.«

»Razumem,« je dejal Seaman in se obrnil, da bi odšel. »Hvala za vašo pojasnila, Reynolds. Z gospodom Parkinsom bom govoril pozneje.«

»Povem mu, da bi radi govorili z njim, gospod.«

In prepričan je bil, da ima prav, da mu je svet krivičen. Morda mu je bil res krivičen... Toda sedaj je prišel v nov svet. Veliko volje bo treba, da bo ostal trden, ko se bo vrnil domov. Vzgojitelji v domu mu je bodo dali...

»Ni ga, ki bi me uklonil. Pri moji duši, da ga ni!« se je togil pred upravnikom.

»Nikar se ne razburjaj. Jaz bi bolj smel kričati nate, ki sem že siv. Pa ne bom. Prav lepo mirno se bova pomenila.«

Upravniku se ni mudilo. Toliko sivih las je že pričakal, pa ne bi potrpeel mesec, dva in tudi več, če bo treba, da se bo s fantom lahko v miru pogovoril. Lepa beseda lepo mesto najde. In ga je res našla. Po nekaj mesecih je mladi upornik zadovoljno priznal: »Pa ste me le uklonili...« Lepa beseda, potrpljenje, ljubezen — to je bila dovolj močna sila.

V Domu — v moškem, ki je v gradu, in v ženskem — nekaj minut stran v visokem belem poslopju — so povsod napeljavni zvočniki. Kadar utegnejo, oddajajo iz domačega studija »Kres-

Mleko bi bilo lahko cenejše

če ga ne bi bilo treba voziti iz Murske Sobot

Med dopustom sem bil nekaj časa tudi na Mali in Veliki planini pri pastirjih in se pri njih napil mleka in najedel sira za vse leto. Kdor se ni hodil tod, ne ve, kako je to lepo.

S planšarico, ki je nama s tovarišem dala prenočišče v svoji koči, sva se marsikaj pogovorila. Sploh so nam pastirji pripovedovali veliko zanimivega: o bojih na Veliki in Mali planini in kako so Nemci požgali pastirske kočice. Se po osvoboditvi so jih spet zgradili, lepše in popolnejše. In še za marsikaj so se zanimali za naše politično in gospodarsko življenje.

Pastirjem v planinah pa se zdi zelo čudno, da se zdaj nihče več ne zanima za mleko, ki ga imajo ob letošnji obilni paši veliko. Planšarica, pri kateri sem bil, mi je rekla, da bi lahko samo na Veliki planini dnevno zbrali

500 litrov in še več mleka in ga spravili do Male planine, ki je od Velike oddaljena samo pol ure. Od tu naprej pa po žičnici do Črne, od koder bi ga lahko vozili v Ljubljano z avtom. Malo manj mleka bi lahko zbrali tudi na Mali planini. Na žalost pa ni nikogar v Kamniku, ki bi poskrbel, da bi ga pošiljali v Ljubljano. V Ljubljani bi s tem lahko dobili vsak dan do 1000 litrov dobrega mleka več. Kaj dela mlekarna v Kamniku?

Vsa leta po vojni se potrošniki v Ljubljani upravičeno pritožujejo, da morajo kupovati na trgu nezrelo sadje. Vprašujejo se, ali res ni mogoče poskrbeti, da bi prihajalo na trg ce že ne izbrano — to je menda nedostojljivo izbrano — pa vsaj zrelo sadje. In na to vprašanje še nobeno leto niso dobili odgovora, dasi ga imajo pravico zahtevati. Sadja je pri nas dovolj in tudi drago je dovolj, da bi človek pričakoval, da bo tudi kakovost temu primerna, pa s prav redkimi izjemami ni.

Letos se je začelo s hruškami, nadaljuje se z marelicami in jabolki, končalo pa se bo menda z grozdem. Jabolka prodajajo celo z opozorilom, da so nezrela in samo za kuho. Vprašamo se, komu s tem koristijo? Gre namreč za najslabše sadje, ki črveno odpada, še preden je začelo zoreti. Takšnega sadja nikjer na svetu ne dobijo na trg, ker ni užito. Le pri nas ga prodajajo. Edini nagib je lahko pri tem izkupiček, kar pa je vredno vse obsodbe. Zadnje dni prodajajo na trgu marelice. Na kupu pred prodajalno je kakih deset ali petnajst lepih, zrelih marelic, vse druge pa je trdo, zeleno, nezrelo. Prodajajo jih po 60 din kilogram. In če jih greš kupiti, dobiš same zelene. V četrtek je nekdo na trgu kupil marelice in ko je prodajalno opozoril, da niso zrele, mu je odgovorila, da podjetje »Sadje-zelenjava« prodajalkam takšne pač pripelje. Sicer pa, je dejala, če vam ni prav, jih pa ne treba kupiti.

»Lahko noč, Reynolds.«

»Lahko noč, gospod.«

Seaman se je vrnil v nabito polno sprejemnico in v biljardno sobo, izmenjal nekaj besed z ostalimi gosti in odšel po stopnicah v zahodno krilo poslopja. Štefanija je takoj privolila, da ga sprejme. Sedela je pred ognjem z nekim romanom v roki v damski sobi, iz katere so držala vrata v njeno spalnico.

»Princesa,« je rekel Seaman in se globoko priklonil, »obupani smo, da nas zapuščate.«

Odložila je knjigo.

»V tej hiši so me žalili,« je dejala. »Jutri odpotujem.«

Seaman je očitaloče odkimal z glavo.

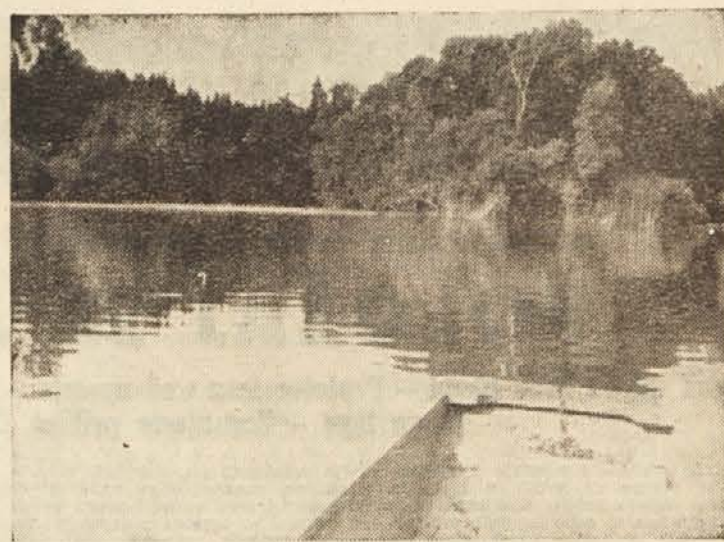
»Vaše visočanstvo,« je nadaljeval, »verjemite mi, da ne želim izkoristiti svojega položaja. Sem samo preprost nemški trgovec in v te kroge so me sprejeli samo zato, ker delam za dobro svoje domovine. Slučajno pa precej vemo o zadevi, ki je povzročila vašo neprijetnost. Prosim vas, da svoj sklep še enkrat premislite. Mislim, da naš prijatelj sam sebe po nepotrebnem preveč muči. Tolično večja bo njegova nagrada, ko pride konec. Tolično večje bo njegovo navdušenje, ko bo padel pred vami na kolena.«

»Ali vas on pošilja, da bi me prepričali?«

»Neposredno ne. Pač pa sem nekakšen varuh pri tem njegovem početju. Jaz sem ga pripeljal iz Afrike. Jaz sem že od začetka bedel nad njim. Dva glavi več vesta ko ena. Skušam mu pokazati, kje naj se ogne napakam, skušam mu pokazati, katere steze so nevarne in katere varne.«

»Domnevam, da ste gospodu Domineyju zelo koristni,« je pripomnila mirno.

»Upam, da sem.«

Krka pod Otočcem pri Novem mestu

Dolenjska vabi!

Kdor si želi mirnega oddiha na letnem dopustu, si bo izbral lahko deželico, ki jo morda še najmanj pozna: Dolenjsko. Pod Gorjanci in Kočevskim Rogom, na obeh bregovih Krke, ki si utira pot med vinogradi in zelenimi bregovi od tesni nad Žužemberkom vse tja do Čateža pri Brezicah, od planot Suhe krajine tja do Trebelnega in Črtnika pod Kumom se razprostira pokrajina, ki nudi svojevrstno podobo. Posebno privlačna je Krka; lani se je pod Otočcem ustavil ob njej Anglež, ki je prepotoval skoraj ves svet in vzhlel vzkliznil: »Kaj lepšega doslej nisem videl!« Čudovit mir je razlit med dolenjskimi vinorodnimi bregovi, gozdovi in zeleknjenim pogorjem.

Gorjancev. Kdor bi si rad umiril od dela in naporov prenapete živce, naj pride pogledat na Dolenjsko: s kolesom, avtobusom, vlakom ali s čolnom jo bo premeril in spoznal pokrajinsko in zgodovinsko tako zanimive kraje. Dolenjske, Smarješke in Čateške toplice vabijo zdravja potrebne, prelepa dolenjska pokrajina pa vsakogar, ki ljubi lepo domačih krajev.

Cene na celjskem živilskem trgu

Sezonske poljske pridelke prodajajo po nizkih cenah predvsem stojnice kmetijskih združenj in državnih posetev, medtem ko privatni pridelovalci še vedno navijajo cene za svoje pridelke. Zato torej ni čudno, če se pred stojnicami, kjer prodajajo ceneje, pojavijo dolge vrste, včasih tudi neopravičeno. Zelenjave in sadja je bilo dovolj na celjskem trgu ves teden. Cene pa se gibljejo takole: sadje: jabolka 24–30 din/kg, hruške 30–40 din, slive 30 din, marelice 28 din, breskve 50 din, borovnice 40 din/litr. V nekaterih prodajalnah se dobi tudi prvo grozdje po 100 din za kilogram. — Zelenjava: krompir 12 din/kg, zelje 7–10 din, kumare 22–40 din, fižol v stročju 32–40 din, solata endivija 20–30 din, paradižniki 32–35 din, paprika 100 din, rdeča pesa 20 din, korenje 50 din, peteršilj 40 din, zeler 40 din, jedilne buče 10 din, koleraba 30 din, kartofla 50 din; ostalo: mleko 30 din/litr, jajca 15 din/komad, zajci 400–500 din, piščanci 350 do 450 din par.

Ivanki Gasarjevi v spomin

Jesenice, 21. julija

Umrla je, stara 55 let. Bila je hčerka delavske družine in vse njeno življenje je bilo ena sama pot boja za osvoboditev. Njena pot je bila naporena in trnjeva pot preproste, poštenega dekleta in žene, pot tiste žene, ki ni nikdar omahovala, kadar je bila na tehnični pravici in ponos svobodnega človeka.

Bila je komunistka, partizanka in bolničarka. Ljubila je svoj narod do zadnjega diha. Zdalj je podlegla tudi sama. Njen spomin pa bo živel večno v nas.

Pogreb ljubljene Ivanki je bil danes iz prostorov terenskega odhoda Socialistične zveze delovnega ljudstva.

V celjskem okraju dnevno dve nesreči

V celjskem okraju zabeležijo zadnje čase dnevno dve prometni nesreči, ki jih zakrivijo šoferji zaradi svoje neprevidnosti. Zato je Notranji odsek tudi sklenil, da bodo vsakemu šoferju, ki bo zakrivil prometno nesrečo, odvzeli servisno izkaznico, za krivično dejanje pa bo odgovarjal pred sodiščem.

Prosimo vse, da nam še danes popoldne po telefonu poročate o proslavah Dneva vstaje

»Opazili ste pač,« je nadaljevala, »da se je najin prijatelj angleškemu življenju in običajem zelo prilagodil.«

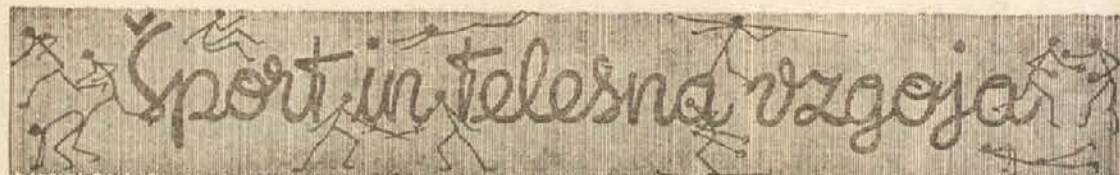
»Ne smete pozabiti, da je bil tu vzgojen. Vendar pa se je imenitno prilagodil.«

»Človek bi skoraj dejal nadnaravno,« je dejala. »Povejte mi, gospod Seaman, če se ne motim, se vam je popolnoma posrečilo spraviti najinega prijatelja v tukajšnjo družbo kot Everarda Domineyja. Kakšno korist boste imeli od njega? Kakšno bo njegovo delo?«

»Čuvamo ga za velike stvari. Ali ste nedavno govorili z našim milostljivim vladarjem?« je pripomnil omahujoče.

»Vem, na kaj mislite,« je odgovorila. »Da, govorila sem z Viljemom. Preden bo minilo poletje, bi morala pobrati šila in kopita in odpotovati. Razumem.«

»Ko napoči ta čas,« je dejal Seaman prepričljivo, »pričakujemo da nam bo gospod Dominey, tipični angleški zemljski gospod, ki o njegovi vdanosti ni nikoli nihče niti najmanj podvomil, mnogo koristil. Takrat bo večina naših pomagačev postala sumljiva. Pooblaščenca naše tajne službe bodo lahko delali samo v ilegali. Tudi sami lahko spoznate prednost, ki jo bomo imeli, če si bomo znali priskrbeti zaupanja vrednega sodelavca, ki nas bo dan za dnem obveščal o spremembah v angleških nazorih in naklepih. Pomagačev druge vrste imamo dovolj. Načrti ladij, letališč in pristanišč, plovba konvojov, mobilizacija letnikov — vse to so za našo službo malenkosti. Od našega prijatelja nikoli ne bomo zahtevali nobene dejstva, toda prek njegove hiše v Berkeley Square, v kateri se zbira ministri, vojskovodje, najumnejše glave v deželi, bodo naši prsti zmeraj čutili utripanje vsakdanjega življenja Velike Britanije.«

KVALIFIKACIJSKE TEKME ZA VSTOP V I. IN II. ZVEZNO LIGO

POLOŽAJ SE JASNI

Ligaš Odred brez skrbi — Proleter ima več upanja — Železničar in Mačva člana druge lige — Zamujene prilike Branika

Kaže, da bodo letošnje kvalifikacijske tekme za vstop v I. in II. zvezno ligo odločile kandidate sele prvega finiša in tako izgubile privlačnosti, ki jo take tekme navadno imajo.

Po IV. kolu, dva kola pred koncem, lahko s 100% gotovostjo računamo na Odred in Radnički kot nova člana najboljših lige ter Mačvo in Železničarja kot nova člana II. lige. Tudi Lovčen je že skoraj gotovo novi član II. lige in bi ga le kako neprijetno presenečenje lahko potisnilo nazaj v republiko prvenstvo.

Z zmago v Banji Luke je Odred zaprl usta tudi malostevilnim črnogledom, ki so vedno pripravljeni najti najslabšo možnost. Ne le to. Odred si je že v IV. kolu tudi zagotovil prvo mesto v svoji skupini in s tem dokazal, da je res najboljši predstavnik zahodne skupine. Mislimo, da je k temu uspehu prispevala zlasti pahljasta pripravljenost in zaupanje vase, medtem ko so prejšnja leta prav pri tem odpovedali. To je gotovo posledica ugodnih pogojev, zaradi katerih so slovenski predstavniki mirneje nastopili svojo pot do prve lige in jo kronali s dvema zmagoma na tujih igriščih.

Priznanje gre prav tako beograjskemu »Radničkomu«, ki je tudi eden tistih klubov, katerih usoda je od sedaj vedno kolebala med prvo in drugo ali republiko ligo, ki pa doslej niso imeli sreče, niti znanja, da bi igrali prvenstvene tekme s Crveno zvezdo, Partizanom, Hajdukom in ostalimi. Na tekmi z Budućnostjo, ki je prinesla Radničkomu peto in šesto točko, se je posebno izkazalo njihovo

krilo Petaković s tremi goli. Tako ni pretirano mnenje nekaterih, ki v tem mladem igralcu vidijo novega reprezentativca in igralca z lepo športno prihodnostjo.

V II. ligo sta se doslej uvrstila Mačva in Železničar, ki imata z osemimi točkami dovolj za prvo ali drugo mesto. Moštvi se odlikujeta pred ostalimi in je njun uspeh več kot zaslužen. Sodimo lahko, da sta poleg Veleža in Zagreba protagonisti druge lige.

Sibenik in Lovčen nista še z gotovostjo člana II. lige, po vsej verjetnosti pa bosta to postala. Pri tem je Lovčen boljši od Sibenika, ki ima v nedeljo težavno tekmo v Mariboru. Se beseda o tistih, ki se bore za preostala mesta v obeh ligah. Osiješki Proleter bo v nedeljo v Ljubljani pokazal, kakšni so njegovi nameni, odločilna tekma pa bo prav gotovo v Osijeku. Zmagovalec bo novi član prve lige. Prednost imajo domači. Če bo rezultat neodločen, bo odločala razlika v golih. Če Proleter v Ljubljani ne izgubi več kot z dvema goloma razlike, je v tem boljši, če pa doseže v Ljubljani vsaj eno točko, je že z eno nogo v prvi ligi. Vzhodni skupini Rabotnik več kaže kot pa Budućnost. Lahko pa bi se pripetilo, da bo odločevala tekma v Titogradu, ki pa prinese uspeh Črnogorcem le, če zmagajo.

Za ostala mesta v II. ligi sta najresnejša kandidata Testilac in Napredak. Branik ima upanje le na uspeh, če premaga Tekstilca v Varazdinu ali pa Sibenika v Mariboru. Skoda, da so mariborski nogometaši na koncu sezone tako popustili, saj

bi sicer lahko brez težav prišli v drugo ligo.

Zanimiv primer se je pripetil na tekmi med Lovčenom in Napredkom. Sodnik Petrovski je zaključil prvi polčas tri minute prezgodaj, nato pa je ta čas prišel k drugemu polčasu, tako da so tega igrali tri minute preveč. Sicer pa je bil ta del nogometne tekme zadovoljiv, prav tako pa tudi sojenje.

Ameriški odbojkarji prvokrat pri nas

Ameriški odbojkarji bodo na svoji drugi turneji po Evropi gostovali od 23. do 25. avgusta tudi v naši državi.

Odbojka je v ameriški mornarici in letalstvu obvezan predmet. Slika prikazuje trenutek dvojboja med igralci vojne in trgovske mornarice

Množica ljubiteljev nogometa je pričakovala moštvo Odreda ob povratku iz Banje Luke. Prisrčnih stiskov rok, objemov, pozdravnih klicev in cvetja je bilo dovolj. Navdušeni navijači so obkrožili igralce in jih kar niso hoteli pustiti iz svoje srede

Po eno tekmo bodo igrali v Ljubljani in Zagrebu proti reprezentancama Slovenije in Hrvaške, v Beogradu pa kot reprezentanca ZDA z reprezentanco Jugoslavije.

Na svoji prvi turneji po Evropi leta 1948 so se Američani uvrstili med najboljšje odbojkarje na svetu. Na 21. tekmi so dosegli 19 zmag. S tedanjim evropskim prvakom, Čehoslovasko, so izgubili 3:1, toda z zelo majhno razliko v posameznih setih. Za ta veliki dvoboj se pripravila na skupnem treningu 12 naših reprezentantov pod vodstvom zveznega trenerja Sirotnovića.

Zmaga Jugoslovana Guniča

Jugoslovanski jadralski Bora Gunič je zmagal na mednarodnem tekmovalnem jadralskem letalu v Bremenu. Nastopilo je 16 tekmovalcev iz Nemčije, Nizozemske, Avstrije in Jugoslavije. Gunič je dosegel 327,4 točke. Avstrijec Donberger pa 483 točk. Moštveni prvak je postala Nemčija s 1367 točkami, sledi Nizozemska 988 in Jugoslavija 944 točkami.

TOUR DE FRANCE Brez odločitve v prvi alpski etapi

Gap, XVII. etapa: Monaco—Gap (261 km). Tekmovalci so se večeraj dobro odpočili v letovišču Monacu. No-

vinarji so prosti dan uporabili za anketo, kdo bo zmagal. Anketa je dala naslednji rezultat: 30 glasov za Bobeta, 20 za Astrua, 6 za Schaera, 4 za Bartalija, po 1 za Mallejaca in Closeja.

Kljub temu, da je bilo pričakovati odločitve v alpskih etapah, prva ni prinesla nič novega. Le Bartalija je dal slutiti, da se ni razkril vseh svojih nastrov. Z lahko se je odlepil in vodil 25 km pred skupino. Sledil mu je le Wagtmans, ki ga je prehitel in prispel sam skozi cilj s 44 sekundami prednosti.

Vrstni red: 1. Wagtmans 8:18,34, 2. Bartalija 44 sekund več, 3. Voorting itd. — V skupini ocenil se položaj ni spremenil.

TENIS

Radovanović na turnirju profesionalcev

Nekdanji večkratni prvak Srbije Ljubis Radovanović, ki zdaj trenira ekipo Partizana, je odpotoval sinoči v Anglijo na veliki turnir profesionalcev v Scarboroughu. Med 39 nastopajočimi profesionalnimi igralci in trenerji bodo nastopili tudi znani teniški igralci Sedgeman, Segura, McGregor, Pace in Moss.

Radovanović bo na tem turnirju igral 30 letnico, odkar suča reket.

TEKMOVANJE ZA »GALEA POKAL« SE ZAČNE 23. JULIJA

Naša mladinska teniška reprezentanca nastopa v letošnjem tekmovalnem mladinskih teniških reprezentanc, znanim pod imenom »Galea pokal«, v skupini iz Italije in Švice. Zmagovalec v tej skupini se bo uvrstil v finale.

MALI LEKSIKON

Vprašanja:

Katera dežela ima 62.000 jezer?

Kako merimo hitrost krvnega obtoka v človeku?

Kaj so izvirlci in kaj vreli?

Kakšna je sodobna stoparica za merjenje rezul-tatov na sprinterskih tek-mah?

Ali je nikotin zdravju škodljiv?

Katera kovina na Hr-vatskem je po vrednosti doseganje proizvodnje na prvem mestu?

Odgovori:

Na Finskem je kakih 62.000 jezer (prejšnji podatki so jih navajali kakih 40.000). Mnoga finska jezera so medsebojno povezana z rekami. Na finskih rekah je 1440 brzic in slapov. Njihovo energijo cenijo na 2.600.000 Ks. Leta 1950 so dale finske hidrocentrale 3.650.000.000 kWh električne energije.

V veno v pregibu roke vbrz-gajo snov določenega okusa. S krvnim obtokom gre ta snov po organizmu; iz vene roke pride v levo, potem pa v desno srčno votli-no, od koder pride po pljučni arteriji v mali krvni obtok skozi pljuča, potem pa spet nazaj v srce in dalje v aorto. Od tod se razširi na vse strani ter pride tudi v usta in na jezik. Človeku razliko od trenutka vbrzganja snovi v veno do njenega okusa v ustih imenujemo hitrost krv-nega obtoka. V zdravem človeku se pretaka kri po telesu s hitrostjo 10,5 m v sekundi.

Vreli so močni izvirlci v apnenčastih tleh. Največkrat jih nahajamo pod visokimi in str-mimi pobočji, tam, kjer sega sa-ma površina neprodorna plast zemlje ali kaka razpoka. Izvirlci prihajajo včasih iz pečin in tam. Pod njimi se skriva manjša jezera. Može tudi, da vrele izvirljivo od izvirlca. Leti so stalni ali pa se redno ponavljajo. Če je izvirek na morskem dnu, mu pravimo vrelec. V takšnem izvirlcu je sladka voda, ki doteka pod mor-je s celine. Vrelec opazimo, če od daleč, zlasti če je morje mir-no. Voda pritiska iz dna na no-vorje in okrog vrele nastajajo enakomerni valovi. Močne vrele imamo pod Velebitom. Biskovom in južno od Ilirija Neretve. Sladka voda jezera Vrana na otoku Cresu pritiska iz vrele, in voda doteka vanj najbrž iz celine.

Sodobna stoparica lahko meri čas z natančnostjo do stotinke sekunde. Namenjena je natanč-nemu merjenju rezultatov na sprinterskih tekmah. Synchronizirana je s filmsko kamero iz zna-čne avtomatsko deloviti, ko poči startna pištola. Filmska kamera je instalirana vzporedno s ciljem in jo pripise sprinter na cilj, nekaj deloviti in hkrati ustavi tudi stoparico.

Nikotin draži usta, nos in grlo, povzroča kašelj, kronični bronhitis in razne bolezn na di-halnih. Nikotin škoduje krvnim te-lesem, razširja srce in povečuje krvni pritisk. Prvi ukrep, ki ga predpiše zdravnik ljudem z de-ložnimi čirami ali rano na de-lausterniku, pa tudi pri mnogih boleznih srca je najpomembnej-še: opustiti kajenje. Pomojne medicinske snovi, ki s-matirajo na natančnostjo doka-zujejo, da nikotin čisto pripa-more k raku na pljučih, v ustih ali na dihalnih organih. Odstopke ljudi z rano na pljučih narašča z odstopkom potrošnje tobaka. Zdravniki menijo, da preti naj-večja nevarnost glede raka kadil-cem med 40. in 50. letom.

Hrvatska zemlja, čen kolikor je dostojno znano, nima večjega rudniškega bogastva. Zato je tudi zgodovinska rudarstva Hrvat-ske kaj skromna. Razen železne rude je v hrvaški zemlji še ne-kaj bakra, svineca, zlata, srebra in aluminija. Po vrednosti dose-ganje proizvodnje je na prvem mestu zlato, čeprav o pridobiva-nju te drage kovine na Hrvaškem malo vemo. Zlato sledi boksit. Vrednost iz Drave in Mure pridobivene zlata presega vred-nost vseh ostalih kovin skupaj.

WATERPOLO

Maihna presenečenja — sicer nič novega

Doslej so bili najboljši reprezentanti Kovačič, Štakula, Curtini in Brainović — Curtini dosegel v štirih tekmah 18 golov — Tek-movanje bodo prekinili za priprave za turnir na Nizozemskem

IV. kolo zvezne waterpolo lige je prineslo troje majhnih presenečenj. Vsi zmagovalci iz prvega dela tekmo-vanja so pustili pri drugem srečanju točke domačim moštvom.

Cepur nas je najbolj presenetil visok poraz dubrovniškega Jugu, je bilo vendarle najzanimivejše srečanje tega kola tekma Mladost — Primorje. Mladost je z zmago dobila možnost za vstop v finale prvenstva.

V A-skupini je laniški prvak Mor-nar na četu tabele in si je dejansko že zagotovil vstop med štiri finaliste. Glede drugega finalista bo odločila tekma med Primorjem in Mladostjo, ki imata enako število točk in iste nasprotnike. Zato se bosta morali obe moštvi boriti ne samo za vsako točko, marveč tudi za vsak gol.

Somborski polet je najslabše mo-štvo letošnjega prvenstva in vse kaže, da bo zasedel zadnje mesto na tabeli. Zanje je škoda, ker so zaradi nereal-nega načina kvalifikacijskih tekem prišli v zvezni razred, ki mu še niso dorašli.

KDO BO SODNIK NA VELETURNIRJU KANDIDATOV?

Organizacijski komite za turnir kandidatov za svetovnega prvaka v Zürichu je izbral za turnirskega vo-djo Aloisa Naglerja in predlagal Med-narodni šahovski zvezi (FIDE) za mednarodne sodnike prof. Hugo Me-nerja (Švice), Karla Opočenskega (CSR), A. Imakunnasa (Finska) in E. Szabadosa (Italija). Turnir bo od-igran dvokrožno in bo trajal od 2. avgusta do 17. oktobra.

Položaj v B-skupini je jasen. Fi-nalista bosta dubrovniški Jug in split-ski Jadran.

REPRESENTANTI SO V DOBRI FORMI

Na dosedanjih tekmah so člani na-še državne reprezentance bili mnogo boljši kot njihovi klubski tovarši. Majski trening v Vevčah je bil zelo koristen zanje in lahko rečemo, da so naši reprezentanti, razen Ježića (Mladost) v dobri formi. Plavarna zveza Jugoslavije je v svojih sredstvih do-ločila strokovne referente, ki spre-mljajo igra vsakega posameznika, zlasti pa 14 reprezentantov. Doslej so bili najboljši: Kovačič, Štakula, Curtini in Brainović. Kovačič je doslej na vseh tekmah odlično branil, Štakula se odlikuje z veliko okretnostjo, razen tega pa odlično plava. Curtini in Brainović sta odlična strelca, saj je prvi v štirih tekmah zabil 18 golov in je na čelu liste najboljših strelcev.

Prvi del tekmovalja, v katerem bodo izbrali štiri finalist, bo končan 27. julija, potem bodo tekmovalja prekinili zaradi priprav državne reprezentance v Zagrebu na veliki tur-nir petih najboljših držav, ki bo v Nimwegenu na Nizozemskem od 17. do 22. avgusta.

LESTVICA				
Skupina A				
Mornar	3	3	0	11:5 6
Primorje	4	2	0	20:16 4
Mladost	4	2	0	26:15 4
Polet	3	0	3	0:51 0
Skupina B				
Jadran	4	3	0	13:8 6
Jug	4	3	0	18:12 6
Jadran (nn)	4	1	0	8:16 2
Naprijed	4	1	0	4:16 2

Drevi ob 20.30 pod Cerkovnim grad-om prvenstvena košarkarska tekma Branik : ASK.

V Slovenjem Gradcu so dobri namiznoteniški igralci

Pred dnevi je bil v Slovenjem Gradcu velik namiznoteniški turnir za prvenstvo mesta. Udeležilo se ga je kakih 30 igralcev.

Pri mladincih sta v svojih skupni-nah nepričakovano zmagala Kos in Popič. V dvoboju za prvo mesto pa je bil uspešnejši Popič, ki je tako osvojil naslov mladinskega prvaka. Zmaga Popiča je bila nepričakovana, saj je bilo pričakovati, da se bosta za prvo mesto borila Radar in An-tekolovič, ki pa sta se uvrstila šele na tretje in četrto mesto.

Tudi pri članih je prišlo do ve-likih presenečenj. V finale so se uvrstili Hajn, Cebular, Ramsak, Vaupot, Stani, Simnad. Prvak turnirja je po-stal Hajn.

Uvod v jubilejne planinske proslave sta motila dež in vihar

Po zadnjih letih in toplih sončnih poletnih dneh so si gorenski planinci obetali na jubilejnim planinskem slavlju na Vršiču velik obisk. Pripravili so vse planinske postojanke v okolici Vršiča. Vendar je muhasta vreme vsem prekrizalo račune.

Alpinisti iz Kranjske gore in Je-senice ter Rateč so kljub temu raz-svetlili z taktetami in drugim pro-techničnim ognjem vse gore v okolici Vršiča, tako da so bili številni gostje,

ki so se zbrali v Mihovem domu. Koči na Gozdu, Erjavčevi koči in Ti-čarjevem domu, nad vse zadovoljni in navdušeni nad to edinstveno ilu-minacijo. Šobotni večer je potekel v prijateljskem in planinskem razpo-loženju. Zjutraj pa je močno deževalo, tako da se prireditelji niso mogli od-ločiti, ali naj izvedejo slavnostni pro-gram ali ne. Ker je prenehalo deže-vati so pričeli s programom.

V zadnjih letih je dosegla med novo-meškimi športniki najboljšje uspehe odboj-karska vrsta Partizana. V zaključ-nem pomladanskem delu zvezne odboj-karske lige so se uvrstili na četrto mesto. Tudi dekleta so dosegla uspeh, v slovenski republiški ligi so osvojile s 6 točkami prvo mesto.

Na sliki: moška odboj-karska vrsta novomeškega Parti-zana.

Predsednik PD Jesenice Zupančič je pozdravil vse številne goste in gor-nike.

Otvoritev nove jubilejne plezalne planinske poti ni bilo zaradi močnih nalivov. Po grebenih gora je tudi snežilo.

Kljub temu, da je slavlje motil dež in vihar, je bilo med številnimi pla-ninci prijetno planinsko razpoloženje.

Stefanija se je zleknila v naslonjač in si položila roke pod glavo.

»To so torej stvari, ki jih pričakujete od našega sedanjega gostitelja?»

»Da, in mi upamo, da jih bomo od njega dobivali. Opazoval sem ga dan na dan. Zaupam mu čedalje bolj.«

Stefanija je mol-če sedela in gledala v ogenj. Seaman, pazljivi opazovalec kakor zmeraj, je proučeval spremem-bu na njej in prišel do sklepa, da je v njenem novem ve-denju nekaj skriv-nostnega.

»Vaše visočan-stvo,« je rekel, »jaz nisem tu zato, da bi govoril namesto človeka, o katerem vem, da vas v srcu resnično ljudi. Svo-jo stvar bo branil pred vami, ko napoči čas za to. Prišel pa sem vas prosit, da bi malo potrpeli, da ne bi storili nič prenaplje-nega, ničesar, kar bi utegnilo ogražati njegov položaj tu. Čutim pa, da je v vašem srcu grenkoba zato, ker je mož, ki ga ljubite, sklenil postaviti svojo domovino nad vse drugo. Prosim vas, po-

trpite še malo. Prosim vas, verjemite tisto, kar mi je tako dobro znano, in sicer, da je najgloblji čut dolžnosti edini vzrok nepopust-ljivega stališča Leopolda von Ragasteina.»

»Česa se pa bojite? Kaj pa mislite, da bom storila? je vpra-šala radovedno.

»Neposredno se ne bojim ničesar.«

»Kaj pa posredno?« Odgovorite mi, prosim.»

»Bojim se,« je priznal odkrito, »da boste v kakem kotičku sveta, če ne v tej deželi, pošepli eno samo besedo, razočaran ali srdit stavek, ki bi napotil ljudi, da bi vas začeli vpraševati, kaj lahko očitate preprostemu zemljiškemu gospodu iz Norfolk. Ne bi želel, da bi bila ta beseda izgovorjena v pričo nekoga, ki pozna vašo minulost in ki je opazil presenetljivo podobnost med Ever-rardom Domineyjem in baronom Leopoldom von Ragasteinom.«

»Razumem,« je zamrmrala Stefanija s komaj vidnim nam-snehom. »Dobro, gospod Seaman, mislim, da se tega ni treba hudo bati. Tistega, kar vzamem s seboj v srcu, ni treba vedeti ne vam, ne komurkoli drugemu. Čez nekaj dni odpotujem iz te dežele.«

»Ali se vrnete v Berlin... ali na Madžarsko?»

Odkimala je z glavo, poklicala svojo služkinjo, naj odpre vrata in mu v znak slovesa ponudila roko.

»Potovati nameravam po morju,« je odgovorila. »Odpotujem v Afriko.«

Naslednji dan je bil poln presenečenj. Prazno mesto Eddyja Pelhama za mizo je proti koncu zajtrka najprej vzbudilo po-zornost.

»Kje je naš fant od fare?« je vprašal minister. »Manjka mi moje jutranje občudovanje njegove spretnosti pri zavezovanju kravate.«

»Odšel je,« je odgovoril Dominey.

»Odšel?« so ponovili vsi.

»Mislim, da se mu prej kaj takšnega še nikoli ni pripetilo,« je pripomnil Dominey. »Poklicali so ga v mesto.«

»Ne morem si misliti, da bi bil Eddy komu za kaj resnega potreben,« je dejala Carolina.

»Čudno je res, da je komurkoli potreben, da ga sredi noči kliče po telefonu, da ga dvigne iz postelje in pošlje v mesto z jutranjim vlakom, ki prihaja iz Norwiche!« je nadaljeval njihov gostitelj. »Mislim sem, da je ta hiša dobila še enega duha, ko se je pojavil v moji sobi v škrlatni domači halji in me obvestil o svojem odhodu.«

»Kdo pa ga je poklical v London?« je vprašal Worcester.

»Njegov krojač?«

»Rekel mi je, da je nekaj zelo važnega,« je odgovoril Dominey. Vsi navzoči so se veselo zasmejali.

»Ali Eddy sploh kaj dela?« je vprašala Carolina med zde-harjem.

»Gospod Pelham je ravnatelj družbe »Chelsea Motor Works«, je dejal Mangan. »Lani je dobil skromno dediščino in njegov naj-ljubši sofer taksija je prvi to zvedel.«

»Menda ne mislite reči,« je vzkliknila, »da je Eddy odšel zaradi podobnega opravka?«

»Menim, da je to zelo malo verjetno,« je priznal Mangan.

»Veste, šele oni dan me je prvokrat vprašal po naslovu te družbe.«

DNEVNE NOVICE

ABSOLVENTI SREDNJIH TEHNIČNIH ŠOL

Imajo sedaj pravico študija tudi na ekon. fakulteti Univerze v Ljubljani. Na predlog fakultetnega sveta je univerzitetni svet odobril, svet za prosveto LRS pa potrdil sklep, da imajo možnost vpisa na ekonomsko fakulteto Univerze v Ljubljani tudi absolventi srednjih ekonomskih šol z opravljenim zaključnim izpitom pod naslednjimi pogoji:

1. Z dodatno gimnazijsko maturi vsak absolvent (kakor do sedaj).
2. Brez dodatne gimnazijske mature oni absolventi, ki so absolvirali (s končnim izpitom) srednje ekonomske šole z odličnim ali vsaj s prav dobrim uspehom in opravi komisij, ki sprejemni izpit na fakulteti. Tvarino in obseg izpita določa fakultetni svet.

Fakultetni svet je določil za sprejemni izpit za leto 1953/54 izpit iz matematike (v glavnem analitična geometrija in trigonometrija) ter prosti pismeni sestavek iz teme, ki bo obravnavala sodobno družbeno problematiko.

Ker je letos za leto 1953/54 prijavljenih za vpis že precej reflektantov z gimnazijsko matura, bo mogoče dekanat upoštevati samo še prijave onih absolventov srednjih ekonomskih šol, ki se pismeno prijavijo sprejemnemu izpitu do 20. avgusta 1953 in priložijo kratek življenjepis in prepis končnega izpita srednje ekonomske šole. Sprejemni izpiti bodo predvidoma med 15. in 20. septembrom, kar bo objavljeno na razglasni deski fakultete.

Dekanat ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani

V Ljubljani so se poročili: abso. tehnik Ljubomir Lovrič in študentka Maja Kavčnik; elektromehanik Avguštin Mihelj in kroj. pom. Cirila Stramšak; nameščeneec Franc Zadnikar in krojačica Ema Zadnik; akademski slikar Pavle Milčević in študentka Helena Zenko; zidar Vincencij Kern in trg. pom. Marija Podbrevšek; organ. Lita Franc Lenarčič in kuh. pom. Marija Stanojšek; kovinčar Stanišlav Oblik in delavka Alojzija Tome; vzgojitelj Franc Merlak in uslužbenka Ljudmila Pogarčnik; upokojenec Jožef Košak in pletilja Justina Koprivec; veterinar Francšek Skušek in gosp. pom. Iva Kerenik; delavec Andrej Zagar in serviska Ivana Gorše, vzgojitelj Jožef Varl in laborantka Franciška Brun; delavec Jožef Kovačič in delavka Terezija Gorjanc; organ. LM Gabrijel Smrekar in gospodinja Kle-

mentina Delsinger; nameščeneec Ivan Brežič in nameščena Božidara Stefančič; delavec Martin Rihtar in delavka Marija Praznik; avtomehanik Janez Odar in učiteljica Milena Oven; delavec Leopold Jurčević in gosp. pom. Pavla Bedene; ključavničar Alojz Trebušak in prodajalka Amalija Kotar; glavni računovodja Julijan Stucin in nameščena Ida Terglav; uslužbenec Ivan Schibret in gosp. pom. Franciška Voljč; knjigovodja Anton Bezek in niž. komercialist Andreja Rajšp; uslužbenec Jožef Troha in nameščena Eva Troha; višji tehnik Jožef Petkovšek in bolničarka Amalija Slana; str. ključavničar Vinko Ograjšek in delavka Meta Vodišek; poštn. uslužbenec Alojzij Božič in poštn. uslužb. Marija Kostevec; električar Anton Sosič in reševalka Marija Lukač; uslužbenec

Albin Jasbec in natakarica Ljudmila Klobučar; pravnik Ivan Zorman in nameščena Cecilija Preželj; oficir JLA Franc Peternel in uradnica Ana Draginčič.

V Ljubljani so umrli ob 10. do 16. julija: Čurhalek Amalija, 70 let; Hudomalj Stanko, 7 let; Kovacic Franc, 53 let; Slamnjak Rajko, 44 let; Posavec Franciška, 77 let; Gradnik Alojz, 52 let; Bauer Ilika, 78 let; Jelnikar Franciška, 89 let; Cvetko Marija, 48 let; Kostović Dušan, 3 mesece; Gal Marjeta, 28 let; Kristofič Terezija, 52 let; Sušlar Ivana, 68 let; Schlamberger Ivan, 47 let; Kromar Anton, 61 let; Merčun Albina, 17 let; Kajfež Kristina, 71 let; Padovan Ivan, 6 mesecev.

V tem času se je v ljubljanski porodnišnici rodilo 106 otrok, med njimi 48 ljubljancev.

DANES IN JUTRI

KINO

KINO »UNION«: Premiera jugoslov. filma »Skalna obzorja«. Teknik. — Predstave ob 16. in 20.

KINO »KOMUNA«: Ameriški film »Carrie«. Brez tehnika. Predstave ob 16. in 18.15 in 20.30.

KINO »SOCA«: Ameriški film »Afera na Trinidadu«. Teknik. Predstave ob 16. in 18 in 20.

KINO »SLOGA«: Italij. film »Ljubzen in strup«. Teknik. Predstave ob 16. in 18 in 20. Predprodaja vstopnic v vseh štirih kinematografih ob 9. do 11. ure in od 14.30 dalje.

LETNI KINO »TIVOLI«: Amer. film »Paula«. Teknik. Predstava ob 20.30.

LETNI KINO »BEŽIGRAD«: Ameriški film »Carrie«. Teknik. Predstava ob 20.30. — Prodaja vstopnic v obeh letnih kinematografih eno uro pred pričetkom predstave.

KINO »SISKA«: Amer. film »Podvodna četa«. Teknik. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17. dalje.

KINO »TRIGLAV«: Zaprt.

CELJE »UNION«: Ameriški barvni film »Konec sveta».

CELJE »DOM«: In LETNI: Angleški film »Hitrejši od zvoka».

KAMNIK: Amer. film »Intermezzo».

ZADOBROVA: Nemški film »Glas drugega».

VEVČE: Francoski film »Vsa pota poljejo v Rim».

DOMŽALE: Slovenski film »Svet na Kajžarju».

RADOVLJICA: Ameriški barvni film »Veliki Caruso».

JESENICE: KINO RADIO in LETNI SVOBODA: Meh. film »En dan življenja«. — PLAVZ: Ameriški film »Asfaltna džungla».

KINO KRANJ

KINO »STORŽIC«: predvaja ob 24. do 27. julija francoski film »Frizer za dame«. Teknik. Predstave ob delavnikih in nedeljah ob 16. in 18 in 20. Matineji v nedeljo, 25. julija ob 8.30 »Frizer za dame«, ob 10. »Knjiga o džungli».

LETNI KINO »PARTIZAN«: predvaja 24. in 25. julija francoski »Frizer za dame«. Teknik.

KINO »SVOBODA«: predvaja ob 24. do 26. julija angleški barvni film »Knjiga o džungli«. Predstave v petek ob 20. uri, v soboto ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16. in 18 in 20. V soboto, 25. julija ob 20. uri predstava z dvojnimi programi: »Knjiga o džungli« in »Frizer za dame».

Matineja v nedeljo, 28. julija ob 10. uri: francoski film »Frizer za dame».

CELJSKE VESTI

NEDELJSKA ZDRAVNIŠKA SLUŽBA V CELJU

22. julija tov. dr. Fišer Jože, Celje, Gregorčičeva 7. od sobote 18. ure do ponedeljka 8. ure.

RADIO

Dnevni spored za sredo, dne 22. julija

Poročila: 7.00, 12.30, 15.00, 19.30 in 22.00

6.00—8.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! — vmes ob 7.15—7.25 Radijske reklame — 8.00 Borbene in delovne pesmi — 9.00 »Kri v plamenih« — literarno-glasbena oddaja ob dnevu vstaje — 9.40 Dopoldanski koncert slovenske simfonije glasbe — Primož Ramovš: Simfonietta, Lucijan Marija Škerjanc: Koncert za klavir in orkester v a-molu, Bogo Leskovic: Domovina — 11.00 Josip Korban: Primožek — 11.30 Lažja slovenska orkestralna glasba — 12.45 Zabavna glasba, vmes objave — 13.00 Fozdravi partizanskih borcem in družnam — 15.10 Filmska glasba Bojana Adamiča — 16.00 Trije partizani — kulturni oripovedujo... (Tone Selškar, Karel Pahor in Dore Klemenčič) — 16.50 Igra godba na pihala Ljubljanske garnizije pod vodstvom kapetana Jožeta Bruna — 17.00 V pesmi in plesu po Jugoslaviji — 17.30 Iz dni vstaje našega ljudstva — 18.00 Jugoslovanska orkestralna glasba — 19.00 Radijske reklame — 19.10 Zabavna glasba — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Zbovorske in solistične skladbe jugoslovanskih skladateljev — 20.30 Radijska igra — Vasa Ocvirk: Ko bi padli živeli — ponovitev — 21.10 Večerni orkestralni spored — 22.15 Zabavna in lahka glasba — 22.55—23.00 Lahko noč! 23.00—24.00 Oddaja Radia Jugoslavija za tujino na valu 327.1 m (prenos iz Zagreba).

Jutri žrebanje Jugoslovanske loterije

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna: V sredo, 22. julija lekarna »Planinka«, Glavni trg 20

KINO

PARTIZAN: Ameriški film »Sužnja preteklosti».

UDARNIK: Angleški film »Hitrejši od zvoka».

STUDENTI: Jugoslov. film »Nevhita».

POBREZJE: Ameriški film »Roseanna Mc Coy».

RADIO MARIBOR

6.00—17.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 17.00—17.30 Fran Roš — Stane Trček: S XIV. divizijo na Stajersko. Reportaža. Izvajajo člani SNG v Mariboru — 17.30—17.40 Poslušajte domačo poročila — 17.40—18.00 Zabavna glasba, vmes objave in oglasi — 18.00—23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS

Stanje dne 21. julija ob 7. uri: Področje visokega zračnega pritiska, ki zajema Srednjo Evropo, se pomika proti vzhodu. Iz Atlantika pa prodirajo nove frontalne motnje, ki bodo povzročile v naslednjih dneh ponovno poslabšanje vremena.

V Sloveniji je bilo danes dopoldne jasno vreme z rahlo jutranjo meglo po kotlinah. Včerašnja najvišja temperatura je bila v Ajdovščini 26°C.

Temperatura morja v Kopru je bila danes dopoldne ob 9. uri 19,7°C, zraka 28°C.

V Ljubljani je znašal danes zjutraj ob 7. uri zračni pritisk 743,0 mm, pritisk rahlo raste, temperatura zraka 12,5°C, včera maksimalna temperatura 24°C, relativna vlaga 98%, megla, vidnost 150 m.

Napoved za sredo, dne 22. julija: Lepo vreme z rahlo jutranjo meglo po kotlinah. Temperatura ponoči do 10°C, podnevi do 30°C.

Koksarna »Boris Kidrič« LUKAVAC

Telefon: Tuzla 461 in 601

Brzjavke: Koksara Lukavac

IZDELUJE

vse vrste koksa za potrebe industrije, obrti in trgovskega omrežja.

PRESKRBUJE

s koksom podjetja, ustanove, bolnišnice, šole in široko potrošnjo za centralno kurjavo.

Vsem delovnim ljudem našega območja čestitamo k Dnevu vstaje

Okrajni ljudski odbor ČRNOMELJ

V 167

KOLEKTIV PODJETJA

Elektro - Celje

V 157

čestita vsem svojim potrošnikom električne energije k Dnevu vstaje

Delovni kolektiv Lesne industrije in valjčnega mlina,

»Zora« Črnomelj

ČESTITA K DNEVU VSTAJE VSEM DELOVNEMU LJUDSTVU

V 161

DELOVNI KOLEKTIV

Tovarne usnja

pošilja k Dnevu vstaje vsem delavnim ljudem borbene socialistične pozdrave

Kamnik

V 158

Grosistično podjetje s špecerijskim blagom

»Ekonom«

LJUBLJANA - Tilova cesta 12

Tel. 20-998, 20-586, 22-238

čestita k »Dnevu vstaje« vsem svojim odjemalcem, dobaviteljem in delovnim kolektivom

V 165

Vsem svojim strankam čestitamo k Dnevu vstaje in se priporočamo

Sološno trgovsko podjetje Črnomelj

V 163

K prazniku Dneva vstaje čestita

Gazvoda Jože

Splošno mizarstvo

Gotne vas pri Novem mestu

V 143

K prazniku Dneva vstaje čestita

»Krojač«

NOVO MESTO

V 144

Oglašujte v dnevniku

Ljudstva BORBA PRAVICA

JUGOSLAVENSKA POMORSKA AGENCIJA BEOGRAD - Filijala Ljubljana

Generalni agent Jugoslovanske linijske plovbe Rijeka

čestita k prazniku Dneva vstaje

Posreduje v pomorskem prometu z inozemstvom in sklepa pogodbe za odpremo raznih tovarov z domačimi in tujimi ladjami

Prodaja potne karte za jugoslovanske potniške linije v prometu z inozemstvom

V 156

Kolektiv SPLOŠNEGA STROJNEGA MIZARSTVA Trbovlje

čestita k prazniku slovenskega ljudstva »Dnevu vstaje«

Sprejmemo v stalno službo:

- 2 kvalificirane pleskarje za imitacijo lesu
- 1 kvalificiranega trgovskega pomočnika ali pomočnico za samostojno prodajo pohištva
- 5 kvalificiranih mizarjev za stavbena ali pohištvena dela
- 8 pomožnih delavcev, ki imajo veselje za priložitev v losni stroki

Plača po tarifnem pravilniku

Splošno strojno mizarstvo, Trbovlje

V 117

DELOVNI KOLEKTIV

Okrajnega gradbenega podjetja Črnomelj

čestita ob prazniku vstaje slovenskega naroda vsemu delovnemu ljudstvu naše domovine

V 159

Vsemu delovnemu ljudstvu Slovenije ob njegovem največjem prazniku naš borbeni pozdrav

Delovni kolektiv

Belokranjske železolarne Črnomelj

V 160

Trgovsko podjetje
Železnina
Radovljica

čestita k prazniku Dneva vstaje
vsem svojim odjemalcem in trgov. tovarišem
z željo da gredo naprej
k novim in novim zmagam

TOVARNA VERIG
LESCE PRI BLEDU

čestita vsemu delovnemu ljudstvu
revolucionarne Slovenije k Dnevu
vstaje, prazniku preprostih ljudi
naše dežele

Zakupna slaščičarna

pri »Bučarju«, Kranj

čestita vsem svojim gostom k prazniku 22. julija

DELOVNI KOLEKTIV
TOVARNE
GUMIJEVIH
IZDELKOV
K R A N J

SAVA

čestita k Dnevu vstaje
Vsem delovnim ljudem

**OKRAJNA
ZADRUŽNA
Z V E Z A
RADOVLJICA**

čestita
k vseljudskemu prazniku
DNEVU VSTAJE
slovenskega naroda
in obljublja, da bo šla v
boju za socializem naprej
do končne zmage

Trgovsko podjetje na veliko in malo

J E S E N I C E

z vsemi svojimi poslovalnicami čestita revolucionarnemu
ljudstvu Slovenije k njegovemu največjemu prazniku

D N E V U V S T A J E

ki nas spominja, da bomo tudi v naprej vztrajali
na poti socialistične graditve

Trgovsko podjetje
ŽELEZNINA

čestita vsemu ljudstvu Slovenije
k prazniku »Dnevu vstaje« ko so
se začele uresničevati sanje starih
upornikov in težnje delovnih ljudi

J E S E N I C E
s svojimi posloval-
nicami:

Železnina
Steklo
Barve - laki
Kurivo
Tekoče
gorivo

Delovni kolektiv
tekstilne tovarne

Vsemu delovnemu ljudstvu, vsem to-
variškim delovni kolektivom pošilja
borbeni pozdrav k Dnevu vstaje

Inteks

K R A N J

Trgovsko podjetje

„VINO GORENJK“
J E S E N I C E

se pridružuje čestitkam k Dnevu vstaje

KOLEKTIV
TRG. PODJETJA
„CELEIA“
CELJE

čestita k Dnevu
vstaje vsem de-
lovnim ljudem
Slovenije poseb-
no pa svojim
odjemalcem

V 74

Delovni kolektiv
Tovarne pohišstva
CELJE

★
čestita
vsem delovnim
ljudem k Dnevu
vstaje
★

V 69

Kolektiv gostinskega
podjetja
„Ojstrica“
CELJE

čestita
za 22. julij
- Dan vstaje
vsem de-
lovnim lju-
dem Slovenije

V 70

Kolektiv
Kmetijske
zadruga
Celje

čestita delovnemu ljudstvu Slovenije k Dnevu vstaje

V 58

KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA
»ZARJA« Maribor
Slomškov trg 6

čestita
k
Dnevu
vstaje

M 24

Vsemu delovnemu ljudstvu
Slovenije čestitamo k Dnevu vstaje

CINKARNA
CELJE

Telefon 20-81 in 20-82

Za domači trg in izvoz:

Surovi cink	97.80 % Zn
Cinkov prah	97 % Zn total
Fini cink	99.75 % Zn
Duplo fini cink	99.85 % Zn
Rafinirani cink	98.70 % Zn
Cinkova pločevina	
Autotipijske in offset plošče	
Cinkovi protektorji za kotle	
Cinkove pralnice valovite	
Cinkovo belilo	
Žveplena kislina 60° Be	

Cenjene stranke opozarjamo, da vršimo usluge
z valjanjem svinca, kositra, antimonovega svinca
in srebra

V 54

KOLEKTIV PODJETJA
„JELEN“ MARIBOR GOSPOSKA 18

čestita k prazniku Dneva vstaje 22. julija

M 25

KOLEKTIV
VINO KOPER - CELJE
IN AD KLADIVAR

čestitata k Dnevu vstaje vsem delovnim ljudem Slovenije

V 72

DELOVNI KOLEKTIV

zdravilišča
Dobrna

pozdravlja ob Dnevu vstaje
ves slovenski narod

OBIŠČITE NAS!

V 48

G O Z D N O
GOSPODARSTVO
NAZARJE

čestita k Dnevu vstaje
slovenskega naroda

V 4

K »DNEVU VSTAJE« pošljamo borbeni pozdrav!

Delovni kolektiv
Keramične industrije
Liboje

V 73

Tovarna
organskih barvil • Celje

čestita vsem delovnim kolektivom k
»DNEVU VSTAJE«

V 52

Čestitka tovarne barv in lesnih izdelkov
Mozirje

Tovarna barv in lesnih izdelkov Mozirje in Letuš, želi vsem
delovnim kolektivom ob prazniku vstaje jugoslovanskih narodov
mного uspehov pri čim hitrejši graditvi socializma za boljšo
bodočnost vseh delovnih ljudi.

V 55

Čestitke
okrajne zadrúžne zveze Šoštanj
s sedežem Šmartno ob Paki

Okrajna zadrúžna zveza Šoštanj s sedežem Šmartno
ob Paki čestita vsem zadrugam in delovnim ljudem
k Dnevu vstaje slovenskega naroda

V 57

Občinska podjetja Mozirje:

Trgovsko podjetje »PRODAJA«
Krojaštvo — šiviljstvo
Mesarija

Pekarna
Čevljarstvo
Slaščičarna

Penzijonska gostišča »MAJERHOLD in CELINŠEK«

Cestitajo vsem podjetjem in delovnim ljudem k Dnevu vstaje slovenskega naroda

V 58

Kolektiv
Rudnika Cignita Velenje
pozdravlja ob »Dnevu vstaje« vse stare
borce in tiste, ki so doprinesli svoje žrtve
k zmagi slovenskega ljudstva

V 60

O prazniku vstaje slovenskega ljudstva čestita
Okrajni ljudski odbor Šoštanj
vsem partizanskim borcem, zlasti pa borcem
XIV. proletarske divizije »Toneta Tomšiča« in vsem
delovnim ljudem šoštanjskega okraja
ter jim želi mnogo uspehov v graditvi socializma

V 56

Delovni kolektiv
Rudnika rjavega premoga
Zabukovca — Griže

čestita in pošilja

borbeni pozdrav za »DAN VSTAJE« vsem tovariškim delovnim kolektivom.

V 71

Ob obletnici vstaje slovenskega naroda čestita

KOLEKTIV

LIP-a
Novo mesto

vsem delovnim kolektivom in organizacijam

V 140

Za 22.VII.-borbeni pozdrav

KAMNOSESTVO
in cementni izdelki
NOVO MESTO

V 152

DELOVNI KOLEKTIV
mestnega
remontnega podjetja
Litija

čestita k prazniku Dneva vstaje delovnim ljudem Slovenije!

V 126

Delovnemu ljudstvu in vsem kolektivom Novega mesta in okraja čestita ob prazniku Dneva vstaje slovenskega naroda

OLO

Novo mesto

V 135

HOTEL
'Kandija'
NOVO MESTO

čestita k prazniku Dneva vstaje slovenskega naroda

V 137

Vsem delovnim ljudem na območju okraja Krško pošiljamo borbene pozdrave in jim čestitamo k Dnevu vstaje

Okraini ljudski odbor Krško

V 155

NOVOMESKA
OPERNARNA ZALOG
čestita svojim odjemalcem k prazniku „Dneva vstaje“!

V 146

DELOVNI KOLEKTIV
MEŠTNE KLAVNICE
IN MESARJE
NOVO MESTO

čestita vsem svojim odjemalcem k Dnevu vstaje!

V 148

Gozdno gospodarstvo

Novo mesto

z vsemi svojimi gozdnimi upravami čestita k prazniku Dneva vstaje

V 145

BEVC ADOLF

mizarstvo — Novo mesto
čestita k prazniku Dneva vstaje!

V 134

Čestitamo k prazniku „Dneva vstaje“
Avtopromet
Novo mesto

V 142

KOLEKTIV
Mizarstva
NOVO MESTO

se pridružuje čestitkam k prazniku Dneva vstaje!

V 138

PODJETJE
ELEKTRO
NOVO MESTO

z obratom v Črnomlju se pridružuje čestitkam ostalih kolektivov k prazniku Dneva vstaje

V 141

Delovni kolektiv hotela, restavracije in kavarne

'Metropola'
v Novem mestu

čestita vsem cenj. gostom k prazniku Dneva vstaje!

V 139

Delovnemu ljudstvu in vsem kolektivom čestitamo k prazniku Dneva vstaje!

Industrija obutve - Novo mesto

V 136

K Dnevu vstaje naš borbeni pozdrav

Industrija perila
Novo mesto

V 144

Delovnemu ljudstvu okraja
NOVO MESTO čestita

OK ZKS in okrajni odbor SZDL
Novo mesto

k prazniku Dneva vstaje slovenskega naroda

V 133

Trgovsko podjetje

„Irgopromet“
Kočevje

vsem našim odjemalcem čestitamo k Dnevu vstaje. — Obiščite naše prodajalne, kjer Vas bomo solidno in točno postregli

V 123

DELOVNI KOLEKTIV

Gradbenega in obnovitvenega podjetja

Novo mesto

'GOP'

čestita vsem delovnim kolektivom Slovenije k Dnevu vstaje

V 150

Tekstilna tovarna

Motvoz in platno
GROSUPLJE

nudi konopnene, polanene in bombažne tkanine, vse vrste motvoza in vrvarskih izdelkov — najboljše kvalitete in obenem čestita svojim odjemalcem in dobaviteljem k Dnevu vstaje slovenskega naroda

V 119

Vsem svojim strankam pošilja za praznik 22. julija borbeni pozdrav

trgovsko podjetje
na debelo in drobno

ŽELEZNINA
NOVO MESTO
Šukljetova 1

V 149

Kolektiv

Rudnika rjavega premoga
Kočevje

čestita delovnim ljudem Slovenije ob prazniku DNEVA VSTAJE

V 120

Vsem svojim odjemalcem in dobaviteljem čestita k prazniku 22. julija

TRGOVSKO PODJETJE
„R O G“
NOVO MESTO

V 151

„JUGOTANIN“
SEVNICA

čestita k Dnevu vstaje

V 129

K DNEVU VSTAJE NAŠ BORBENI POZDRAV!

ZASAVSKO
LESNA INDUSTRIJA
„ZALCES“ • Litija

V 124

Vsem našim odjemalcem in dobaviteljem čestitamo k DNEVU VSTAJE in jim pošiljamo borbeni pozdrav.

Mestna pekarna
in **Mestna mesarija**
Litija

V 127, 128

Delovni kolektiv

Lesno industrijskega podjetja, Kočevje

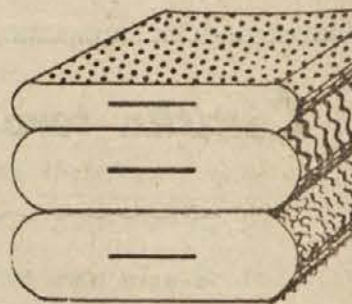
pošilja delovnim ljudem Slovenije ob prazniku Dneva vstaje borbene pozdrave in jim želi pr nadaljnjem delu mnogo uspehov

V 118

DELOVNI KOLEKTIV TOVARNE SUKRAK

»Tekstilana«

čestita vsem delovnim ljudem Slovenije k Dnevu vstaje in jim pošilja borbeni pozdrav

Kočevje

V 122

Vsem tovariškim delovnim kolektivom čestita k Dnevu vstaje

DELOVNI KOLEKTIV
SPLOŠNO GRADBENEGA PODJETJA

„ZIDAR“ - KOČEVJE

V 121

Delovni kolektiv GRAD-
BENEGA IN MIZAR-
SKEGA PODJETJA

„TEMPO“

čestita
k Dnevu vstaje

M 70

Splošno gradbeno podjetje

čestita vsem delovnim kolektivom k Dnevu vstaje

Gornja Radona

M 68

Kolektiv

**Invalidskega
podjetja**

čestita k Dnevu vstaje

KOLARSTVO
MIZARSTVO
TAPETNIŠTVO
T R A K

Maribor

M 62

Kolektiv trgovskega podjetja

„Gruša“ Maribor

čestita

k Dnevu vstaje

M 64

Kolektivi **Mestnih podjetij**

METALNA, PEČARSTVO, URARSTVO, čestitajo k Dnevu vstaje

M 33

Delovni kolektiv

**Mestne
pekarnice**

čestita vsem delovnim
ljudem in delovnim
kolektivom k Dnevu
vstaje slovenskega
ljudstva

Celje

V 115

KOLEKTIV

MESTNE PRALNICE IN ČISTILNICE MARIBOR

čestita k Dnevu vstaje

M 66

DELOVNI KOLEKTIV

„ELEKTRA“

elektrotehnično podjetje

čestita k Dnevu vstaje vsem delovnim ljudem
Slovenije

MARIBOR Vetrinjska 14 telefon 24-11

M 67

**Ormožka
opekarna
Ormož**

čestita k Dnevu vstaje
ter priporoča svoje iz-
delke zidakov in streš-
nikov po konkurenčnih
cenah svojim cenjenim
odjemalcem

V 131

K Dnevu vstaje čestita

Mestno leparsko

Sobota

M 40

Trgovsko podjetje

„VZOR“

Ormož

se priporoča s vsako-
vrstnim blagom po naj-
nižjih dnevnih cenah
in čestita vsem svojim
odjemalcem k Dnevu
vstaje

V 131

Vsemu delovnemu
ljudstvu v naši repu-
blici čestita k
Dnevu vstaje

„SANA“

tovarna čokolade, bonbonov
in pecilnih praškov

HOČE pri Mariboru

M 63

Ob Dnevu vstaje,
čestitamo vsem
delovnim kolekti-
vom Slovenije

**Mariborske
opekarnice**

Maribor — Košaki

M 65

Ob prazniku Dneva vstaje, čestita
vsem delovnim kolektivom v Sloveniji

Lesno industrijsko podjetje

Maribor oblat Ljutomer

M 69

Ob prazniku Dneva
vstaje čestita vsem
delovnim ljudem
naše republike

**Okrajni ljudski odbor
Ljutomer**

M 71

Delovnemu ljudstvu
Slovenije čestita k
Dnevu vstaje 22. juliju

**Tovarna
volnenih
izdelkov**

Maišperk

M 60

Delovni kolektiv

„JELEN“

Celje

z obratom Pyrotehnike

čestita vsemu delovnemu ljudstvu k Dnevu vstaje in
nudi: v najboljši kvaliteti in po konkurenčni ceni
kompletne ognjemete s slikami in gesli za razne pro-
slave, vse vrste raket v raznih barvah kakor tudi
pyrotehnično galanterijo: vložke za cigarete s pokom,
snegom ali dimom, bengalične vžigalice v raznih barvah,
žabice, zvižgače, umetni sneg, petarde, topiče, alarm
aparate proti vlomilcem, vulkan, toviski signalni naboji,
signalni patroni za železnice, parafinske bakle, razno-
barvni bengalični prah, dimni patroni za gasilske zveze,
tablete za podkuriti, bombice, vse potrebno za PAZ itd.

V 114

DRŽAVNO VELETRGOVSKO PODJETJE S KMETIJSKIMI PRIDELKI

vrši odkup vseh vrst kmetijskih
pridelkov ter ima na zalogi vedno
sveže in zdravo blago. V cenah
smo konkurenčni. Vsem odjemal-
cem se tudi v bodoče priporočamo

„Rožnik“

Pluž telefon 155

V 130

Ljudski odbor mestne občine Šoštanj

SKUPNO Z SVOJIMI PODJETJI:

Trgovsko podjetje „Potrošnik“, Mestno trgovsko podjetje s poslovalnicami št. 1 in 2,
Trgovsko podjetje „Merkur“, Mestna mehanična delavnica, Mestna kleparska delav-
nica, Mestno čevljarstvo, Mestna slaščičarna, Mestna pekarna, Mestno gostinsko
podjetje, mestna brivnica, Komunalna LOMO Šoštanj

čestita vsem delovnim ljudem na doseženih uspehih v borbi za osvoboditev in osa-
mosvojitve v socialistični izgradnji v počastitev Dneva vstaje

V 113

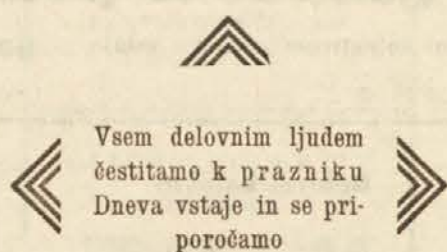
K Dnevu vstaje česti-
ta vsem gostinskim
obratom okraja Maribor
- okolica in vsem de-
lovnomu ljudstvu Slo-
venije

Zbornica za gostinstvo

okraja

Maribor — okolica

M 61

DELOVNI KOLEKTIV

ŽELEZNINA

Ljubljana, Parmova ulica 33

V 102

Tovarna celuloze
in pinotana
Goričane, Medvode

čestita
vsemu delovnemu
ljudstvu v Sloveniji
k Dnevu vstaje
22. juliju

V 63

Delovni kolektiv trgovskega podjetja

Tehnometal

trg. s tehn. žel. in kov. blagom na debelo in drobno

čestita vsem delovnim ljudem
in kolektivom k prazniku
Dneva vstaje

Ljubljana

V 82

TOVARNA TISKANEGA BLAGA

Tiskanina

Delovni kolektiv čestita vsem svojim odjemal-
cem in delovnemu ljudstvu Slovenije k naj-
večjemu prazniku slovenskega naroda - Dnevu
vstaje

Kranj

V 113

K svetlemu prazniku - Dnevu
vstaje slovenskega naroda

DELOVNI KOLEKTIV

Papirnice Vevče

Polje — Ljubljana

iskreno čestita vsem svojim odjemalcem in do-
baviteljem, tovariškim delovnim kolektivom in
vsem delovnim ljudem naše domovine z gorečo
željo, da jih pri graditvi pravičnejšega družbe-
nega reda v socialistični Jugoslaviji nenehno
prešinja tista neodnehljiva bojevitost volja za
spoprijem z orjaškimi naporji, ki je dvignila
slovenskega partizana in vse naše ljudstvo na
usodni boj oper zaklete sovražnike našega
naroda

V 79

TOVARNA TESNIL

čestita delovnim kolektivom in vse-
mu delovnemu ljudstvu k prazniku
vstaje 22. juliju

DONIT

MEDVODE

V 62

TRGOVSKO PODJETJE

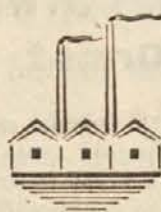
Kurirprodaja

Ljubljana, Celovška 34

čestita k prazniku, Dnevu vstaje
in se priporoča svojim odjemalcem

V 65

Delovni kolektiv

TEKSTILNE TOVARNE MEDVODE

Ob prazniku vstaje slovenskega
naroda naš borbeni pozdrav

V 61

Ob Dnevu vstaje slovenskega naroda čestita

Gradbeno industrijsko podjetje Slovenije
Ivan Matek — Matija
Gradis IMM

Centrala v Ljubljani, Bohoričeva 24

z delovnimi kolektivi v
Kidričevem, Vuženici,
Šoštanju, Ravnah na Ko-
roškem, Jesenicah, Mo-
stah Medvodah in Škofji
Loki, Mariboru Ljub-
ljani in Zenici vsem so-
delavcem in poslovnim
prijateljem ter jim želi
še nadaljnjih uspehov

V 112

Lesno predelovalna industrija

Podpeč - Ljubljana

Telefon 20-020

Izdelujemo: Različne obešalnike za oble-
ke, vse vrste lesenih stolčkov kot: Bebi, piccolo
in televizijski.

Kovinski izdelki: kompresorji, razni stroji za
obdelovanje lesa, kovinske stružnice, cirkularje,
prerezovalke, pretegovalke itd.

Imamo na zalogi: Rezan les in razne
mizarske izdelke, vseh vrst lesene embalaže za
pakiranje.

Zvišali smo kapaciteto od leta 1951 do
1953 trikratno.

Naročila izvršujemo hitro, solidno in točno
po konkurenčnih cenah.

Naš delovni kolektiv čestita k prazniku
»Dneva vstaje« vsem svojim odjemalcem in
delovnim kolektivom v naši državi.

V 106

DELOVNI KOLEKTIV

Bombažne predilnice in tkalnice

Tržič

čestita vsem delovnim ljudem naše republike k borbenemu prazniku — Dnevu vstaje 22. juliju!

V 100

Trgovsko podjetje

»Sadje« - Kranj

čestita vsem delovnim ljudem k Dnevu vstaje, praznika 22. juliju!

V 94

Vsem svojim gostom čestita k „Dnevu vstaje“ slovenskega naroda
Zakupna gostilna pri kolodvoru v Kranju

V 87

Trgovsko podjetje
na veliko in malo

Kranj

čestita vsem svojim dobaviteljem
in odjemalcem k »Dnevu vstaje«!

V 89

Remont čevljarskih strojev - Kranj

čestita vsem delovnim kolektivom
k prazniku vstaje 22. juliju

V 91

Kolektiv

Industrije bombažnih izdelkov - Kranj

čestita vsem delovnim ljudem
k Prazniku vstaje slovenskega naroda!

V 93

Delovni kolektiv

tovarna za elektrotehniko in fino mehaniko

»Iskra«

Kranj

čestita

vsem delovnim ljudem Ljudske republike Slovenije k prazniku
»DNEVA VSTAJE«

in želi, da bi bil ta — za nas tako pomemben praznik — vsem delovnim kolektivom svetel spomin na slavno zgodovinsko obdobje naše revolucije in vzpodbuda za nove borbe pri graditvi socializma in novih socialističnih odnosov.

Delovni kolektiv »Iskra« — zavedajoč se ciljev naše revolucije in borbe za zgraditev boljšega in lepšega življenja — je vprav na pridobitvah NOV pristopil k zgraditvi take industrije, ki je bila pred našo revolucijo izključen monopol dežel kapitalističnega gospodarskega sistema, s čimer smo tudi v naših panogah postali neodvisni od drugih.

V naše proizvodne napore smo vključili telekomunikacijske naprave, predvsem proizvodnjo vse vrste telefonskih aparatov, hišnih in poštnih telefonskih central do 1000 priključkov. To področje telefonije je še nedavno bilo izključna domena inozemcev in predstavlja sedaj naša proizvodnja velik doprinos k osamosvojitvi na tem področju.

Tudi kinoprojektorje za normalni in ozki zvočni film z ojačevalci in zvočniki smo začeli izdelovati šele po osvoboditvi in s temi našimi izdelki dosegli odlične uspehe ter zadovoljili potrebam domačega in deloma tudi inozemskega tržišča.

Naši mladi avtomobilski industriji smo priskočili na pomoč s proizvodnjo avtoelektrike, kot so to: vžigalne tuljave 6 in 12 V, avtodinamo 6 in 12 V, napetostni regulatorji, zaganjači (starterji) 6 in 12 V z vsemi rezervnimi deli in s tem omogočili naši avtoindustriji nemoteno delo kljub informacijevski ekonomski blokadi.

Dalje so znani naši ročni, električni vrtni stroji za široko potrošnjo EVS 1 in EVS 3 za velike, proizvodne industrijske obrate.

Znani so tudi naši merni instrumenti, kakor proizvodnja od 5 do 10 A električnega števca do voltmetra, miliampermetra, watmetra, ohmometra, tokovnih transformatorjev itd., ki so se doslej vedno uvažali in za katere smo plačevali visoke devizne vsote. Proizvodnja takih instrumentov, predvsem pa električnih števecov, sodi kot prav poseben doprinos našega kolektiva v elektrifikaciji naše države, ki je važen predpogoj za dvig naše industrializacije in našega družbenega standarda.

Z našimi artikli in celo vrsto instalacijskega materiala je naš delovni kolektiv začel orati ledino na področju elektrotehnike, fine mehanike in telekomunikacij ter s tem mnogo pripomogel k naši gospodarski osamosvojitvi.

Ko praznujemo praznik »Dneva vstaje«, ki pomeni za delovno ljudstvo dan, po katerem je naš narod uničil izkoriščevalski kapitalistični sistem, se pričel postavljati na lastne noge in dal neposrednim proizvajalcem v upravljanje naša, nam lastna družbena sredstva, katera bomo mi in ostali delovni kolektivi znali uporabljati v dobrobit naše skupnosti in dograditve socializma.

Naj živi praznik delovnega ljudstva LR Slovenije
»Dan vstaje«!

V 92

MESTNA LEKARNA - KRANJ

Z LEKARNIŠKIMA POSTAJAMA
ŽELEZNIKI IN ŽIRI

čestita k Dnevu vstaje vsemu delovnemu ljudstvu!

V 97

„Standard“

tovarna usnja - Kranj

pozdravlja ob prazniku Dneva vstaje
vse delovne kolektive Jugoslavije!

V 101

MESTNA KLAUNICA - KRANJ

pozdravlja ob Dnevu vstaje - 22. juliju
vse delovne ljudi Jugoslavije!

V 99

Zadružna restavracija

„JELEN“ - KRANJ

čestita k Dnevu vstaje vsem
svojim gostom!

V 95

TRGOVSKO PODJETJE

„DELIKATESA“ - KRANJ

čestita za 22. julij, Dnevu vstaje, vsem svojim odjemalcem

V 96

Okrajni ljudski odbor - Kranj

čestita vsemu delovnemu ljudstvu ob Dnevu vstaje
slovenskega naroda z željo, da bi pridobitve tega
zgodovinsko važnega dneva rodile vedno večje sa-
dove v izgradnji socializma!

V 90

»Komunala«

direkcija komunalne dejavnosti

mesta Kranja

s svojimi obrati

čestita vsem delovnim ljudem Jugoslavije
k prazniku vstaje — 22. juliju!

V 98

Kolektiv

Cementarne Trbovlje

Portland cement
je priznan
po svoji kvaliteti

čestita
k prazniku
vstaje
slovenskega
naroda

V 50

RUDNIK RJAVEGA PREMOGA ZAGORJE v Zagorju

čestita vsem delovnim kolektivom
k prazniku LR Slovenije — 22. juliju

V 31

K Dnevu vstaje čestita
vsem delovnim kolekti-
vom in ostalemu prebi-
valstvu naše občine

Ljudski odbor mestne občine Zagorje

V 29

KOLEKTIV

Elektranne v Trbovljah

se pridružuje ostalim kolektivom in pošilja ob prazniku vstaje
borbene pozdrave vsemu delovnemu ljudstvu v Sloveniji

V 116

Kolektiv Tovarne kemičnih izdelkov v Hrastniku

čestita vsemu delovnemu ljudstvu Slovenije k prazniku Dneva vstaje
in mu želi še mnogo delovnih uspehov pri izgradnji socializma!

V 16

Gostinska podjetja ZAGORJE OB SAVI

se priporočajo za obisk v svojih obratih,
kjer boste postreženi z dobro pijačo in jedajočo

V našem obratu hotel KUM lahko koristite 40, oz. 60 % popust.

V 32

Kolektiv

Slikarsko-pleskarskega podjetja

čestita vsem delovnim kolektivom, kakor tudi vsem svojim
naročnikom k prazniku Dnevu vstaje, 22. juliju, ter se pri-
poroča še za nadaljnja naročila

v Zagorju

V 154

MESTNO PODJETJE

»MESO« TRBOVLJE

ČESTITA SLOVENSKEMU LJUDSTVU
K PRAZNIKU »DNEVU VSTAJE«

Nudimo vedno sveže meso in najboljše
mesne izdelke.
Odkup živine po najvišjih cenah

V 51

Vsem delovnim ljudem
svojega okraja, kakor tudi
ostalim v Sloveniji, čestitamo
k DNEVU VSTAJE

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR TRBOVLJE

V 75

Delovni kolektiv

Strojne tovarne Miha Marinko Trbovlje

tovarne rudarskih
strojev in trans-
portnih naprav

čestita delovnim ljudem
naše domovine
k 22. juliju Dnevu
vstaje slovenskega
ljudstva

Z izgradnjo naše indu-
strije in rudarstva bomo
dvignili materialni nivo
naših delovnih ljudi

V 76

Ljudski odbor mestne občine Velenje

s svojimi podjetji:

Gradbeno podjetje »Remont«
Mesarija
Slaščičarna »Bufet«
Kavarna »Central«
Mestna restavracija
Krojstvo in šiviljstvo
Mestno podjetje brivnica
Gostinsko podjetje »udar«
Lončarstvo
Čevljarstvo
Avto-prevoznništvo
Šli'oplesk
Izd. tiskalnica gumiranega papirja
Splošna mehanična delavnica
Splošno mizarstvo
Pekarna
in trgovska podjetja
s svojimi po tovarnicami

čestita vsem delovnim ljudem k 22. juliju —
prazniku Dneva vstaje slovenskega ljudstva

V 59

Delovni kolektiv
Trgovskega izvoznega podjetja
za domačo in umetno obrt

„DOM“

LJUBLJANA
Mestni trg šte. 24

čestita vsem svojim odjemalcem in dobaviteljem k prazniku
22. juliju — Prodajamo na debelo in drobno pa tudi izvažamo.

V 66

Delovni kolektiv

Minske industrije

LJUBLJANA

Parmova 37 — Telefon 11-573

čestita k prazniku „Dneva vstaje“ vsem
svojim odjemalcem in ostalim delovnim
kolektivom — Združimo vse svoje sile za
napredek socializma

z obrati: Bistra,
Beričevo, Vič,
Logatec, Fužine,
Gameljane,
Vrhnika

V 110

DELOVNI KOLEKTIV

Invalidskega podjetja

„Puškarna“

Ljubljana, Gosposvetska c. 12

čestita k prazniku »Dneva vstaje« vsem svojim
odjemalcem in delovnemu ljudstvu Jugoslavije in
želi veliko uspehov v izgradnji socializma

V 103

K prazniku „Dneva vstaje“ se pridružuje

Kolektiv

**Restavracije
Delavski dom**

ter čestita vsem delovnim ljudem naše republi-
ke, posebno pa še našim gostom in abonentom,
katerim se še nadalje priporočamo

V 105

**Umetniški zavod za litografijo
in obrat Partizanska tiskarna**

želita ob prazniku Dneva vstaje vsem delovnim kolektivom
veliko uspeha v nadaljnjem delu

LJUBLJANA

V 108

Ob obletnici praznika vstaje
čestita vsemu delovne mu
ljudstvu

Veleblagovnica

Na-ma
LJUBLJANA

V 107

Delovni kolektiv

Ljubljanske tovarne hranil

LJUBLJANA

ŠMARTINSKA CESTA 30

Pošilja ob prazniku »Dneva vstaje« vsem tovariškim
kolektivom in svojim poslovnim prijateljem
svoje borbene pozdrave

V 77

Vsem delovnim kolektivom čestitamo ob »Dnevu vstaje«
k njihovim uspehom in naporom pri uresničevanju demo-
kratičnih načel naše izgradnje v želji, da se še nadalje
uporno bore za zmago naše socialistične zavesti

Delovni kolektiv

trgovskega podjetja

„Umetnina“

V 86

Delovni kolektiv podjetja

TELEKOMUNIKACIJE

LJUBLJANA - PAŽANI

čestita vsem v boju sodelu očim
k »Dnevu vstaje« slovenskega naroda

V 25

Delovni kolektiv

„IZOLIRKA“

Ljubljana - oste

čestita
k »Dnevu vstaje«
slovenskega
naroda

V 78

Delovni kolektiv

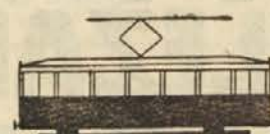
Podjetja za razdelovanje filmov

čestita k Prazniku vstaje vsemu
delovnemu ljudstvu — Poseben
pozdrav udeležencem N O P.

V 27

K prazniku „Dneva vstaje“

vsemu delovnemu ljudstvu delovni kolektiv

**Električne
ceste ne železnice
Ljubljana**

V 111

Gasilski servis - Ljubljana

PREŠERNOV TRG 3

Kupujemo in dobavljamo gasilsko orodje, opremo in
potrebščine za PLZ in gasilstvo

Servisna delavnica - Ljubljana

LEVSTIKOV TRG 7

Izvršujemo popravila agregatov, krpanje cevi, manjša
popravila brizgaln in orodja

V 104

Remont II

Ljubljana

Knezova 28

Izvršuje vsa gradbena, slikarska, plesarska, kle-
parska, krovna, vodovodnoinštalaterska, mizarska,
ključavničarska in elektroinštalaterska dela po
predhodno sestavljenem predračunu

Naš delovni kolektiv čestita k prazniku »Dneva
vstaje« vsem našim naročnikom in ostalim
delovnim kolektivom

V 109

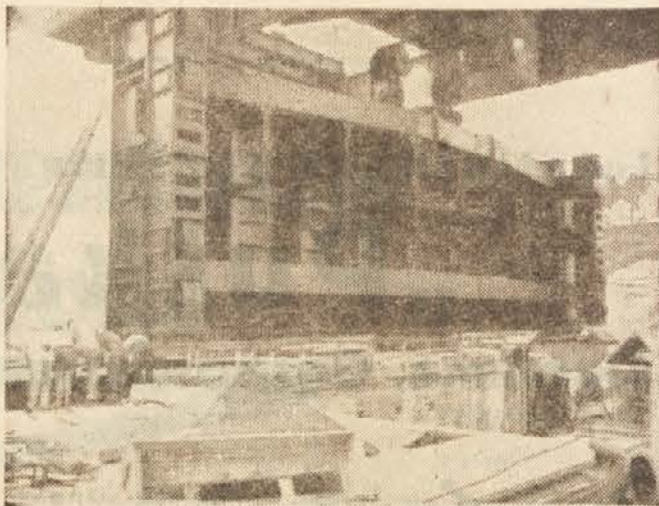
„Avto servis“

LJUBLJANA — PREŠERNOVA CESTA ST. 52

čestitamo k prazniku Dneva vstaje vsem našim naročni-
kom in strankam in vsem delovnim kolektivom naše do-
movine želeč jim veliko in najboljših uspehov v izgrad-
nji socializmu

V 155

Delovni kolektiv podjetja čestita k Dnevu vstaje vsem graditeljem socializma in dobaviteljem

Montiranje 145 tonske zapornice v HC Vuzenica

HE VUZENICA v izgradnji z gradbiščem **HE VUHRED**

M 51

Vsemu delovnemu ljudstvu Slovenije čestitamo k Dnevu vstaje - 22. juliju

OK ZKS in OLO

Maribor - okolica

M 48

Vsem delovnim kolektivom v Sloveniji čestitamo k Dnevu vstaje - 22. juliju

VELETRGOVINA Z GALANTERIJO

„Univerzal“

MARIBOR

M 46

ŽELEZARNA RAVNE

TOVARNA PLEMENITIH JEKEL
RAVNE NA KOROŠKEM

Naši novi izdelki po osvoboditvi:

ODLITKI za strojogradnjo, za brodogradnjo, za industrijo parnih kotlov, za avtomobilsko, vagonsko in avionsko industrijo.
ODKOVKI kolenčaste osi, ladijske osi, lokomotivske in vagonke osi ter specialni komadi po načrtih.
Pnevmatsko orodje, industrijski noži za lesno, papirno, tekstilno, tobačno in kovinsko industrijo, krožne žage in segmenti za hladno rezanje kovin, kolesne dvojice za vagonete, stiskalnice za preizkušnjo betona.

Naše nove kvalitete po osvoboditvi:

Legirana konstrukcijska jekla za cementiranje in poboljšanje, jekla za ventile, peresna jekla, jekla za kroglične ležaje, legirana orodna jekla vseh vrst, visoko legirana orodna jekla za utope in brzorezna jekla.
Specialna jekla — odporna proti obrabi, proti žganju, proti rjavenju, toplotno odporna jekla ter jekla z visokim električnim uporom.

so rezultat ustvarjalne sile in duha naše revolucije

CESTITAMO VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM SLOVENIJE K DNEVU VSTAJE!

M 56

DELOVNI KOLEKTIV

TOVARNE DUŠIKA

Ruše

Želi ob prazniku Vstaje 22. julija vsem delovnim kolektivom mnogo uspehov pri delu za ustvaritev srečnejšega življenja!

M 58

Delovni kolektiv **„Panonija“** SOBOTA
ČESTITA K DNEVU VSTAJE

M 30

Delovni kolektiv

Avtokaroserija Maribor

čestita k Dnevu vstaje

M 47

„SVILA“
MARIBOR

čestita k prazniku Dneva vstaje slovenskega naroda vsem delovnim kolektivom in delovnemu ljudstvu Jugoslavije

M 59

Ob praznovanju letošnje obletnice Dneva vstaje, čestitamo delovnemu ljudstvu, sposobnemu premagovati največje gospodarske težave in poglobiti pridobitve revolucije

Liudski odbor mestne občine Murska Sobota

M 34

Delovni kolektiv

Mestnega gradbenega podjetja Maribor

se pridružuje čestitkam vseh delovnih ljudi in kolektivov ob prazniku Dneva vstaje

M 45